

NEOK SANSİYETLER

Çocukken de Büyüktüler

"Allah Dostlarınıza Çarabları ve
Çiğdem Akademi"



ARNEK KEREM SEYER



Çocukken de Büyüküler

AHMET KEREM SEVER

Çocukken de Büyüküler

*“Allah Dostlarının Çocukluk ve
Gençlik Hatıraları”*

AHMET KEREM SEVER



ÇOCUKKEN DE BÜYÜKTÜLER

Copyright © Rehber Yayınları, 2009

Bu eserin tüm yayın hakları Işık Yayıncılık Tic. A.Ş.'ye aittir.

Eserde yer alan metin ve resimlerin Işık Yayıncılık Tic. A.Ş.'nin önceden yazılı izni olmaksızın, elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılması, yayımlanması ve depolanması yasaktır.

Editör

Ali BUDAK

Görsel Yönetmen

Engin ÇİFTÇİ

Kapak

İhsan DEMİRHAN

Sayfa Düzeni

Ahmet KAHRAMANOĞLU

ISBN

978-975-6096-44-4

Yayın Numarası

45

Basım Yeri ve Yılı

Çağlayan Matbaası Sarnıç Yolu Üzeri No: 7

Gazimir/İZMİR

Tel: (0232) 252 20 96

Ocak 2009

Genel Dağıtım

Gökkuşuğu Pazarlama ve Dağıtım

Merkez Mah. Soğuksu Cad. No: 31 Tek-Er İş Merkezi

Mahmutbey/İSTANBUL

Tel: (0212) 410 50 60 Faks: (0212) 445 84 64

Rehber Yayınları

Emniyet Mahallesi Huzur Sokak No: 5

34676 Üsküdar/İSTANBUL

Tel: (0216) 318 42 88 Faks: (0216) 318 52 20

www.rehber yayinlari.com

İÇİNDEKİLER

Takdim Yerine.....	11
Giriş	17
Hazret-i Ali	27
Küçük Ali Müslüman Oluyor.....	30
Sana Yardımcı Ben Olurum.....	32
Ya Ali, Sırtıma Çık!	34
Hârise Oğlu Zeyd	36
Babanın Hicranı.....	39
Büyük Zeyd	45
Efendimizin Minik Öğrencisi: Enes Bin Mâlik	47
Zeyd b. Sâbit.....	51
Ayağı Zincirli Sahabî; Ebû Cendel	54
Efendimiz'e Hasret Çilekeş Sahabî; Ebû Basîr	59
Bir Değerlendirme.....	62
Ana Oydu, Oğullar Da Bunlar: Avf ve Muavviz.....	64
Medine'nin En İffetli Gençlerinden; Cüleybib (r.a.)	66
Ebü'l-Heysem'in Çocuğu.....	69
Fahr-i Kâinat Sultanı'nın Can Çiçekleri: Hazreti Hasan ve Hüseyin..	74
Genç Yaşta Cennet'e Uçup Giden Cesur ve Kahraman Çocuk:	
Umeyr b. Ebî Vakkas	77
Öldüren Korku.....	80
Adalet Güneşi Hz. Ömer ve O'na Nasihat Eden Akıllı Çocuk.....	82

Mescid Kuşu	84
Sütçü Kız	89
Annesinin Karnında Onu Uyarın Çocuk; Süfyân-ı Sevrî	92
Babacığım, Senin Kaç Kalbin Var?.....	94
Hristiyan Bir Anne-Babadan Doğan ve Büyük Bir Veli Olan Çocuk: Maruf u Kerhî	97
Ehl-i Beyt İle İççe	99
Dört Yüz Âlim Arasında En Anlamlı Konuşan Çocuk:	
Cüneyd-i Bağdâdî	101
Babacığım Neden Ağlıyorsun?	102
Annesinin Duasıyla Veli Olan Çocuk Bayezid-i Bistâmi.....	103
Böyle Bir Genç	105
İmâm Âzam Ebû Hanife	107
Küçük İmâm Meydan Okuyor	108
İmâm Âzam'ın İlim Yolunu Tutması	111
Böyle Babadan Böyle Oğul.....	113
İnanın, Ben Böyle Çocuk Görmedim!.. İmâm Mâlik.....	116
Yeryüzünü İlim ile Dolduran Kureyşli Âlim: İmâm Şâfi	118
Beni Nasıl Tanıdın?	123
Bir Korku İçindeyim.....	126
Anan Ölesi Mâlik	128
Akşama Kadar Yaşayacak mıyım?	130
Böyle Gözün Bana Ne Faydası Var?.....	132
Ne Gülüp Duruyorsun?	134
Günahları Yıkayacak İlâç.....	136
Sen de Kendini Sevdalı mı Sanıyorsun?.....	138
Yusuf Bin Hüseyin.....	140
Biz Oynamak İçin mi Yaratıldık?.....	143
Harun Reşid'in Kendisiyle Konuştuğu Hem Dedesini Hem de Babasını Kurtaran Zeki Çocuk.....	146

Abdülvâhid b. Zeyd	154
Hesabımı Veremezsem Halim Nice Olur?	156
Okuduğu Kur'ân Âyetinden Kalbi Duran Çocuk	160
Yüreği Nur, İzi Nur, Yüzü Nur Bir Çocuk	164
Zekasıyla Bütün Bölgede Ün Kazanan Çocuk; Kadı İyaz	168
A Çocuğum! Niçin Ağlıyorsun?	172
Niçin Gülüyorsun?	175
Sultanın Kapısına Ümitle Gidilir	179
Beni Dost Kabul Etmez misin?	181
Sen Kâbe'yi İstedin, O İse Kâbe'nin Sahibini... ..	184
Beni Mevlâ'mın Zikrinden Alıkoyma!	189
Allah'ı Seveceksen Bu Genç Gibi Sev	193
Kilisenin Yolunu Bilmeyen Cennetin Yolunu Nasıl Bilsin?	195
Kıyamete Kadar İçerisinde Kalınacak Gerçek Ev	198
Ölüm Döşeğinde İlim Adamlarına Teslim Edilen Çocuk:	
İmâm Gazali	204
Yalan Söylememek İçin 40 Altını Veren Çocuk;	
Abdülkadir Geylani	206
Konya'dan Bütün Dünyaya Uzanan El; Mevlânâ Celâleddîn-i Rûmi	211
Yüreğin Varsa, Haydi Gel, Göklere Doğru Uçalım	212
Mevlânâ Medine Yolcusu	213
Sonuç Yerine	215
Çocuk	216
Çocuğun Hakları	217
Anne-Baba	219
Terbiye ve Genç	221
İyi Arkadaş	223
Genç	224
Gençlik	225

Tamamlayıcı Makaleler.....	227
Bu Ağlamayı Dindirmek İçin Yavru	228
Genç Adam	230
Genliğe Hitabe.....	233
İstifade Edilen Kaynaklar	237

*Hayatını insanlığın huzuruna
adayan, bu uğurda yeryüzünü bir mektep haline
getiren asrın bütün çilekeşlerine...*

“Sizdeki gençlik katiyen gidecek. Eğer siz daire-i meşruada kalmazsanız, o gençlik zayı olup başınıza hem dünyada, hem kabirde, hem ahirette, kendi lezzetinden çok ziyade belalar ve elemeler getirecek. Eğer terbiye-i İslâmiye ile o gençlik nimetine karşı bir şükür olarak iffet ve namusluluk ve taatte sarf etseniz, o gençlik manen baki kalacak ve edebi bir gençlik kazanmasına vesile olacak.”

(Bediüzzaman Said NURSÎ, Sözler, 13. söz)

İnsanoğlu, çocuğu dünyaya getiren sensin! Gökler ötesi âlemlere yükseltmek de senin vazifendir. Onun cisminin sağlığına ehemmiyet verip üzerinde titrediğin gibi, kalbî ve ruhî hayatı için de titre, merhamet et, kurtar o bîçareyi Allah için! Ve, zebil olup gitmesine fırsat verme!

(M. Fethullah GÜLEN, Ölçü veya Yoldaki Işıklar)

TAKDİM YERİNE



Her Şey Olmaya Açık Çocukluk Dünyası

Her millet; ülkesini, insanını ve millî değerlerini onlara emânet edeceği genç kuşakları, kendi düşünce dünyâsı istikâmetinde ve kendi kültürüyle yetiştirme mecburiyetindedir. Yoksa, o milletin gelecekte kendi olarak kalması mümkün değildir. Nesillerin yetiştirilmesinde hemen herkesin kabul ettiği iki hayatî müessese vardır ve önemleri itibâriyle, birini diğerine tercih etmek de oldukça zordur: Bunlardan biri yuva, öteki de mekteptir.

Duygu ve düşünceler ilk defa yuvada, birer tohum gibi çocukların ruhlarına saçılır, sonra da yeşerip çimlenmeye bırakılır. Uzun bir sessizlik ve beklemeden sonra tıpkı toprağı delip gün yüzüne çıkan rüşeymler gibi; göz, kulak ve his yoluyla onların bağına saçılan her insanî ve İslâmî değer de öyle yeşerir, boy atar, gelişir ve bütün bir hayatı vesâyâsı altına alacak seviyeye ulaşır. Bir çocuğun, bi-

zim duygu ve düşünce dünyâmız adına çevresinde olup biten şeyleri değerlendiremeyeceği söylenemez. Zirâ, bu dönemde dahi o, kendi idrak ölçüleri içinde her şeyi görür, duyar, düşünür; vakti gelince de, ruh ve hâfızasına tohumlar mâhiyetinde serpilip bu şeyler-tabii, içtimâî ve ahlâkî erozyonlara uğramazlarsa- çiçek çiçek açar ve meyvelerini vermeye başlarlar. Seneler sonra dahi, eskiden görüp duyduğu hemen her şey, onun ruh ve vicdânını tesir altına alarak, yıllar ötesinden ona seslenen talâkatlı birer nasihatçı gibi onu yönlendirir ve her zaman ona ışık ve burak olur.

Yıllar geçse de o, kendine has çocuksu düşüncelerle, görüp-duyduğu, sezip-anladığı şeyleri, yaşın başın kazandırdığı tecrübeye daha derin, bir kere daha hissederek, bir kere daha kavrar ve bir kere daha bütün benliğiyle yaşar...

İlk dönemlere ait hâtıralar, çocukların zihin ve hayâl seviyelerine göre şekillenir, büyüyüp gelişmeleri ölçüsünde de derinleşir böylece daha ileri buudlara ulaşır.. Zamanla görüp-duydukları, işitip-anladıkları şeyler o minik hâtıralarda, bir daha silinmeyecek şekilde öyle billûrlaşır ki, onlar plâklar üzerindeki iğneler gibi, isteseler de istemeseler de önceden kaydedilmiş bu sesleri, ortaya çıkarmaktan başka ellerinden bir şey gelmez.

Hatta bizler dahi, azıcık, hülyâlarımızı kurcalsak, bir sürü hâtırânın ses verdiğini duyacak ve irkileceğiz. Ömürlerimiz devam ettiği sürece de, hayatın hemen her döneminde aynı rüyâ ve hülyâları tekrar tekrar yaşayacak, yer yer sevinç ve neşelerle gerilecek, zaman zaman da ürperten râşelerden (titreyiş, ürperti) kurtulamayacağız. Biz ve rüyâlarımız, bizden evvelkilerin eserleri olduğu gibi, çocuklarımızın

rüyâ ve hülyâları da bizim onlara bırakacağımız mirasımız olacaktır. Bizleri insan yapan ahlâkımız, huyumuz, insanlar içinde ârızasız yaşamamızı temin eden tabiatımız, mizâcımız; bizi yaşatan aşk ve şevkimiz, öldüren bedbînlik ve yeislerimizdir. Bütün arzularımız, isteklerimiz ise soy ağacımızın damarlarından süzülüp gelmiş saf veya bulanık kan gibidir. Şimdilerde yaptığımız hemen her şey, o dönemde birer nüve şeklinde kalp ve ruhumuza saçılan tohumların hakikate inkılâb etmesinden başka bir şey değildir. O gün his ve zihin dünyâmıza yerleşen her şey, zamanla benliğimizde yeşererek bizden birer parça haline gelir, bizimle beraber yaşar; bize imâlarda bulunur, nasihatlar eder, yol gösterir, sinyal verir ve mesajlar sunar. Eğer bu ilk nüveler iyinin, güzelin ve doğrunun nüveleri ise, siyânet melekleri gibi bir lâhza peşimizi bırakmadan bizleri takip eder ve bizlere kurtuluş yollarını gösterir.

Çocukluk dönemimize ait o hakikat ve rüyâ karışımı dünyâlar, bugünkü hayatımız için âdetâ bir kaneviçe gibidir. İstikbâldeki bütün icâdlarımız, keşiflerimiz, tespitlerimiz bu kaneviçeye göre şekillenir ve ortaya çıkar. Ne var ki, imkân ve şartların müsaadesizliğinden gelişme fırsatını bulamayan meyveler gibi, bizim, o ilk basit ve sathî bilgilerimiz de yeşerip olgunlaşma imkânını elde edemeyince kurur ve ölürler.

Bizler, çocukluk dünyâmızla o kadar içli-dışlıyızdır ki, her zaman o günlerin, o günkü çevrenin çırakları olduğumuzu rahatlıkla söyleyebiliriz. Zaten çocukluk, gençlik ve olgunluk o kadar içiçedir ki, birinin nerede bittiğini, öbürünün nerede başladığını kestirmek âdetâ imkânsızdır.

Bizler, çocuklukta şuuraltı olan şeylerin farkına varamayız. Daha sonra şuuraltına yerleşen bu şeylerin birdenbire hissiyâtlarımızla kaynaşıp bütünleştiğini ve benliğimizin bir parçası haline geldiğini görür ve duyarız. Sanki çocukluk ve gençliğimizde, kaderimizin rüyâlarını görüyor, olgunluk döneminde de onları temsil ediyor gibiyiz.

Hep sathîliklere takılıp kalan aklımız, günübirlikçilik içinde günlük hâdiselerle gülüp eğlenirken, insânî duygularımız, aklın alâka göstermediği hatta lâkayd kaldığı gizli hakikatlerle tanışır, onlarla kucaklaşır, onlarla zaman üstü münasebetleri kavrar ve onların aydınlık ikliminde ölümsüzlüğe erer.

Bu itibârla denebilir ki, hayatı hecelemeye başladığımız ilk günlere ait, göz, kulak ve hislerimize çarpıp geçen hemen her güzel şey, hiç zâyi olmadan şuuraltı ve zihinlerimize yerleşir; sonra da alıp işleyecek, işleyip geliştirecek usta ve mâhir eller beklemeye başlar...

Çocuk o dönemlerde, benliğinde iz bırakan bu mânâların, zamanla derinleşip başka buudlara ulaşacağını sezmese de, mevsimi gelince o küçük tahayyüller bir bir ortaya çıkacak ve onun beklenen şahsiyetini mutlaka ortaya koyacaktır.

Ancak çocukluk ve gençlik mevsiminde duyulan ve sonra ruhlarda hâtıralaşan her renk, her ses ve her söz karantinaya ve korumaya alınmazsa silinip gider ve yerlerini de başka şeylere bırakırlar. Çocuğun çocukluk döneminde şursuz gözlerle süzdüğü, alâkasız bakışlarla seyrettiği ve her biri birer hakikatin nüvesini teşkil eden ne kadar iyilikler, güzellikler varsa, silik yazıların üzerinde kalemin yeniden

gezdirmesi gibi, ele alınıp işlenmezlerse, ilk tenbihle kapalı kalır ve ümid edilen meyveleri de veremez...

Evet, şayet bu ilk duygu ve düşünceler, mekteple beslenmez, delikanlılık muhitinde takviye görmez, olgunluk döneminde de aklın ve basîretin himâyesine alınmazlarsa, neşv ü nemâ bulmadan ölür giderler.

Mektebin ilk vazifesi, çocuğun duygu ve düşünce dünyâsına serpilmiş bu iyi tohumların korunmaya alınıp geliştirilmesi, fena tohumların da ayıklanıp temizlenmesi olmalıdır. Olmalıdır ki; yıllarca çocuğun şuuraltında çimlenen iyilik ve güzellik nüveleri çürüyüp bozulmasın, fenalık ve kötülük tohumları da boy atıp gelişmesin..! Olmalıdır ki; o, içinde tüllenen hâtıralar halindeki duyguların temsilcisi ve mimarı olabilsin ve kendi idrâki ölçüsünde hâfızasında yaşayan renkleri ve şekilleri canlandırma fırsatını bularak, vaktiyle aynı seviyede zevk edemediği hatta alâkasız ve isteksiz bakışlarla süzdüğü, o döneme ait duygu ve düşüncelerin izlerini ve gölgelerini, tıpkı çiçeklere konup-kalkan arıların, onlardan bal özü aldıkları gibi, birer birer toparlayıp kendi hayat peteğini örebilsin...

Denebilir ki, bu vâdide çocuğun ilk intibâları, ilk müşâhede ve ilk ihsasları ne kadar mükemmel olursa olsun, onun ruhunun fakültelerini bütünüyle işleyip geliştirecek şahsiyetli maarif ve onun ışık ordusu muallimlerdir. Bu mâ-nâ mimarları sayesinde ki, çocuk yeniden kendini bulur, düşünce tarzını ayarlar, soyunun kültürüyle bütünleşir ve yüksek ideâllere yelken açar...

Mektep, her çeşit ilim mevzûunda olduğu gibi, dinî ha-

yat, memleket-millet meseleleri ve dünyâ hâdiseleri karşısında da onları zabt u rabt altına alacak, metotlu düşünüp, metotlu çalışmaya alıştıracak ve yuvanın, onların ruhunda çimlendirdiği iyi ve güzel şeyleri tımar edip geliştirecek biricik müessesedir. Metodlu düşünce, metodlu çalışma, ilim ve hikmet açısından önemli esaslardır. Aklın ilhâma açık hale getirilip dosdoğru kullanılması demek olan hikmet, din, ahlâk ve sanatın da en ehemmiyetli desteği ve en mübârek kaynağıdır.

Bu çerçeve ile idealize edilen mektebin gâyesi, müdâvimlerine üstün vasıflar kazandırarak, onları, ruh ve madde plânında bütün milletlerin üstüne çıkarmak ve bir zamanlar olduğu gibi onlara medeniyetler üstü medeniyet inşâ etme yollarını göstermek... Bu gâyeye ulaşmak için de, teker teker bütün müdâvimleriyle uğraşmak, onlara mukaddesât ve milli değerleri bizzat temsil ederek gösterip aşlamak; her yanı türlü türlü yabancı düşünce ve asimilelerle rengârenk hale gelmiş ülkemizde, gerçek milli ahlâkın, faziletli insan şahsiyetinin doğup gelişmesini hazırlayıp ortaya koymak olmalıdır.

Yoksa, bir kısım nâmüsâit muhitlerde dejenerasyona maruz kalmış nesiller zâyi olup gidecekleri gibi, yuvanın, bir ölçüde donatıp ihyâ ettiği gençleri muhafaza etmemiz de mümkün olmayacaktır.¹

¹ M. Fethullah Gülen, *Sızıntı*, Ekim, 1989.

GİRİŞ



Sevgi denilince Yunus, hoşgörü denilince Mevlânâ aklımıza gelir. Bu yüce insanları hep misal vermeye harcadığımız zamanı, onları yetiştirmek için harcasaydık, şimdi nice Yunuslara ve Mevlânâlara sahip olurduk.

İslâm geleneği içinde yetişen o kadar harika çocuklar vardır ki, onların fikirleri ve yaşayışları, bırakın günümüz çocuklarını, büyüklerin anlayışlarında bile tenkit görececek seviyede ileri bir noktadadır. Evet, İslâm'ı en ince ayrıntısına kadar yaşamak isteyenlerde ve onların çocuklarında görülen bu durum, ne acıdır ki, bugün bizim hafsalamızın alamayacağı kadar anlamlıdır. Bu yüzden elinizdeki çalışmayı okurken, “çocuktan da böyle bir davranış veya söz beklenir mi” diyebileceğiniz hâdise ve olaylarla karşılaşabilirsiniz. Aslında bu durum, onların İslâm'ı ne derece iyi anladıklarını gösterecek, bize ise ‘yaşanılacak ne kadar incelikler varmış’ dedirtecek cinstendir. Evet, bu kitabı mütâlaa edince, Hasan Basri hazretlerinin, sahabe efendilerimiz ile

kendi dönemindeki müslümanların dini hayatlarını karşılaştırmak; “Biz sahabileri görsek, “bunlar deli”, sahabiler bizi görse, “bunlar ne biçim müslüman” derlerdi.” diyerek anlattığı bir durumla karşılaşmak mümkün olabilecektir.

İçtimâî hayatın büyük bir kısmını gençler oluşturur. Sınırlı tanımaz ve hayatları aşırılıklarla ve isyanlarla dolu olan gençler, hayatı cehenneme çevirirler. Öte yandan sahabe gibi, hayatlarından nur fışkıran, yüzleri saâdet gamzeden, bütün davranışlarıyla Allah’ı hatırlatan, bakışlarında cennet parlayan gençler ise yaşadıkları ortamı tamamıyla bir cennet haline getirirler.

Evet, gençler, ancak gerçek benliklerini Allah’a büyük bir saygı şuuruyla bulacak, fakat bu bilincin gönül ve kafalarından sökülüp atıldığı zaman ise beşerin huzursuzluk kaynağı haline geleceklerdir. Bugün insanlık huzursuz ise hayatının her safhası çılgınlık ve hezeyanlarla dolu olan gençlikle huzursuzdur. Çocuklarımızı ve gençlerimizi emanet ettiğimiz pedagoglar ve terbiyeciler, bu noktada yarayı daha da derinleştirmeden ve onu onulmaz bir hale getirmeden, gençliği yeniden ele almalı ve ona gerçek huzura giden yolları göstermelidirler. Zira gerçek çözüm, gençliğin atacağı her adımı Allah’a hesap verme inancı içinde atmasını temin etmek ve onları bu şuur içinde yetiştirmek ile mümkün olacaktır.

Hayatın âhirete göre tanzîm edilmesi ve sırların açığa çıkacağı günün unutulmaması sayesinde fert, aile ve cemiyet huzura kavuşacak, özellikle de çocuklar ve gençler istikamet bulacak, nizam ve intizam altında yaşayacak ve başkalarının huzurunu ihlâl etmeyeceklerdir.

Bütün bu anlatmaya çalıştıklarımız gösteriyor ki, gençliğe doğru yolu öğretmek zorundayız. Doğruyu, iyiyi, güzeli, hakikati göstermek bizim görevimizdir. Çünkü gençlik, ümidimiz ve geleceğimizdir. Ona hizmet, vatana, millete ve insanlığa hizmettir.

Ağaçlar meyveleriyle tanındığı gibi, gençlik de yaşayışıyla, hareketleriyle kendisini göstermelidir. Milletin yüzünü güldürecek olan da, ağlatacak olan da gençlerdir. Gençlik büyük işler başarmak, büyük eserler vermek, insanlığa hizmet sunmakla yükümlüdür. İnsanlığın büyük rehberi yüce Peygamberimiz de, “Hiç ölmeyecekmiş gibi dünyaya, yarın ölecekmiş gibi de ahirete çalış” diye buyurmaktadır. Genç sadece hayattayken değil, öldükten sonra da yaşayacak, yaşaması lazım. Bunun yolunu Hz. Ali (radıyallahu anh) gösteriyor:

“Öldükten sonra da yaşamak istiyorsanız, faydalı bir eser bırakınız.”

Hayatımız, eserimiz olmalı. Öyle bir ömür sürmeliyiz ki, ölsek bile kalplerde yaşamaya devam etmeliyiz. Hakkımızda söylenen sözler şunlar olmalı:

“Efendi bir genç!”

“Kelimenin tam mânâsıyla delikanlı!”

“Dört başı mâmur.”

“Yaşına göre çok olgun!”

“Delikanlı dediğin böyle olur!”

“Onun gibi bir genç ömrümde görmedim!”

“Bu dünyada böyle gençler de var mıymış! Hayret doğrusu!”

Gıpta ve hayranlığın ifadesi olarak söylenmiş bu sözler iyiye gidişin işaretidir. Bir de bunun tersi var. Az söylenmiyor:

“Neden gençliğimiz bu hale geldi?”

“İnsan, bu derece sorumsuz olur mu?”

“Gençliğimizi görünce būs bütün ümitsizleşiyorum.”

“Başiboş gençlik nereye gidecek?”

“Eyvah, gençliğim yok olup gitti. İhtiyarlık belimi büktü. Keşke bir gün gençliğim geri gelseydi de ihtiyarlığın neler yaptığını ona bir şikâyet etseydim.”

“Hapishaneler gençlerle niçin tıklım tıklım dolu?”

“Hislerinin kurbanı olup hapishane, hastahane ve mezarlıkları dolduran gençleri kim kurtaracak?”

Evet, gençlik, kurtaracak bir el bekliyor. Kendisine tutulacak bir ışık gözlüyor. “Ben hayvan değilim. Benim bayağı duygularıma hitap edip durmayın. Ruhumu, iç dünyamı, yüce duygularımı harekete geçirin!” diye için için haykırıyor. Burada durup düşünmek gerek. Onları felakete sürüklemekten öte ne yapıyoruz?

Burada bir noktaya daha dikkat çekmek istiyoruz: Her anne baba, çocuğunu yetiştirirken büyük bir sabır göstermeli, öğrettiği ve örnek olduğu güzelliklerin, çocuğunda hemen görülmemesi durumunda, asla ümitsizliğe düşmemelidir. Bu konuda aktif sabır göstermeli, olumlu ısrarlarını yinelemeye devam etmelidir. Bu meyanda, Çinlilerin Bambu ağacını yetiştirmelerinde gösterdikleri sabrı örnek vermek iyi olacaktır.

Çinlilerin bu ağacı yetiştirirken şöyle bir yöntemle başvurdukları belirtilir: Önce ağacın tohumu ekilir, sulanır ve gübrelenir. Birinci yıl tohumda herhangi bir değişiklik olmaz. Tohum yeniden sulanıp gübrelenir. Bambu ağacı ikinci yılda da toprağın dışına filiz vermez.

Üçüncü ve dördüncü yıllarda da her yıl yapılan işlem tekrar edilerek bambu tohumu sulanır ve gübrelenir.

Fakat inatçı tohum bu yılda da filiz vermez. Çinliler büyük bir sabırla beşinci yılda da bambuya su ve gübre vermeye devam ederler. Ve nihayet beşinci yılın sonlarına doğru bambu yeşermeye başlar ve altı hafta gibi kısa bir sürede yaklaşık 27 metre boyuna ulaşır. Bu noktada akla gelen ilk soru şudur:

Bambu ağacı, 27 metre boyuna altı haftada mı, yoksa beş yılda mı ulaşmıştır? Hiç şüphesiz ki beş yılda. Büyük bir sabırla ve ısrarla beş yıl süresince, tohum sulanıp gübrelenmeseydi ağacın büyümesinden, hatta var olmasından söz edilebilir miydi?

Evet, bu küçük misalde görüldüğü üzere, bir ağacın yetiştirilmesinde bile bu kadar sabır ve zaman gerekmektedir. Geleceğin kurucu ve dizayn edicileri olan çocukları yetiştirmede de, tahammül etmek, dayanıklı olmak, başaracağımıza daima inanmak ve hiçbir zaman ümitsizliğe düşmemek, kısaca aktif sabır göstermek çok önemlidir.

Gençlik ile ilgili bir çok yazısı olan Peyami Safa bu yazılarından birinde gençliğin iki mânâsı olduğunu söyler: “Gençliğin tabiat lügatındaki mânâsı, tazeliklidir. Boyda bir taze fidan serpilışı, tende bir taze yaprak parlamışı; saçlar-

da bir taze yaprak fıskırışı; gözlerde bir taze pınar kayna-
yışı; dudaklarda bir taze yemiş kırmızılığı ve yürüyüşte bir
küheylân çevikliği. Gençliğin cemiyet lügâtındaki mânâsı,
tazelikten çok üstün bir şeydir: Ruhta milli cevherlerle te-
mastan doğma bir köpürüş; zekâda cemiyetin önümüze
dizdiği meseleleri anlamak ihtiyacından doğma bir teces-
süs parıltısı; kalpte insanı insana bağlayan tellerin en tiz
perdeden gerilerek ses verışı; iradede hayvanca yaşamak-
tan daha mânâlı hedeflere atılmak için yayından fırlama
hazırlığı.”² Peyami Safa’nın gençlikte olmasını istediği, in-
sanı yayından fırlatacak iradeye, günümüzde ne kadar çok
ihtiyacımız var.

Ayrıca şu hususu da ifade etmek istiyoruz: Rabb’inin
huzuruna çıkıp hesap verme endişesini taşıyan ve bu endi-
şeye göre hayatını düzenleyen her bir fert, gerçek saadeti
yakalamış demektir. Çocuklarımızı da bu şuurla yetiştir-
mek mecburiyetindeyiz. Bu düsturdan başka gençliğin çil-
gınlığının önünü alacak bir şey var mıdır? İnsanı muhafaza
edecek bir çember ve bir daire biliyor muyuz? Eğer verece-
ğimiz cevap olumsuzsa, olumlu mânâda bir hâl safhasına
girmiş olacağız. Kanaatimizce bütün terbiyeci ve pedago-
glar bu hakikate kulak vermeli ve bu düsturu hayata tatbik
etmelidirler.

Çocuklar ve gençler her şey demektir. Meseleye, bir
haksızlık karşısında kükreyen ve “gençliği olmayan bir mil-
let mahvolmuştur” diyen Hz. Ömer’in (radıyallahu anh) ifade-
leri içinde bakacak olursak, yüce duygularla donanmış bir
gençliğin, toplum hayatının hayatı olduğu hükmüne va-

² *Peyami Safa’dan Seçmeler*, s. 50-51, Yağmur Yayınevi, İstanbul, 1976.

rırız. Ancak böyle bir millet, yeni yeni medeniyetler inşâ edebilir. Bunun aksi ise hükmün de aksidir. Öyleyse bir milletin yücelmesindeki en mühim faktör gençliktir. Ama âhret inancıyla dopdolu bir gençlik.

Evet, inanan insanlar huzurlu bir dünya meydana getirebilir ve sadece inanan insanlar huzurlu bir hayatı paylaşabilir. Gençlik bir milleti ya yatırır ya da kaldırır. Millet, gençlikle ya cankeş ya da berhayat olur.

Bu çalışmamızda Allah dostlarının çocukluk ve gençlik hatıralarını ele aldık. Zira hatıralar, insanın hayatında unutumadığı ve hafızasında yaşattığı bir bütünün dilimleridir. Zihne yerleşen bu hatıraların ayrı bir tadı ve farklı bir sıcaklığı vardır. İnsanlar bu hatıraları okuyup yakınlarına anlatarak, doğru düşünce ve hareketleri uygulayarak, hem kendilerine hem de çocuklarına faydalı olabilirler. Bu açıdan hatıralar, nasihat eden en önemli yazılı kaynaklardan sayılmıştır. Biz bu hatıraları ele alırken, zaman zaman araya girerek alınacak dersleri ifade etmeye çalıştık.

Ahlâkı Kur'ân olan Efendimiz'i (sallallahu aleyhi ve sellem) örnek alan Allah dostlarının çoğunun çocuklukları, büyüklüklerinde olduğu gibi nice harikuladeliğeler içerisinde geçmiştir. Bu çalışmamızda, peygamber ahlâkı ile yetişmiş çocukları, bütün bir hayata sıra dışı bakış açılarından dolayı öğretmen olarak sayfalarımıza konuk ediyoruz. Kimi bilinen, kimi de sonsuz fezada sürekli parlayacak meçhul bir yıldız gibi bize göz kırpan bu Allah dostlarının çocukluklarından hiç şüphesiz çok şey öğreneceğiz. Bunları öğrenirken düne gidecek ve o körpecik yüreklerde bu kadar büyük Allah aşkının nasıl yer ettiğine büyük hayret-

lerle bakacak, ardından da günümüze dönecek, bir kere yaşanmış bir hakikatin yeniden yaşanabileceği üzerinde kafa yoracak ve bu güzellikleri çocuklarımızla birlikte denemeye çalışacağız.

Bu çalışmada, Hz. Hasan ve Hüseyin'den, insanlara yanlışlarını anlatırken onları rencide etmeden, bilmediklerini yüzlerine vurmadan bir şeyler öğretebilme nezaketi; Hz. Abdulkadir Geylânî'den, her ne şartta ve durumda olursa olsun, asla yalan söylemeyip doğruluktan bir an bile ayrılmamanın erdemini; Hz. Mevlânâ'dan günümüz modern çocuklarının bayılarak izledikleri, örümcek adam veya süperman gibi popüler kahramanlardan da öte sanal değil, gerçek kahramanlarımız olduğunu; Fudayl b. İyaz'ın oğlundan, kıyametin dehşetini anlatan âyeti duyduğu için bayılıp ölmenin nasıl olduğunu ve o kalbin, yeryüzünde sevilmesi gereken gerçek sevgiliden başkasının sevgisiyle doldurulmaması gerektiğini; Harun Reşid'e cevap veren çocuktan da geçmişin değil geleceğin muhasebesinin yapılması gerektiğini idrâk ediyoruz.

Edebiyat tarihçisi Abdalbaki Gölpınarlı kendi çocukluğuna ait bir hatırasında şu anekdotu kaydeder: “Biz tahta üzerinde biraz sert gezecek, tahtaya vurarak dolaşsak, büyüklerimiz bizi anında uyarır ve: “Evlâdım! Ne yapıyorsun, neden öyle sert geziyorsun. Yazıktır, tahtayı incitme, onun da canı var.” derlerdi. Ondan sonra biz de cansız eşya ile bile iletişim kurarken bu şuurla düşünür ve bırakın canlıyı, cansız varlıklarla da belli bir saygı ve hürmet duygusu içersinde irtibat halinde bulunurduk.” Bir bu şuurla yetişen gençliğe bakalım, bir de şiddet ve cinsellik içerikli filmlerle

yetişen günümüz çocuklarının ruh hallerine bakalım. Bu iki nesli kıyasladığımızda aralarındaki ruh dünyalarının muazzam farkını görmüş oluruz.

İşte bu eserden gayemiz, örneğini vererek izah etmeye çalıştığımız iki nesil arasındaki büyük uçurumun, böylesi zor bir çağda kapatılmasına, kapatılamasa da mümkün mertebe azaltılmasına çalışmaktır. Çocuklara ve gençlere bu şuurun verilmesinde hiç şüphesiz kitaplardan daha çok ailelerin büyük etkisi olacaktır. Bunun da bilincinde olarak, eserin her hangi bir hikayesinde yer alan her hangi bir ifadesi, günün birinde yeryüzünün herhangi bir yerinde, herhangi çocuğun veya gencin yüreğinde rahmanî bir kıvılcımın oluşmasına vesile olacaksa kendimizi bahtiyar sayacağız.

Bu çalışmada dinimizin güzelliklerini yaşamış Yunuslar ve Mevlânâlar anlatılıyor. İşte onlar böyle yaşadılar. Nasıl yaşadıklarını öğrenelim ki, yaşanabileceğini anlayalım. Çocuklarımıza yaşatalım. Gençlerimizi bir Yunus, bir Mevlânâ yapalım.

Bu eserde anlatılan hatıraların tamamı, tarih ve tabakat kitapları, tasavvuf ve tezkire eserleri, biyografi çalışmaları ve menâkıb teliflerinden alınmıştır. Bu çalışmaya alınan hatıraların güvenilirliği hususunda titiz davrandığımızı ifade etmekle beraber şu hususu da belirtmekte fayda görüyoruz: Menâkıb ve kıssa geleneğinde aslında anlatılan hikâyenin ve hatıranın okuyucuya verdiği mesaj önemlidir. Ders ve ibret almak için, bu tür bir çalışmanın yapıldığını özellikle bildirmek istiyoruz. Çalışmada hatırası anlatılan bazı olay kahramanlarının isimleri geçmemektedir. Bu, ha-

tıraları aldığımız kaynaklarda da ismin belirtilmemesinden kaynaklanmaktadır.

Hemen hemen bütün Allah dostlarının çocuklukları farklı olmuştur. Onların hayatlarının gençlik ve ihtiyarlıkları gibi çocuklukları da çoğu zaman harikuladelikler içerisinde geçmiştir.

Bu eseri okuyunca, cihanda ne harika çocuk ve gençlerin yaşadığına şahit olacağız. Bugün de onların özlemini çekmekteyiz. Bu eseri okuyunca, İslâm bahçesinde ne hakikat fidanları yetiştiğini göreceğiz.

Bu eserde Hızır'ın kutlu çeşmesinden su içenlerin, hak aşkına pervane olanların, sevda ateşiyle duman duman tütenlerin hallerine şahit olacağız...

Ahmet Kerem SEVER

22 şubat 2006

Güneşli, İstanbul

HAZRET-İ ALİ



Güzel ve mübarek şehir Mekke, yeni bir doğumun heyecanını yaşamaktaydı. Mekke evlerinden birinde bir çocuk çığığı duyulmuştu. Kureyş oymağının büyüklerinden Ebû Talip'in evinde nur yumağı bir çocuk dünyaya gözlerini açivermişti.

Arslan yavrusu beşiğinde nârâ attığı o ilk saatlerde amcası Ebû Talip'i tebrike koşanlar arasında İki Cihan Serveri de bulunuyordu.

Allah Resûlü (sallallahu aleyhi ve sellem) minik yavruyu kucağında büyük bir sevgiyle yumak yumak sarıyordu.

Milâdî 600 tarihinde, Kâinatın Efendisi 30 yaşlarında iken peygamberlik vazifesini almaya henüz 10 sene gibi bir zaman vardı. Amcasına sordu:

– Amca! Bebeğe ne isim koydunuz?

Ebû Talip'in dudakları bir yay gibi gerildi, yanağında tatlı bir tebessüm gezindi ve dedi:

– Zevcem, babasının ismi olan Esed’i (Arslan) uygun gördü. Ne var ki, ben Ali ismini tercih ettim.

– Ne güzel, ikinci ismi de Haydar olsun!

– Evet, öyle olsun Muhammed’im!

Böylece küçük yavrunun ismi konulmuş oluyordu. Ali’nin minicik dudaklarında bir parmak geziniyordu. Bu mübarek parmak, ileride bir işaretile ay’ı iki parça edecek olan Nebiler Sultanı’nın parmağından başkası değildi. Bütün Âlemlerin Efendisi bir dua mırıldanıyordu:

– İlim, fazilet, kuvvet sahibi olsun!

Böyle bir çağda, böyle bir dua belki de hiç kimseye nasib olmamıştı.

Kureyş oymağının mini mini Ali’si gün geçtikçe gürbüzleşiyordu. Günler haftaları, haftalar ayları, aylar yılları izlemekteydi. Zaman zaman İnsanlığın Efendisi geliyor, küçük Ali’yi kucağına alıp seviyor ve dizinde hoplatıyordu. Aralarında büyük bir sevgi bağı meydana geliyordu.

Gel zaman, git zaman kıtlık gibi bazı sebeplerle Mekke zor günlerini yaşamaya başlamıştı. Günler hep sıkıntıyla geçiyordu. Böyle sıkıntılı günlerden biriydi. Ebû Tâlip’in evinin kapısı ‘güm güm’ diye çalındı.

Ebû Tâlip, düşünceler içindeyken birden silkinip seslendi:

– Kim o?

Dışarıdakiler cevap verdi:

– Sana geldik, müsaade var mı?

Ebû Tâlip derhal kapıya koştu ve kapıyı araladı. Bir de ne görsün?

Biri kardeşi Abbas, öbürü de kardeşinin oğlu, iyilik tim-sali Muhammed. Gülümseyen gözlerle ona bakıyorlardı.

Hemen misafirlerini buyur etti:

– Buyurun, hoş geldiniz!..

Ve hep beraber içeri girdiler. Bir köşeye oturduktan sonra gözlerini Ebû Tâlip’in çileli yüzüne dikip tane tane konuşmaya başladılar:

– Biz sana geldik!

Ebû Tâlip sükûnetle dinliyor ve tek kelime cevap vermiyordu.

Onlar sözlerine yine devam ettiler:

– Halkın içine yuvarlandığı kıtlık ve darlık kalkıncaya kadar, senin aile fertlerinden ikisini yanımıza alıp hayat yükünü bir nefes olsun hafifletmek istiyoruz. Ne dersin?

Ebû Tâlip cevap verdi:

– Âkil’i bana bırakın da istediğinizi alın!

– Çok teşekkür ederiz!..

Nebiler Sultanı’nın (sallallahu aleyhi ve sellem) mübarek gözleri küçük Ali’nin üstündeydi. Küçük Ali’nin derin bir heyecana sahne olan yüreği güm güm atıyordu. İki Cihan Serveri seslendi:

– Yâ Ali, koş bana!

Ali, şimdi Rahmet Peygamberi’ne koşuyordu. Abbas da Cafer’i aldı. İleride “Cafer-i Tayyar” olarak nam yapacak olan Cafer de Abbas’ın nasibine düşmüştü.

Ebû Tâlip’in oğlu küçük Ali, şimdi bambaşka dünyalara doğru ilk adımını atıyordu.

Küçük Ali Müslüman Oluyor...

Bir ırmak gibi hiç durmaksızın akıp giden zaman ilerlemiş ve Efendimiz'e semalar ötesinden haberler gelmişti. Peygamber eşi ve iffet timsali Hatice annemiz, küçük Ali'ye annelik ediyordu. Bir gün müthiş bir manzara gördü.

Kainatın Efendisi, Hazret-i Hatice validemiz ile namaz kılıyordu. Koskoca dünyada sadece iki mübarek insan, başlarını Hak huzurunda secdeye koymuşlardı. Peygamber ifadesiyle "Kulun Allah'a en yakın olduğu" secde halindeydiler. İçeriye birdenbire harika çocuk küçük Ali giriverdi. O da ne? Büyük bir hayretle gözlerini açıp derin derin baktı. Seslere, şekillere ve hareketlere hayran kaldı. Sağına ve soluna selam verir vermez de Allah'ın Resûlü'ne sokulup sordu:

– Neydi bu yaptığınız?

Allah'ın aziz peygamberi mübarek dudaklarında cennet tebessümleriyle, cevap verdi:

– Yâ Ali! Bu gördüğün, âlemlerin Rabb'i olan Allah'a ibadetin gerçek şekli olan namazdır. Daha evvel gönderilen peygamberlerin getirdiği tevhid dininde ibadetin esası olan namaz!..

Bunları söyleyen efendiler efendisi biraz durdu ve küçük Ali'yi de ortağı ve benzeri olmayan Allah'a ibadete ve putları inkâra davet etti.

Bu sözler, Ali'nin ruhunda ve beyninde büyük bir tesir meydana getirdi. Biraz da ne diyeceğini bilemez bir şekilde:

– Ben, dedi, bugüne kadar böyle bir şeyi ne duydum, ne

de gördüm. Ne diyebilirim? Babam Ebû Tâlip'e işi açmadan ve kendisinden öğüt almadan hiçbir cevap veremem!

Varlığın sebebi olan Cenâb-ı Peygamber, Allah'tan aldığı vazifeyi henüz gizli tutuyordu. Bu sebeple, öz amcalarının dahi bu işin sırrına vakıf olmasını istemiyorlardı. Bu yurdular ki:

– Sen bilirsin, yâ Ali. Şimdi cevap vermesen de burada gördüklerini kimseye söyleme; çünkü hiç kimsenin şimdilik bir şey bilmesini istemiyorum.

Küçük Ali hemen cevap verdi:

– Söz veriyorum. Hiç kimseye bu mevzûda tek söz etmeyeceğim.

10-11 yaşlarındaki küçük Ali, derin kalbî ve nur yüzüyle kendi odasına çekilerek başını iki elleri arasına alıp düşünmeye başladı.

Babasına danışacağını söylediye de aklına harika bir cevap gelmişti. Sabahı beklemeye koyuldu. Sabahın ilk saatleriyle Nebiler Sultani'nin mübarek huzuruna koştı. Gözleri alev alev parlıyordu.

– Ey Allah'ın Resûlü, dedi, dünkü davetini kabul etmek istiyorum. Bana İslâm'ı anlat! İnandım, iman ettim ki, sen Hak Peygamber'sin ve getirdiğin din haktır!

Rahmet Peygamberi küçük Ali'ye:

– Ya Ali, babana danıştın mı? diye sordu.

Harika çocuk cevap vermede gecikmedi:

– Allah beni yaratırken Babam Ebû Tâlip'e mi sordu ki, ben Allah'a iman edeceğim zaman ona sorayım?

Ve diliyle Allah Resûlü'nün (sallallahu aleyhi ve sellem) ona öğrettiği kelime-i şehadeti tek tek heceledi.

Sana Yardımcı Ben Olurum

O günlerde Allah'tan Resûlü'ne “Önce en yakın akrabalarını uyar.” (Şuara, 26/214) şeklinde yeni bir ferman gelmişti:

Allah Resûlü'nün (sallallahu aleyhi ve sellem) en yakın akrabaları bile olup bitenlerden habersizdi.

Bir gün Kainatın Efendisi bütün Abdülmuttalib oğullarını bir yere toplayarak onlara seslendi. Bunların içlerinde küfürde başı çekecek olan Ebû Leheb de vardı:

– Ey Abdümmuttalib oğulları, ey Fihri oğulları! Eğer şu dağın ardında bir düşman kafilesi var, sizi yağma etmek için gelmiş desem bana inanır mıydınız? Hep bir ağızdan haykırdılar:

– Evet, inanırdık! Âlemlerin ve insanların Efendisi herkesin yüreğini hoplatacak sözü birden söyledi: “Öyleyse şimdi söyleyeceklerime de inanın: Ben sizi kıyamet gününün azabıyla korkutmaya memurum, ben Allah'ın Resûlü'yüm, iman ediniz!”

Herkes şaşkındı. Ebû Leheb avazı çıktığı kadar bağırdı:

– Bizi bunun için mi çağırдың? Vah sana! Yeryüzünde hiç kimse tanımıyorum ki, senin gibi, akrabasına ve yakınlarına böyle şeyler teklif etsin!

Rahmet Peygamberi, bu edep dışı sözlere ve hakaretlere, susarak karşılık verdiler. O gün bir netice alınamamıştı.

Kâinatın Sultan'ı gönül fethine gidecek yolları aramaya devam ediyordu. Birkaç gün sonra çocuk yaştaki Hazret-i Ali'ye emir buyurdular:

– Ya Ali! Bir ziyafet hazırla ve buna yalnız Abdülmuttalib soyunu çağır!

Her haliyle bir asalet harikası olan küçük Ali:

– Ey Allah'ın Resûlü! dedi, emrin başım üstüne.

Ve derhal bir ziyafet hazırladı. Sonra da Abdülmuttalib oğullarını davet etti. Hepsi geldiler, kırk kişi kadar idiler.

Yemekler yendikten sonra Allah Resûlü birdenbire doğrularak şöyle dediler:

– Ey Abdülmuttalib oğulları!

Herkesin gözleri ve kulakları dikkat kesildi. O sözlerine devam buyurdu:

– Ben bütün insanlara, hususiyle size gönderilmiş bulunuyorum. Sizi dile kolay gelen, iki kelimeye çağırıyorum. O da; Allah'tan başka ilah olmadığına ve benim de Allah'ın Resûlü olduğuma şehadet etmenizdir. İşte bu iki kelime dünya ve ahiret saadeti kazandıracak. İçinizde bu nimeti benimle paylaşmak isteyen yok mu?

Büyük bir dehşet yaşıyordu. Kimseden çıt çıkmıyordu. Adeta diller yutulmuştu. İçlerinde en küçükleri olan Ali, bu donmuş havayı eritmek amacıyla bir aslan gibi ayağa kalktı. Kainatın Efendisi:

– Otur, buyurdular. O da oturdu.

Ne var ki, buz dağının eriyip harekete geçeceği yoktu. Herkes, sanki nefes almayı bile unutmuştu. Öylece kalmışlardı. Çocuk yaştaki Ali yine yerinden zıpladı, yine Peygamber emriyle oturtuldu. Bir daha denedi, bir daha oturtuldu. Peygamber amcalarından yine çıt yoktu.

Bu defa Nebiyyi Zîşan mübarek parmağını on küsür yaşındaki harika çocuk Ali'ye uzattı. İleride İslâm'ın en büyük mücahidi olacak olan küçük Ali birden topluluğa karşı haykırdı:

– Ey Allah'ın Resûlü! Sana yardımcı ben olurum!

Yine kimseden ses çıkmıyordu. Amcalar donuk gözlerle harika çocuğa bakmaktaydılar.

Küçük Ali devam etti:

– Bu mecliste en küçük olan benim! Belki vücudum küçük, kollarım cılız, bacaklarım sıska... Ama bu halimle ben yine size yardım etmeye hazırım! Haydi, davranın!

Davette hazır bulunan kırk kişi, göklerden yere düşüp çakılmışçasına hayret vadilerine sürüklenirken, on küsür yaşındaki bir çocuk aklını sonsuzluk ufkunda gezdiriyordu.

Ya Ali, Sırtıma Çık!

Putların, Allah evi Kâbe'yi doldurduğu günlerden biriydi. Kâinatın Efendisi, Hazret-i Ali'yi alıp Kâbe'ye götürdü. Hiç kimsenin olmadığı bir saatti. Allah'ın Sevgili Resûlü küçük Ali'nin sırtına basarak Kâbe duvarına yetişmenin imkansız olduğunu anlayınca, kendisi çöktü ve dedi:

– Ya Ali, üzerime çık!..

Emir edebin üzerindeydi. Her azasından asalet fıskıran harika çocuk, derhal insanlığın Efendisinin mübarek sırtına çıktı ve putların bulunduğu noktaya kadar yükseldi.

Sağında ve solunda gördüğü putlara darbeler indirdi. Küçük Ali'nin darbesine dayanamayan putlar yere düşüp parça parça oluverdi.

O anda küçük Ali öyle bir yere çıkmıştı ki, kendi tabiriyle o anda ufukları kucaklayabileceğini sanıyordu.

Bir gün gelecek, dünyadaki bütün putlar aynı sona maruz kalacaktı. Âlemde, bir Peygamberin mübarek omuzuna çıkıp putları deviren ilk çocuk belki de Hazret-i Ali oluyordu. Koca koca adamlar, kendilerine bile faydası olmayan putların eteğine zilletle sarılırken, on küsür yaşındaki bir çocuk put deviriyordu.

Bir gün gelecek Allah Resûlü ona şöyle diyecekti:

– Ey Ali! Allah ile O'nun Resûlü ve Cibril, senden hoşnuturlar.

Hazreti Ali çok kere parayı eline alır, şöyle derdi:

– Ey para, doğrusu öf sana! Sen öyle bir şeysin ki, insanın elinden çıkmadıkça bir faydan dokunmuyor!..

Evet, Hazret-i Ali, ilimde, hikmette ve kahramanlıkta, hak ve adalette erişilmez bir ufka yükseldi.

Hayata hayat getiren Nebiler Sultanı'nın teklifleri karşısında herkes çarpılıp kalırken, adeta dilleri tutulup buz kesilirken on küsür yaşındaki bir çocuk:

– Ey Allah'ın Resûlü, diyordu, Sen'in yardımcın ben olurum.

Böylece, geleceğin ilim kapısı büyük Ali, küçüklüğünde de kemikleşen ve nasırlaşan inatları kırmanın yolunu gösteriyordu. Büyüklerin bir adım atamadıkları ve sis duvarlarını aşamadıkları bir anda Hazreti Ali gibi yiğitlere ne kadar çok ihtiyacımız var.

Allah ondan razı olsun!

HÂRİSE OĞLU ZEYD



İslâm'a ilk girenlerden olan Zeyd, sekiz yaşlarında tatlı bir çocuktur. Bir gün annesi Su'dâ onun elinden tutup:

– Ey gözümün nuru oğlum, dedi, haydi, akrabalarımızı ziyarete gidiyoruz!..

Zeyd, annesiyle birlikte yola koyuldu. Anne ve oğul, nihayet akrabalarının yurduna vardılar.

Ne var ki, onları orada bir sürpriz bekliyordu. Gecenin korkunç karanlığı dünya üzerine perde perde inmiş, etrafı derin bir sessizlik bürümüştü. Birden kapıda canlar yakan bir haykırış duyuldu:

– Basıldık!

Gerçekten basılmışlardı. Haydutlar kılıçları göğüslere dayamış bağıryorlardı:

– Kim varsa meydana çıksın ve elinde avucunda ne varsa getirsin.

Herkes, gizlendiği yerden korkuyla başını uzattı. Zeyd

ve annesi de bir köşede büzülmüş kalmışlardı. Haydutlardan biri onların üzerlerindeki örtüyü kaldırdı ve bir kahkaha attı:

– İşte tam bize göre bir çocuk!

Zeyd, çok üzülmüştü. Ne var ki, artık kimse gözünün yaşına bakmıyordu. Onu kaptıkları gibi karanlığa gömülüp gittiler. Geride dertli annenin canlar yakan feryadı kalmıştı:

– Oğlumu kaçırdılar, oğlumu kaçırdılar, vah başıma gelen, vah başıma gelen!

Artık küçük Zeyd'in boynuna kölelik zinciri geçirilivermişti. Onu tıpkı bir mal gibi Ukaz panayırına götürerek satışa çıkardılar. Yol kesici haydutlar meydan meydan bağırıyorlardı:

– Bu çocuğu bizden kim alır?

Zeyd'deki ilâhi nasibe bakınız ki, Aziz ve Celil olan Allah, onu hangi ellerden ve hangi yollardan geçirerek ebedî kurtuluşa erdirecekti..

Zeytin gözlü çocuk, korkuyordu... Çünkü Arabistan'ın meşhur Ukaz Panayırı, karmakarışıklı. Burası, genç, yaşlı her türlü kölenin satıldığı bir esir pazarıydı. Kendisinden daha küçükler de vardı.

Heyecanlı pazarlık sesleri arasında, sıcak, toz ve gürültü çok bunaltıcıydı. Bu kargaşada, güler yüzlü bir adam, ona yaklaşarak sordu:

– Senin adın ne yavrum?

– Zeyd.

– Babanın adı?

– Hârise, efendim!

– Nerelisin?

– Yemenli.

– Hangi kabîledensin?

– Kudâa kabîlesinden.

– Öyle mi? O, eski ve kıymetli bir kabîledir...

Küçük Zeyd, beyaz dişlerini göstererek gülümsedi ve şöyle mırıldandı:

– Doğrudur, efendim...

Bu güzel yüzlü amcayı sevmeye başlamıştı... Adam tekrar sordu:

– Karnın açtır, değil mi?

Küçük Zeyd önüne bakarak cevap vermek istemedi. Fakat günlerdir aç, susuz, perişan bekliyorlardı. Adam tekrar sordu:

– Benimle gelmek ister misin? Güzel yemekler, temiz elbiseler ister misin?

– Sizinle yemek olmasa da gelirim efendim!

Adam, esir tüccarı ile bir süre pazarlık ederken küçük Zeyd, boynu bükük bekliyordu. Adam nihâyet esir tüccarı ile dört yüz dirheme anlaşarak parasını ödedi. Ardından Küçük Zeyd'in gülerken başını okşadı ve ona şöyle dedi:

– Haydi bakalım küçük Yemenli! Şimdi gidip, ikimiz de bir güzel karnımızı doyuralım!

Derken Mekke'ye geldiler. O amca Küçük Zeyd'i, çok daha iyi kalpli bir hanıma götürdü. Teslim ederken dedi ki:

– Ey amcamın kızı! İşte, senin için aldığım hizmetçi!

Bu hanım, Hz. Hatice'den başkası değildi. Hediye eden de, yeğeni Hakîm bin Hizâm idi.

Hz. Hatice onu derin derin süzdükten sonra:

“Yavrucuğum,” dedi, “bana koş!..” Zeyd, kendisine açılan kuçağa koştu. Zeyd'in nasibi, nasiplerin en erişilmezi idi.

Hz. Hatice, Zeyd'in elinden tutup yola koyuldu ve az sona kendi evinin kapısına geldi. Kapıdan içeri girer girmez Kâinatın Efendisi'ni karşılarında buldular. Allah Resülü:

– Ya Hatice, dedi, bu çocuğu bana bağışlar mısın?

O cömert mübarek kadın nur yüzlü Zeyd'e tebessüm ederek dedi ki:

– Sana bu çocuk da feda olsun, ben de feda olayım!

Böylece Zeyd varlığın sebebi olan Peygamber (sallallahu aleyhi ve sellem) tarafından hemen âzad edildi. Artık küçük Zeyd bir köle değil, âlemlere rahmet olanın oğlu durumundaydı.

Yemenli Zeyd, böylece, yeni yuvasına yerleşti. Her gün o kadar hârika şeyler görüyordu ki, hayranlığı gittikçe artıyordu.

Kısa zaman sonra, o da ilk Müslümanlar arasına katıldı.

Böylece, ilk Müslüman olan kadın; Hz. Hatice, ilk Müslüman olan çocuk; Hz. Ali, ilk Müslüman olan erkek; Hz. Ebû Bekir ve ilk Müslüman olan köle de Hz. Zeyd oldu.

Babanın Hicranı

Zeyd bin Hârise, Mekke'de Resûlullah'ın yanında rahata kavuştuğu sıralarda, Yemen illerinde dertli bir baba

dolaşıyordu. Zeyd'in babası Hârise, oğlunun baskına uğrayıp kaçırıldığını duyunca çıldırarak hale gelmişti. Gariplik boynunu büküvermişti. İçli içli hasret şiirleri söylüyor, her uçan kuştan Küçük Zeyd'inden bir haber sorarak derdini şöyle dile getiriyordu:

*Zeyd için ağlıyorum,
Karalar bağıyorum.
Geri döner mi diye,
Kalbimi dağlıyorum...*

*Dağlara çıkayım mı?
Zeyd'imi arayım mı?
Bir haber versin diye,
Rüzgâra sorayım mı?*

Yemen'den ayrılan her kervana, oğlunu tembih ederek pazarlarda aramalarını söylüyordu. Gelen her yolcuya da, onu soruyordu. Bir şeyler öğrenebilmek için çırpınıyordu. Yemenliler o sene de Mekke'ye gittiler...

Kâbe'yi tavâf edenler arasında, Zeyd de bulunuyordu. Yemenliler, onu hemen tanıdılar.

– Ey Zeyd, baban senin hasretinden yanıp tutuşuyor, sen buraya nasıl ve kim tarafından getirildin?

Zeyd'in kara kara gözleri iki damla yaşla doldu:

– Ben, dedi, onların benim için ağladıklarını, feryad ü figân ettiklerini biliyorum!

Adamlar atıldılar:

– Madem öyle de, niçin babana gitmiyorsun? Zeyd:

– Siz, dedi, babama benim haberimi ulaştırınız. Allah'a

hamd olsun ki, ben, şimdi öyle hayırlı ve şerefli birinin yanında bulunuyorum ki...

Memlekete dönünce, babasına müjdeyi verdiler. İhtiyar Hârise, sevinçten sanki deli olacaktı!..

Oğlunu kaybettiğine ne kadar üzüldüyse; bulduğuna da, o kadar sevindi... Üstelik iyi kalpli efendisinin, oğlunu azâd ettiği söyleniyordu. O halde, hür idi. Peki öyleyse, niçin yurduna dönmüyordu?

Bu karışık düşünceler arasında, yine de; bir an evvel, oğluna kavuşmak istiyordu...

Derhal Mekke'nin yolunu tuttu. Bir nefes durmaksızın yürüdü ve nihayet Mekke'ye ulaştı. İlk rastladığı adamdan sordu:

– Abdullah oğlu Muhammed nerede?

Onu Kâinatın Efendisi'nin huzuruna götürdüler.

Hârise yıllardır görmediği biricik yavrusunu yeniden göreceğ olmanın heyecan ve hasretiyle:

– Ey Kureyş kavminin efendisi, dedi, siz Harem halkı ve Harem-i Şerif'in komşusunuz.. Beytullah'ın yanında esirlerin esaret bağlarını çözer ve onların karınlarını doyurursunuz..

Ey Kerim insan!.. Yanında bulunan oğlumuz için sana geldik. Sen bizi memnun edecek uygun bir ücret iste, biz sana onu verelim, Sen de bize oğlumuzu teslim et. Çünkü onun ayrılığından dertliyiz!

Nebiler Sultanı sordular:

– Oğlunuz kimdir?

– Zeyd b. Hârise!.

– Bundan başka isteğiniz var mı?

– Hayır!

– Öyleyse onu çağırın, dilediğini işlemekte serbest bırakın! Eğer sizi tercih ederse, hiçbir kuruş istemeksizin onu size veririm. Alın, götürün! Eğer beni tercih ederse, vallahi ben, beni isteyen kimseye vermem!

Zeyd'in babası böyle bir alicenaplık beklemiyordu. Sevinç ve mutlulukla:

– Ey kerim insan, dedi, sen bize karşı çok insafli davran-dın. Sen ne büyük bir zatsın!..

Anne kucağından kaçırılıp köle diye satılan, sonra nasisi-lerin en erişilmeziyle Rahmet Peygamberinin eline düşen Zeyd hemen huzura çağırıldı. Ondaki harikalık burada da tecelli edecekti..

Allah'ın sevgili ve şerefli Peygamberi ona sordu:

– Yavrucugum! Şunları tanıyor musun?

Babasını karşısında görünce bir anda kalbi kuş kalbi gibi atmaya başlayan Zeyd:

– Evet, tanıyorum!

– Kimdir onlar?

– Bu babamdır, şu da amcam!

Burada Allah'ın Resûlü bir lâhza durup Zeyd'e tatlı tatlı baktılar ve dediler:

– Ey yavrucugum Sen benim kim olduğumu öğrendin. Sana olan sevgi ve şefkatimi de görüp duruyorsun! O halde, ya beni tercih et, yanımda kal. Ya onları tercih et, onlara git! İradende tamamiyle hürsün, dilediğini yap!..

Zeyd, hayatının en önemli anlarını yaşıyordu. Herkes ne cevap vereceğini, ne yapacağını merakla bekliyordu! Müthiş bir imtihan içindeydi. Kendi kendine şunları düşündü:

“Bir tarafta, öz babam duruyor. Dünyaya gelmeme sebep olan kimse. Diğer tarafta ise, esirleri ve efendileri eşit kılan; yetimlerin, öksüzlerin, kölelerin, güçsüz ihtiyarların, dul kadınların, misâfirlerin, garip yolcuların ve fukaranın yardımcısı eşsiz insan.”

Karar vermek, gerçekten zordu...

Zeyd'in babası Hârise, oğlunun yüzde yüz kendisini tercih edeceği ümidini taşıyordu. Heyecanı kat kat artmıştı. O öyle bir mutluluğun içindeydi ki, adeta kanatlı kuşlara dönmüştü:

– Haydi, diyordu, koş babana!..

Ne var ki, harika çocuk bir harika cevapla babayı şaşırttı.

Gözlerini Kâinatın Efendisi'nin mübarek gözlerine dikip dedi ki:

– Ben, hiç kimseyi Sana tercih etmem. Sen, bana baba ve anne makamındasın! Senden bir nefes ayrılmayı ölümden beter sayarım. Ben hep seninleyim.

Hârise, oğlunun bu cevabı karşısında hayretinden donup kaldı. Sanki başından kaynar sular dökülmüştü. O kadar kederlendi ki, yüreğine zehirli hançerler saplanmış gibi acı ile kıvrıldı ve haykırdı:

– Ey Zeyd! Yazıklar olsun sana. Demek sen köleliği,

hürriyete, babana, amcana, ev halkına ve kavmine tercih ediyorsun. Vah sana!

Zeyd'in gönül kuşu öyle bir limana demir atmıştı ki o limandan hep insanı huzura sevk eden hava yayılıyordu. Zeyd büyüklerin bile idrak edemedikleri bir gerçeği haykı- rıyordu:

– Evet, ben bu zatta öyle şeyler gördüm ki, O'na, hiç zaman hiçbir kimseyi tercih edemem!

İşte harika çocuğun harika cevabı... Baba ve amcanın boyunları bükük kalırken, harika çocuk Zeyd de Kâinatın Efendisi'nin hizmetinde kalıyordu.

Zeyd'in bu derece muhabbet ve bağlılığını gören Allah Resûlü, onu elinden tutup, kocaman bir taş üzerine çıkart- tılar. Orada bulunanlara:

– Ey insanlar, dedi, şahid olunuz ki, Zeyd benim oğlum- dur. Ben, ona vârisim, o da bana vâristir.

Babası ve amcası bu durumu görünce, kızgınlıkları geç- ti. Sevinç içinde memleketlerine döndüler. Bundan sonra Zeyd'e, Zeyd bin Muhammed, yâni Muhammed'in oğlu Zeyd denilmeye başlandı. Fakat Ahzâb sûresinin 4. ve 5. âyetleri inince Zeyd'e de "Zeyd b. Muhammed" değil, es- kiden olduğu gibi "Zeyd b. Harise" denildi.

Allah'ın Resûlü, Zeyd'i çok severdi. O kadar ki, onu, öz amcaları Hz. Hamza ile kardeş ilân ettiler. Peygamber Efendimiz'in ailesinde ve akrabalarında da, aynı sevgi mevcuttu. Şehitlerin en büyüğü Hz. Hamza, her savaşa çı- kıpta, bütün varlığını ona vasiyet ederdi.

Büyük Zeyd

Hicretin sekizinci yılı idi. İnsanlığın Efendisi üç bin kişilik bir ordu hazırladı. Sahabilerden meydana gelen bu orduya da Zeyd bin Hârîse'yi kumandan tayin etti ve Mûte istikametinde yola çıkıldı. Emir buyurdular:

– Ey Zeyd! Sen şehid olursan, yerine Cafer İbn Ebî Tâlib geçecek, o da şehid olursa Abdullah b. Revaha emir olacak, o da şehid düşerse, Allah kılıçlarından bir kılıç sancağı alacak.

Allah Resûlü (sallallahu aleyhi ve sellem), Zeyd b. Hârîse'yi, içinde Cafer b. Ebî Tâlib, Abdullah b. Revaha, Hâlid b. Velid (radiyallahu anh) gibi soylu harp dâhileri ve savaş kahramanları bulunan ordunun başına kumandan tayin ederek önemli bir savaşa göndermişti. Bu dâhi insanlar, cahiliye dönemi anlayışlarını bir kenara iterek siyahî kumandan Hz. Zeyd'e (radiyallahu anh) itaat ettiler.

Hazret-i Zeyd ve Hazret-i Cafer'in bu gidişleri cihada son gidişleri oldu. Her ikisi de bu savaşta destan çapında kahramanlıklar göstererek şehid oldular.

Mûte savaşı devam ederken; Efendimiz (sallallahu aleyhi ve sellem), mescitte, sahabilerinin arasında idiler. Birden mübarek gözleri yaşlarla doldu. Savaşı, sanki gözlerinin önünde cereyan ediyormuş gibi sahne sahne anlatıyordu.

Sahabilerden Sa'd bin Ubâde sordu:

– Ey Allah'ın Resûlü! Niçin ağlıyorsunuz? Buyurdular ki: Bu, sevgilinin sevgiliye olan iştiyakının eseridir!

Gerçekten Allah Resûlü Zeyd Hazretlerini seviyorlardı.

Çünkü Zeyd mini mini bir çocukken onun eline düşmüş ve sevgisini kazanmıştı..

Kaderin garip cilvesine bakın ki, aradan geçen onca yıldan sonra, yine Bizans üzerine gidecek bir orduya Nebiler Sultanı, Hz. Zeyd'in oğlu Üsame'yi kumandan tayin etti. Bu defa da ordunun içinde Hz. Ebû Bekir, Hz. Ömer, Hz. Osman, Hz. Ali (radiyallahu anh) gibi devasa şahsiyetler vardı.

İşte böyle harika bir çocuktan böyle harika bir insan meydana geliyordu.

Cihan denilen bu sarayda hiçbir çocuk ve hiçbir fânî böyle bir tecelliye ve böyle bir nasibe erebilmiş değildir. Zeyd ta küçük yaştan son nefesine kadar hep Rahmet Peygamberi'nin hizmetinde olmuş ve onun sevgisini kazanmıştır.

Allah onlardan razı olsun.

EFENDİMİZİN MİNİK ÖĞRENCİSİ: ENES BİN MÂLİK



Allah'ın Sevgilisi, topyekün zaman ve mekânın peygamberi olan Efendimiz (sallallahu aleyhi ve sellem), Mekke'den nur şehri Medine'ye hicret etmişlerdi. Medineli Müslümanlar O'nun hizmetinde bulunmak sevdasıyla çırpınıyorlardı. Herkes iki cihanın saadet güneşi olan Efendimiz'e (sallallahu aleyhi ve sellem) hediyeler vermekteydi.

Hava oldukça sıcaktı. Çölden esen sıcak rüzgâr, yüzleri yalayarak geçerken, çarptığı her yüze Efendimiz'den (sallallahu aleyhi ve sellem) aldığı kokuyu da taşıyordu. Bu mübarek cennet kokusunu taşıyan Zat'a biraz daha yakın olabilmek için can atanlar vardı. Ama bu devlet, her fâniye nasip olmuyordu. Onunla aynı coğrafyayı paylaştıkları halde ona düşman olarak büyüyüp bu düşmanlıkları içinde kahrolup gidenler bunun delili idi.

Heyecan doruktaydı. Hz. Enes ve mübarek valideleri el ele tutuşmuş, az sonra huzurların en büyüğüne girecekler-

di. İkisinin de kalbi kuş kalbi misali yerinden fırlayacak gibiydi. Bu yüzden Küçük Enes, annesinin müşfik eline daha bir sıkı sarılmıştı.

Az sonra anne-oğul büyük huzura çıkmışlardı. Bu huzur ne kadar mübarek, bu yüz ne kadar tatlı ve nurluydu. Ya bu huzurda duyulan cennet kokusuna ne demeliydi? Aslında bıraksalar, anne de orada kalacaktı bir ömür boyu hizmetçi olarak. Ancak ne mümkün, o şans yeryüzünde yalnızca Hz. Enes'e nasip olacaktı. Bu yüzden o, yeryüzünün en şanslı çocuklarının başında gelmekteydi. Enes de bunun farkındaydı ki bu yüzden sekiz (veya on) yaşında girdiği o huzurdan bir daha asla ayrılmamıştı.

Huzura birlikte giren anne-oğul, cennet kokusunu yüreklerine, oradan da bütün zerrelere çektikten sonra anne Ümmü Süleym büyük bir edep ve saygıyla:

– Ey Allah'ın Resûlü! İşte bu benim evlâdım Enes. Sana hizmet etmesi için getirdim. Yazı yazmasını bilir, onun için Allah'a dua et, dedi. Mübarek yüzleri güneş gibi parlayan Allah Resûlü büyük bir muhabbetle yeryüzünün en şanslı küçük hizmetçisine bakarak şu duayı yaptı:

– Allah'ım! Bu çocuğun malını bereketlendir. Evlâdını çoğalt. Ömrünü de uzun ve bereketli eyleyerek günâhlarını mağfiret buyur!

Allah Resûlü'nün yaptığı her dua gibi Hz. Enes için yaptıkları bu duaları, bütünüyle gerçek olmuştur.

Bu olayı yıllar sonra aynı heyecan ve mutluluk içinde anlatan Hz. Enes der ki: Bu dua üzerine benim soyumdan yüz kişi gelmiştir. Meyvelerim yılda iki kere taşınırdı. Yine

Hız. Enes, Efendimiz'in duasından dolayı Basra'da vefat eden sahabilerin en büyüğü olma şerefine naildir. 100 yaşında iken, hicri 91 yılında on yıl hizmet ettiği Efendisi'ne (sallallahu aleyhi ve sellem) kavuşmuştur.

Kendisi bir hatırasını şöyle anlatır:

Medine'nin çocukları koşuyor ve konuşuyorken "Muhammed geldi, Muhammed geldi." diye bağıyorlardı. Ben de onlarla beraber koşuyor ve haykırıyordum: "Allah'ın Resûlü geldi, Allah'ın Resûlü geldi!" Ve böylece küçük Enes farklılığını göstermiş oluyordu. Adeta niçin başkasının değil de kendisinin O Efendiler efendisine 10 yıl boyunca hizmet ettiğinin cevabını veriyordu. O günden başlayıp Kâinatın Efendisi'nin son nefesine kadar bir nefes ayrılmaksızın hizmetinde bulundu. Kendi yaşlıları çocuklar sokaklarda zıplarken Enes hep Allah Resûlüyle beraberdi. O'ndan öyle inciler elde etti ki, bu incileri saymaya sayılar kâfi gelmezdi. Bizlere Efendiler Efendisi'nden 2286 hadis naklederek "en çok hadis rivâyet edenler" arasındaki mümtaz yerini de almış oldu.

Şanlı Bedir savaşında Enes on iki yaşlarında bir çocuktü. Çocuk olmasına rağmen yine de Allah Resûlü ile birlikte savaş meydanına gitmiş, İslâm uğrunda savaşanların arasına karışmış ve Resûlü Ekrem'in hizmetine canla başla koşmuştur.

Gerçekten harika bir çocuk olan Enes, Efendimiz'i (sallallahu aleyhi ve sellem) öyle bir aşk ile seviyordu ki, bütün tesellisini onun hizmetinde olmakta buluyor ve şöyle diyordu:

"... Ben Allah Resûlü'nün kokusundan daha güzel ko-

ku, ne bir anber, ne bir misk ve ne de herhangi bir koku koklamadım. Ve yine ben, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi ve sellem) dokunması kadar yumuşak hiçbir şeye; ne bir dibaceye ne de bir ipeğe asla dokunmuş değilim.”

ZEYD B. SÂBİT



Bir bayram günüydü. Medine sokakları bayramlıklarını giyerek bayram ziyaretine giden müslümanlarla doluydu. Birbirlerinin bayramını kutlayan müminlerin iç aydınlığı yüzlerine yansıyordu. Herkes birlikte bayramın coşkusunu yaşıyordu. En çok neşelenip eğlenme hakkına sahip olan çocuklar ise kendi âlemlerine, oyunlarına dalmışlardı.

Uzaktan O gözüktü, âlemlere rahmet olan sevgili Peygamberimiz (sallallahu aleyhi ve sellem) geliyordu. Geldi, bir duvar dibine çekilip sevinç ve neşe içerisinde oynamakta olan çocukları seyre daldı. O, bu küçük varlıklarını engin gönlünün bütün genişliğiyle sever, onlara önem verirdi, çünkü onlar geleceğin büyükleri, bugünün yarın için beslediği umuttu.

Bir an için yıllar öncesine, kendi çocukluk günlerine gitti. O zaman her şey ne kadar farklı, insanlar ne kadar katı, kaba ve acımasızdılar. Kız çocukları diri diri toprağa gömülür, oğlanlara putların kulu olduğunu belirtecek adlar konulurdu.

Kendi çocukluğu yetim ve öksüz olarak dede ve am-

ca yanında geçmişti. Mekke'ye dönmeden önceki o garip yayla günlerini hiç unutamıyordu. Süt kardeşiyle sürü peşinde o dağ senin, bu bayır benim dolaşıp dururlardı.

Yıllar öncesinin anılarından sıyrılarak oynamakta olan çocuklara baktı ve gülümsedi. Birden gözüne bir başka çocuk ilişti. O anda mübarek kalbinin sızladığını hissetti, gülümsemesi gül yüzünde donup kaldı, çocuk oyunlara katılmıyor, yaşlılarının arasına karışmıyor, boynu bükük ve mahzun, öylece oturup önüne bakıyordu.

Peygamber Efendimiz (sallallahu aleyhi ve sellem) çocuğun yanına giderek başını okşadı:

– Yavrurum, neyin var? Niçin arkadaşlarının arasına katılmıyor, onlarla birlikte oynamıyorsun? diye sordu.

Çocuk başını kaldırıp bu merhametli insanın mübarek yüzüne bakarak:

– Babam gazada şehit düştü, annem de çok yaşamayıp beni böyle bırakarak öteye göçtü. Ben böyle anasız-babasızken nasıl gülüp oynayabilirim?

Cevabını verdi. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi ve sellem):

– İstemez misin Allah'ın Resûlü baban, Âişe anan, Fâtima ablan, Hasan ve Hüseyin de kardeşlerin olsun.

Çocuk coşkulu bir sevince kapıldı:

– Hem de çok isterim, çok sevinirim. Diğer çocuklara karşı böyle bir ailem var diye övünürüm.

Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi ve sellem):

– O halde gel benimle diyerek eski-püskü giysiler içindeki çocuğu elinden tutup evine getirdi. Hz. Âişe (radıyallahu anhâ) annemize:

– Bu çocuk Allah'ın bize bir emaneti. Emanetin hakkını vermek gerekir. Bugünden sonra onun ailesi biziz. İyi birer ana ve baba olmalıyız, buyurdu.

Hız. Âişe (radıyallahu anhâ) çocuğu güzelce yıkayıp kuruldı. Sonra karnını doyurdu. Aç çocuk önüne konulanları iştahla yerken ona yeni bir giysi hazırladı. Eski-püsküden kurtulan çocuğun sevincine diyecek yoktu. İzin isteyerek oynamakta olan çocukların yanına gitti. Bu defa onları bir kenardan izlemeyip aralarına karıştı, onlar gibi neşe içerisinde oynadı.

Diğer çocuklar ondaki bu değişikliğe şaşıyorlar ve aralarına karışan bu yeni oyun arkadaşlarının sevincini paylaşıyorlar, bir taraftan da ona imrenerek şöyle diyorlardı:

– Ne mutlu sana... Allah'ın Elçisi gibi bir baban, Hız. Âişe gibi bir anan, Fâtıma gibi bir ablan, Hasan ve Hüseyin gibi de kardeşlerin var. İçimizde en kutlu aileye mensup olan sensin. Seni kıskanıyoruz. Bunun üzerine Zeyd arkadaşlarına onları dedi:

– Ben kendi ailemi kaybettim ama daha hayırlı bir ailem oldu. Size karşı onlarla iftihar ediyorum.

Kimsesiz Zeyd, o mübarek bayram gününde böylesine kutlu ve mutlu bir ailenin evlâdı oldu.

Evet, kimsesiz her çocuğun şefkat kollarıyla sarılması, sevgi ve merhamet kucağında büyümesi ancak iman şuuru ve peygamber ahlâkına sahip olmakla mümkün olacaktır. Yetim başı okşayan ve göz yaşlarını silenleri cennetle müjdeleyen yüce dinin mensupları olduğumuzu akıldan çıkarmamalıyız.

AYAĞI ZİNCİRLİ SAHABÎ; EBÛ CENDEL



Mekke müşrikleri Müslümanlara nefes aldirmiyorlardı. Ebû Cendel de taptaze bir genç olmasına rağmen sapıklık batağına düşmemiş, kendisini hemen İslâm'ın nur ırmaklarına atıvermişti. Babası Süheyl ise küfür saflarında başı çekenlerden biriydi.

Allah'ın şerefli Peygamberi ve O'nun seçkin sahabîleri Medine'ye hicret etmiş, oraya yerleşmiş, Ebû Cendel ise Mekke'de baba evinde kalmıştı. Ne yapsa kaçıp kurtulmıyordu.

Yine bir gün ayakları zincirli olduğu halde, kapatıldığı hücrede Rabb'ine ibadet ediyordu. Babası Süheyl göz ucuyla kapı aralığından ona baktı ve avaz avaz bağırdı:

– Ey kendisine acımadan düşmanlık eden çocuk! Bu halinle ne yapmaya çalışıyorsun?

Ebû Cendel, Allah'a ibadet etmenin verdiği büyük bir huzur içinde kendinden geçmiş bir haldeydi. Dudakları kıpırdıyor:

– Allah’ım, Allah’ım, diyordu, beni bu zâlimlerden kurtar, beni Resûlü Zişan’ına kavuştur!

Süheyl, oğlundan bu sözleri duyunca kapıya yüklenip içeri girdi ve zincirlerle bağladığı masum oğlunun sırtına bir tekme vurdu:

– Geber ey çocuk!.. Sen Muhammed’in adını dilinden düşürmedikçe sana hayat hakkı yok. Bir daha onun adını andığını duymayayım!..

Ebû Cendel başını kaldırarak dedi ki:

– Vücudumu parça parça yapsan, ciğerimi söküp atsan, ben yine Allah Resûlü’nün mübarek ismini dilimden düşürmeyeceğim. Onsuz yaşayacağıma ölmek daha iyidir.

Bu sözleri duyan Süheyl’in gözleri fal taşı gibi açılmıştı:

– Sen, dedi, o halde ölümü bekle!

Ve Ebû Cendel’in sırtına bir tekme daha vurup öfke ile kapıyı çekip gitti.

Masum ve mazlum genç, ılık gözyaşlarını topraklara döküyor, titreyerek Rabb’isine yalvarıyordu.

Ama bu şekilde günler geçmek bilmiyordu. Çünkü çok sevdiği Peygamberine uzaktı. Kendisi Mekke’de idi. Efendiler Efendisi ise Medine’de bulunuyordu. Günler geceleri, geceler de gündüzleri takip ediyor, Ebû Cendel’in çilesi bir türlü bitmek bilmiyordu. Ne var ki, bu hasret ve hicranın yerini elbet bir gün vuslat alacaktı. O, hep o günü bekliyor ve bu uğurda bütün çilelere sabrediyordu.

Bir gün önüne bir fırsat çıktı ve kapatıldığı hücreden kendisini dışarı attı. Ayaklarındaki zincirleri sürüye sürüye

çöllere açıldı. Mekke'den kaçacak, Allah'ın Resûlüne sığınacak ve efendimizi kabul ederek ruhunu özgürlüğe kavuşturduğu gibi bedenini de özgürlüğe kavuşturacaktı.

Ebû Cendel, bu düşünce ve duygularla çölü arşınlar-ken, hicretin altıncı senesi olmuştu. Aynı günlerde Efendimiz (sallallahu aleyhi ve sellem) Ashab-ı Kiram'dan 1600 kişilik bir kabile ile Kâbe-i Muazzama'yı ziyaret etmek amacıyla Mekke'ye doğru yola çıkmışlardı. Bunu duyan Mekke müşrikleri Hudeybiye'de Allah Resûlü'nü (sallallahu aleyhi ve sellem) karşılayarak bu sene ziyarete müsaade etmeyeceklerini, aksi takdirde büyük bir savaş için hazırlandıklarını bildirdiler.

Uzun müzakerelerden sonra Müslümanlarla müşrikler arasında bir Hudeybiye Barış Anlaşması imzalandı. Anlaşmanın ilk görünüşte müminler aleyhine olan bir maddesi şöyleydi:

“Müslümanlardan biri müşriklere katılırsa iade edilmeyecek, fakat müşriklerden biri Müslümanlara sığınırsa Müslümanlar bunu müşriklere hemen teslim edecektir.”

Müşrikler bu maddede çok ısrar ettikleri için kabul etmek mecburiyetinde kalan Resûl-i Ekrem Hazretleri, neticenin yine İslâm'ın lehine olacağını beyan buyurmaları üzerine Ashâb-ı Kiram görünüşte ağır olan bu şartta ses çıkarmadılar.

Anlaşma imzalanmak üzereyken, ortaya, elleri ve ayakları zincirle prangaya vurulmuş bir genç çıkıverdi ve Müslüman saflarına sığındı. Bu genç Mekke müşriklerinin anlaşmayı imzalaması için temsilci olarak seçtikleri Ebû Sühey'l'in oğlu Ebû Cendel idi. Anlaşmanın imzalandığı yere

gelmiş ve “Artık kurtuldum” ümidiyle sevinç gözyaşları döküyordu...

Oğlunun, hapsedildiği evin mahzeninden kaçarak Müslümanların safına sığındığını gören Ebû Süheyl:

– Anlaşma gereğince, sizden isteyeceğim ilk insan, işte oğlum **Ebû Cendel**’dir, diyerek oğlunun iadesinde şiddetle ısrar etti.

İşte o anda kopan çığlıklar, yavrusunu kaybetmiş bir ananın ızdırap dolu feryadı gibiydi. Allah Resûlü de gözyaşlarını tutamamıştı. Süheyl’e rica ettiler:

– Daha anlaşmaya imza atmadık. Ebû Cendel muaf tutulabilir. Ancak, bu teklif hiç kabul görmedi. Süheyl sözünde ve talebinde diretti. Efendimiz (sallallahu aleyhi ve sellem), anlaşmanın gereğine sâdık kalarak gözyaşları içinde Ebû Cendel’i geriye iade etti.

Allah Resûlü anlaşma sonucu olarak Ebû Cendel’i, bu gerçek esaret zincirlerini kırarak Müslüman olan gencecik fidanı, babasına teslim etmek zorunda kalmıştı. Ebû Cendel babası tarafından götürülürken :

– Ey Allah’ın Resûlü! Ey Müslümanlar! Ben Müslüman olup yanınıza geldim. Beni dinimden döndürsünler diye mi müşriklere teslim ediyorsunuz, bana neler yaptıklarını görmüyor musunuz? diye feryat etmiş Allah Resûlü ise onu şöyle teselli etmişti:

– Ey Ebû Cendel! Biz onlarla anlaşma yaptık. Kendilerine Allah adına söz verdik. Verdiğimiz sözden dönmek bize yakışmaz. Sabret! Allah senin ve senin gibiler hakkında bir çıkış yolu gösterecektir.

Ebû Cendel, Efendimiz'in kendisine hitabındaki kudsi mânâyı idrak etti. Dinin geleceği adına büyük bir fedakarlık örneği sergilemesi gerekiyordu. Bu düşüncelerle:

– Ey Allah'ın Resûlü, dedi, Allah beni sana feda kılsın! Madem siz öyle istiyorsunuz, ben ölüme bile giderim.

Ve genç yaştaki bu yiğit sahabi, diğer sahabilerin göz yaşları arasında zincirlerini sürükleye sürükleye tekrar Mekte'ye revan oldu.

İşte İslâm'ın altınla doldurduğu kalplerdeki saffet ve yücelik... Bir genç, hayatının baharında bütün zevklerden mahrum kalarak kendini ve nefsini dini için feda ediyordu.

Zaman gelecek, Allah Resûlünün dedikleri aynıyla gerçekleşecek, masum ve mazlumlar kurtulacaktı. Hatta o kadar ki, Ebû Cendel'in babası da İslâm'a can atıp en büyük saadeti elde edecekti.

EFENDİMİZ'E HASRET ÇİLEKEŞ SAHABÎ; EBÛ BASÎR



Peygamber Efendimiz'in Hudeybiye'den Medine'ye dönüşü üzerinden pek fazla zaman geçmemişti. Bir gün, İslâmiyet'le yeni şereflenen, Sakif kabilesinden, ismi Utbe b. Esîd, künyesi **Ebû Basir** olan bir gencin Mekke'den kaçıp Medine'ye geldiği haberi yayıldı. Bu yiğit delikanlı, yedi gün ve gece, aç, susuz çöllerde kum teperek nihayet Resül-i Ekrem'in huzuruna çıktı. Ne çare ki, arkasından da iki Mekke müşriki aynı anda Efendimiz'in huzuruna geldiler ve Ebû Basir'in anlaşma gereği kendilerine iade edilmesini istediler.

Son derece üzülen Efendimiz (sallallahu aleyhi ve sellem):

– Ya Ebâ Basîr, biz Müslümanız, sözümüze sadık kalırsınız. Kurtuluş günü uzak değildir, yeter ki sen sabırlı ol, diyerek Ebû Basîr'i gözyaşları içinde gelen müşriklere teslim etti.

İki müşrik, büyük bir şımarıklık içinde Ebû Basîr'le alay ederek Mekke'ye doğru yola çıktılar. Bir ara mola verdik-

leri hurma ağacının dibinde ellerindeki kılıncın, ne kadar Müslüman başı kestiğini, bundan sonra da kimbilir daha ne kadar Müslüman kellesi uçuracağını kabara kabara anlatmaya başladılar.

Ebû Basîr:

– Kılıncınız ne kadar da güzelmiş, bakabilir miyim, diyerek kılıca bakmak istedi. Bakması için uzatılan kılıcı bir anda eline alan Ebû Basîr şimşek gibi bir hızla:

– Baş öyle değil, böyle uçurulur, diyerek müslüman başı uçuracağını söyleyen müşriğin başına indirdi. Bunu gören diğer müşrik kurtuluşu kaçmakta buldu. Ebû Basîr de bunların devesine binerek öldürdüğü müşrikin kellesini, kılıncının ucuna takıp yavaş yavaş Medine’ye döndü. Olanları bir bir Efendimiz’e anlattı. Tekrar geri istenilme ihtimaline binaen de Medine’yi terk ederek, müşriklerin önemli bir ticaret yolu olan sahildeki “İys” denilen bölgeye yerleşti.

Mekke müşrikleri bu hadiseyi işittikleri zaman hiddetlerinden adeta kudurdular. Nitekim kısa zamanda Ebû Basîr’in yerini duyan diğer Müslümanlardan evvela Ebû Cendel, sonra da diğerleri birer ikişer Mekke’den kaçarak İys denilen yere toplandılar ve müşrik kervanlarının Şam yolunu kapadılar.

Şimdi Kureyş için beklenmedik bir tehlike baş göstermişti. Kervan yolu hep bu şekilde kapalı kaldığı takdirde Mekke müşrikleri açlıktan kırılacaklardı.

Bu önemli sorunu aşmak için Ebû Süfyan’ı göndererek Hudeybiye Anlaşması’nın vaktiyle şiddet ve inatla kabul ettirdikleri bahsi geçen maddesinin iptal edilmesini istediler.

Medine'ye bu sorunu çözmek için gelen Ebû Süfyan, Resûl-i Ekrem'in evinde bir köşede namaz kılmakta olan kızı Ümmü Habibe'nin yanına girdi ve köşede serili duran minderin üzerine oturmak istedi. Ümmü Habibe ise henüz İslâm'a girmemiş olan babasının altındaki minderi çekerek:

– Ona Resûlullah oturur, sen değil, dedi. Ebû Süfyan, kızının bu hareketinden, kendisine faydası dokunmayacağını anlayarak başka kimseler vasıtasıyla Efendimiz'in yanına varıp, anlaşmanın “Müşriklerden biri Müslümanlara sığınırsa geri iade edilecektir.” maddesini iptal etmeleri için ricada bulundu. Vaktiyle üzerinde şiddetle durdukları bu maddenin, şimdi de aynı ısrarla iptalini istiyorlardı. Resûl-i Ekrem bu isteği kabul buyurarak İys'deki mazlum Ebû Basîr ve arkadaşlarına bir mektup gönderip anlaşmanın iptal edilen maddelerini bildirerek artık Medine'ye dönebileceklerini ifade buyurdular. Peygamberimiz'in mektubunu aldığı sırada Ebû Basîr, müşriklerle biraz evvel yaptığı çarpışma sonunda aldığı yaralardan akan kanların verdiği acıyla konuşacak halde değildi. Mektubu yüzüne gözüne sürerken dudaklarından şu cümleler dökülüyordu:

– Ya Resûlallah! Allah ve O'nun Resûlü uğruna çektiğim bütün ızdıraplar, aldığım yaralar, şu anda ruhumda büyük bir sevinç halinde ortaya çıkmış bulunmaktadır. İmanımdan dolayı beni zincirlere vurdular, mahzenlerde hapsettiler; bütün bunlar Allah'a ve O'nun Resûlü'ne olan bağlılığımı arttırmaktan başka bir sonuç vermedi. İmanım da asla ümitsizliğe düşmedim. Şimdi de şehid olma ümidinin verdiği derin huzur içinde iken mektubunuza muhatap olmak şerefine nail oluyorum. Çok mutluyum.

Bu sözlerinden sonra Ebû Basîr, fânî âleme gözlerini yumdu. İslâm tarihinde ilk fedai teşkilatını kurmuş olan Ebû Basîr'in cenazesini Ebû Cendel'in İmâmılığı ile yetmiş fedai arkadaşı orada kıldılar. Müşriklere karşı koymasının mükafatına kavuşmak üzere hakikat âlemine gönderdiler.

Bir Değerlendirme

Bu olay üzerine şu hususları kaydetmemiz faydalı olacaktır:

Bazıları Ebû Basîr ve arkadaşlarının yaptıklarına dayanarak, günümüzde değişik ülkelerde İslâm adına yapılan bir takım sabotajlara cevâziyet aramaktadırlar. Bu noktada şunu ifade etmek gerekir ki, hiçbir cihad masum insanların öldürülmesine cevaz vermez.

Asr-ı Saadet döneminde yaşanmış her olayın, gerek makro gerekse de mikro planda, günümüze bakan yönleri elbette vardır, yeter ki doğru teşhis ve tahliller ile kıyaslanmış olsun.

Ebû Basîr (radiyallahu anh), Ebû Cendel (radiyallahu anh) ve arkadaşlarının durumunun, günümüzde cereyan eden masum insanların hatta müminlerin öldürülmesine sebebiyet veren terörvâri hadiseler ile uzaktan yakından bir ilişkisinin olamayacağı açıktır. Çünkü:

1- Efendimiz (sallallahu aleyhi ve sellem), imzalamış olduğu antlaşma gereği iade ettiği Ebû Basîr (radiyallahu anh), Ebû Cendel (radiyallahu anh) ve arkadaşlarının, Mekke'deki ticaret kervanlarına saldırmamasını ne emretmiş, ne de böyle bir hâdise meydana gelmiştir. Mekkeli müşrikler, böyle bir saldı-

rıdan endişe ettiklerinden, maddenin değiştirilmesini kendileri talep etmişlerdir.

2- Ebû Basîr (radiyallahu anh) ve arkadaşları, İslâmî tarafı temsil eden Efendimiz'den (sallallahu aleyhi ve sellem) bağımsız kalmış küçük bir grup idi. Bu insanlar, elbette İslâm'dan dönmeleri için kendilerine yapılan zulümler karşısında kendilerini savunmak zorunda kalacaklar, kendilerine bu zulmü reva görenlere karşı bir mücadele yapacaklardı. Çünkü, kendilerine Efendimiz'in (sallallahu aleyhi ve sellem) tarafına geçme hakkı verilmiyordu. Dolayısıyla, bu mücadelede onlar sadece kendilerini temsilen var olmuşlardır, yoksa Efendimiz'in (sallallahu aleyhi ve sellem) teşviki ile böyle bir oluşum meydana gelmemiştir.

3- Mekke'li müşriklerin, Ebû Basîr ve arkadaşlarının İslâmî tarafa geri iadelerine izin vermesi sonrası, yine Efendimiz'den (sallallahu aleyhi ve sellem) bu tür bir saldırı veya bir mücadele şekli meydana gelmemiş, zira İslâm'ın gönüllere nakşedilme dönemi, barışın tesis edildiği Hudeybiye antlaşması sonrası yükselme trendine geçmiş, o kadar ki, on yıllığına yapılan bu antlaşmanın henüz 2. yılında Mekke Allah'ın lütfu ve inayeti ile fethedilmiştir. Hem de bir kaç kişinin burnunun kanaması dışında ve savaşılmadan...

Sonuç olarak görmekteyiz ki, Ebû Basîr (radiyallahu anh) -haşa- ne bir yol kesen bir eşkıya, ne de din adına canlara kıyan bir teröristtir, ama aynı hüsnü zannı günümüzde meydana gelen olaylar için söylemek mümkün değildir.

Değerlendirmemizin girişinde söylediğimiz sözü tekrar etmek istiyoruz: "Hiçbir cihad anlayışı, masum insanların öldürülmesine cevaz vermez!"

ANA OYDU, OĞULLAR DA BUNLAR: AVF VE MUAVVİZ



Abdurrahman bin Avf (radiyallahu anh) anlatıyor:

Bedir savaşının tam kızıştığı andı. Allah Resûlü'nün bir avuç kum alıp düşmanın yüzüne saçtığı ve “Yüzleri kararsın” buyurduğu anda âdeta kelle alınıyor, kelle veriliyor ve her şey kelleler üzerinde dönüyordu.

Tam o sırada yanıma henüz bıyıkları terlememiş sülün gibi iki delikanlı süzülüyordu. Belki de, bu iki delikanlı, boyları tutsun diye, Bedir savaşına gelirken parmaklarının uçlarına dikilen kutlu iki sahabe çocuk idi. 15-16 yaşındaki bu iki delikanlının diyebilecekleri bir şeyler vardı, ama diyecelerini birbirlerinden saklıyor gibiydiler. Biri, sağımdan sokuldu ve bana şöyle dedi:

- Bana Ebû Cehl'i gösterir misin amcacığım. Sordum:
- Ne yapacaksın? Bu yiğit delikanlının verdiği cevap şu oldu:
- İşittim ki Mekke-i Mükerrerme'de biri Resûl-ü Ekrem'e

eza ve cefa edermiş. Ben bugün ona haddini bildireceğim. Allah'a (celle celâluh) söz verdim. Allah Resûlü'nün bu düşmanını görürsem öldüreceğim. Şimdiye kadar imânın ve onun nurunun önünü engelleyip yayılmasına mâni olan bu karanlık ruhlu insanı, yemin ettim, vallahi görürsem öldüreceğim.

Diğer genç de söyleyeceği şeyi arkadaşından saklıyordu. Sol kulağına eğildi, O da:

– Amca! Bana Ebû Cehl'i gösterir misin, diye soruyordu. Ona da aynı soruyu sordum, ondan da aynı cevabı aldım.

Derken, bir aralık Ebû Cehl'i gördüm. Parmağımla işaret ettim. Elimi daha indirmemiştim ki, birer küheylân gibi Ebû Cehl'in yanında bitivermişlerdi. Az sonra da, birkaç kırık darbesi ile onu yere indirmişlerdi. İçlerinden biri ciddi bir şekilde yaralanmıştı. Genç yiğit yaralanmıştı ama, insanlık tarihinde küfrü temsil edenlerden biri ve Allah Resûlü'nün “Bu ümmetin Fir'avunudur” dediği en büyük düşman da yıkılmıştı. Gencin kolu gitmişti ama sevinç içindeydi. Zira Peygamber sevgisi O'nun ruhuna işletilmişti. Hz. Muhammed (sallallahu aleyhi ve sellem) aşkı, adeta onun damarlarında dolaşan kan haline gelmişti.

Bu yiğitler, Medinelî Avf İbni Hâris ve Muavviz İbni Hâris isimli iki kardeş idi. Bunlar, Uhud savaşında, oğullarını, kocasını, kardeşini şehit verdikten sonra, Allah Resûlü'nün cübbesine dudaklarını koyup da, “Senden sonra bütün musibetler çok hafiftir.” diyen Sümeyra'nın (radiyallahu anhâ) oğullarıydı. Ana oydu, oğullar da bunlar...

MEDİNE'NİN EN İFFETLİ GENÇLERİNDEN; CÜLEYBİB (R.A.)



Peygamber Efendimiz'in, sonraki bütün zamanları aydınlatacak olay ve hâdiselere mührünü vurduğu dönemler yaşanıyordu. Hemen her müslümanın derdiyle ilgilenen Efendimiz (sallallahu aleyhi ve sellem) şimdi de bir gencin derdiyle ilgileniyordu.

15-16 yaşlarında bir genç olan Cüleybib'in, kadınlara karşı zaafı olan bir delikanlı olduğu söylenirdi. Onun bu durumu diğer sahabileri üzüyor, fakat bir türlü Cüleybib'e söz anlatamıyorlardı. Bir gün bu durumu Allah Resûlü'ne (sallallahu aleyhi ve sellem) bildirdiler. Efendimiz, onu mübarek huzuruna çağırıldı. Biraz sonra da ikisi arasında şöyle bir konuşma geçti. Allah Resûlü (sallallahu aleyhi ve sellem) sordu, Cüleybib de cevap verdi:

– Cüleybib! Duydum ki kadınlara sarkıntılık yapıyor-muşsun. Şimdi bana söyle, aynı şeyin senin annene yapıl-masını ister misin?

– Hayır, ya Resûlallah istemem!

– Unutma, senin sarkıntılık yaptığın da birisinin annesidir! Aynı şeyin senin annene yapılmasını ister misin?

– Hayır, ey Allah'ın Resûlü!

– Unutma, senin sarkıntılık yaptığın da birisinin kız kardeşidir!.. Ve Allah Resûlü, Cüleybib'e daha birçok yakınını sayar. Halana, teyzene böyle şeyler yapılmasını ister misin, der. O da hepsine: “Hayır” cevabını verir. Allah Resûlü (sallallahu aleyhi ve sellem) de yine sözünü tekrar etti:

– Senin sarkıntılık yaptığın da birinin halasıdır, teyzesidir...

Bu cevapla Cüleybib (radiyallahu anh), mantıken iyice iknâ olur. Sonra da Allah Resûlü (sallallahu aleyhi ve sellem) ellerini kaldırır ve Cüleybib için duâ eder. Sahabe de yemin ederek Cüleybib'in o andan itibaren Medine'nin en iffetli gençlerinden biri olduğunu söylerler. Efendimiz'in duasından sonra Cüleybib artık Medine'nin en iffetli insanların-
dan biri haline gelir.

Bir gün Allah Resûlü, onu, evlenecek kızları olan bir aileye gönderir. Aile, soylu ve iffetli bir ailedir. Her an kızları için bir teklif beklemektedirler.

Cüleybib kapıyı çalıp içeriye girer ve onlara Allah Resûlü'nün selamını söyler. Aile heyecanlanmıştı. Ardından da teklifini söyler ve Allah Resûlü'nün dediklerini aynen onlara nakleder. İki Cihan Serveri:

– Benim selâmımı söyle, kızlarını sana versinler, demiştir. Ana-baba birbirlerine bakışır. “Cüleybib'e mi?” diye düşünürler. Ancak emri veren Allah Resûlü'dür ve mese-

lenin tereddüde tahammülü yoktur. Onlar kızları adına tereddüt geçirirken, perde arkasından bütün konuşulanları dinlemiş olan evin kızı seslenir:

– Allah Resûlü'nün emrini yerine getiren birisi karşısında niçin tereddüt gösteriyorsunuz?

Cüleybib artık evlenmiştir. Üç-beş hafta sonra da bir savaşa katılır ve orada şehid düşer. Bazıları şehitlerini araştırmaktadır ve:

– Kayıplarınız var mı? diye sorar Allah Resûlü. Sahabiler de “Yok” diye cevap verirler.

Allah Resûlü; ama benim kaybım var, der ve evladını yitirmiş mahzun, yüreği yaralı bir baba gibi Cüleybib'i arar, arar ve bir yerde bulur. Yedi inançsızın yanında, üstü başı kanlı, bir sürü yara içinde ve elinde kılıncı... Allah Resûlü ferman eder:

– Yedi tane öldürdü, gazi oldu ve sonra da şehit düştü. Başını dizine koyar ve şöyle buyurur:

– Allahım, Cüleybib bendendir, ben de ondanım.

Mantık ile duâ, Cüleybib'i öyle kanatlandırmıştı ki, o bu iki kanatla artık öbür âlemin bir üveyki olmuştu.

Evet, Allah'a gerçekten inanmış bir mümin, geçmiş hayatında ne yapmış olursa olsun, doğru yolu ve istikameti bulduktan sonra öyle bir hayat yaşamalıdır ki, sonradan gelenler onu hep hayırla yâd etsin...

EBÛ'L-HEYSEM'İN ÇOCUĞU



Zamanın en kutlu dilimlerinin yaşandığı mutluluk çağında bir gece yarısıydı. Açlık, pek çok kere olduğu gibi Allah Resûlü'nün yine bütün dermanını tüketmiş ve artık gözüne uyku da girmez olmuştu. Belki biraz uyuyabilseydi, açlığın o şiddetli ızdırabından geçici de olsa kurtulacaktı. Ne var ki açlık, O'nu terkedeceğe benzemiyordu.

Evinden çıktı, bir tarafa doğru yürümeye başladı. Biraz sonra da bir karartı hissetti. Gelen biri vardı. Dikkatini oraya çevirdi. Onu tanımıştı. Bu, hayatının hiçbir ânında O'ndan ayrılmayan, O'nu yalnız bırakmayan insandı. Düşünce, aksiyonda hep O'nunla beraber olmuştu. Şimdi de gecenin yarısında, Medine'nin bu تنها köşesinde randevulaşmış gibiydiler. Gelen, Hz. Ebû Bekir'di (radıyallahu anh) ve Allah Resûlü, ona selâm verdi. Ardından da sordu:

– Yâ Eba Bekir! Gecenin bu vaktinde seni dışarıya çıkaran nedir? Ebû Bekir (radıyallahu anh), Allah Resûlü'nü görünce derdini unutuvermişti. Zaten o, hep öyle idi. Bir gün

Mekke’de Allah Resûlü’nü kurtarmak için girdiği kavgada komalık olmuş, bir diğer günde baygın kalmış ve gözlerini ilk açtığında “Allah Resûlü’ne ne oldu?” diye sormuştu. Anası Ümmü Ümâre kızmış:

– Ölüyorsun; fakat hâlâ O’nu düşünüyorsun, demişti. O, bilmiyordu ki, Ebû Bekir (radiyallahu anh), O’nu düşünmediği zaman ölürdü. Çünkü Allah Resûlü, onun hayat kaynağıydı. İşte şimdi de O’ndan ayrı kalamamış ve bilemediği bir his, onu buraya kadar sürüklemişti. Sürüklemişti ve Resûlullah’ın sorusuna “Açlık” diye cevap veriyordu. “Evde yiyecek bir şey bulamadım, gözüme uyku girmedi ve dışarıya çıktım Yâ Resûlallah!” Hemen ardından ekledi:

– Anam babam Sana feda olsun Yâ Resûlallah, Sen niye çıktın? Cevap aynıydı. Allah Resûlü de açlıktan dolayı çıkmıştı.

Tam bu esnada bir kararlı daha belirdi. Belli ki, bu uzun boylu ve görkemli insan Ömer’di. Zaten, tablonun tamamlanması gerekiyordu. Allah Resûlü, sağ tarafına Hz. Ebû Bekir’i (radiyallahu anh) almıştı; ama, henüz sol tarafının her zamanki konuğu yoktu; sanki tabloyu yarım bırakmamak için o da koşup geliyordu. Evet gelen Hz. Ömer’di (radiyallahu anh). Karşısında bu iki dostu görünce O da şaşırıp kalmıştı. Selam verdi, selamı alındı. Ve Söz Sultanı, Ömer’e (radiyallahu anh) de niçin çıktığını sordu. O da, aynı cevabı verdi:

– Açlık, Ey Allah’ın Resûlü, açlık beni dışarıya çıkardı.

Efendimiz’in aklına Ebu’l-Heysem (radiyallahu anh) geldi. Evi o taraflardaydı. İhtimal, gündüz de onu bağında gör-

müştü. Hiç olmazsa onlara hurma ikram eder ve açlıklarını yatıştırırlardı.

– Gelin Ebû'l-Heysem'e gidelim, dedi.

Ebu'l-Heysem'in (radiyallahu anh) evine vardılar. Ebu'l-Heysem (radiyallahu anh) ve hanımı uyuyordu. Evde, bir de küçük bir çocukları vardı. Yaşı, beş veya altıydı. (diğer bir kaynakta yedi veya sekizdi) Önce kapıyı Hz. Ömer (radiyallahu anh) çaldı. O gür sesiyle:

– Ya Eba'l-Heysem! diye seslendi. Ne Ebû'l-Heysem (radiyallahu anh), ne de hanımı sesi duymadı. Fakat, yatağında mışıl mışıl uyuyan o yavru, birden yatağından fırladı;

– Baba! Kalk, Resûlullah'ın en sadık dostu Ömer evimize geldi, dedi. Ebu'l-Heysem (radiyallahu anh), çocuğunu rüya görüyor sandı.

– Yat oğlum, gecenin yarısı, bu vakitte burada Ömer'in işi ne! Çocuk yattı. Kapı açılmayınca, bu defa da o nârin, ince ve iç yakıcı sesiyle Ebû Bekir (radiyallahu anh) seslendi:

– Yâ Eba'l-Heysem! Çocuk yine fırladı, kalktı ve:

– Baba! Allah Resûlü'nün en sadık dostu, kayınpederi ve mağaradaki arkadaşı Ebû Bekir kapımıza geldi, diye bağırdı. Babası onu tekrar yatırdı. Fakat son gelen, sesi soluğu cenazeleri dahi diriltten, bamteline dokunan sesiyle Allah Resûlü'ydü. O:

– Ya Eba'l-Heysem, diye seslenince, çocuk, artık yayından fırlayan bir ok olmuştu. Babasına sormayı beklemeden hem kapıya doğru koşuyor, hem de:

– Baba! Kalk, Gözümüzün nuru Resûlullah geldi, diyor-

du. Ebû'l-Heysem (radiyallahu anh), neye uğradığını şaşırmişti. Hemen kapıya koştu. Gözlerine inanamıyordu. Gecenin bu saatinde, hanesini Sultanlar Sultanı şereflendirmişti. Hemen onları içeri aldı. Gidip bir oğlak boğazladı. Bu şeref, insana hayatta belki bir kere nasip olurdu. Hayatının en mutlu anını yaşıyordu. Canını bile sofraya koysa azdı. Hurma getirdi, süt getirdi, et getirdi ve bu aziz misafirlerine ikram etti...

Açlıklarını bastıracak kadar yediler. Ardından da yine Allah Resûlü'nün gözleri dolu dolu oldu. Ve her hâdiseye ayrı bir buud ve derinlik kazandıran mübarek dudaklarından şu sözler döküldü:

“Allah’a yemin ederim ki, işte şu nimetlerden yarın hesaba çekileceksiniz.” Ardından da şu âyeti okudu: “O gün, muhakkak bütün nimetlerden hesaba çekileceksiniz” (Tekâsür, 102/8).

Bu hatıradaki dikkat çekmek istediğimiz nokta, Hz. Peygamber’e büyük sevgi ile bağlı bulunan 5-6 (veya 7-8) yaşlarındaki bir çocuğun, içinde bulunduğu ruh hali ve Allah Resûlü’ne karşı duyduğu sevgidir.

5-6 yaşlarındaki bir çocuk, Resûlullah’ın sesine ve so-luğuna aşına, gelişine hayran, evine teşrif etmesine hâiş-kâr... Zira o çatının altında hep Resûlullah denmiş, bütün sohbet ve konuşmalar hep Resûlullah ile başlamış, O’nunla devam etmiş ve bitmiş... Bu Peygamber sevgisi çocuğun kafasına öyle girmiş ki; o, bu tavırlarıyla adeta, ‘Yollar Resûlullah’a uğramadan Cennet’e girilmez, Mizan’da O görülmeden Cennet’e girilmez, Sırat’ta O’na uğramadan

Cennet'e girilmez, O'nun şefaatiyle beraatını almadan, Cennet'e giriş pasaportunu Resûlullah'a vize ettirmeden Cennet'e girilmez.' diyordu.

Ebu'l-Heysem et-Teyyihanî, bu olaydan 5-10 sene önce, 14-15 yaşında bir delikanlı iken, Akabe biatlarında, bir ok gibi fırlamış, Efendimiz'in eline sarılmış, sıkılmış ve:

– Buyur, ya Resûlallah! Sinemizde Sana yer hazırdır, demişti. Babası nasıl heyecan duyuyorsa, aradan yıllar geçmesine rağmen, onun küçük yaşlardaki çocuğu da aynı heyecan ve aşkla Resûl-ü Ekrem'e karşı bir bağlılık hissediyordu. Zira kafasında Allah Peygamberinin irfanı vardı. Ve Efendimiz'i hakıyla tanımaktaydı.

FAHR-İ KÂİNAT SULTANI'NIN CAN ÇİÇEKLERİ: HAZRETİ HASAN VE HÜSEYİN



Yeryüzünün en şanslı iki çocuğu Hz. Hasan ve Hz. Hüseyin, Mescid-i Nebvî'nin çevresinde oynuyorlardı. Canlara can katan Peygamber ağacının bu mübarek ve tatlı iki meyvesi, Fahr-i Kâinat Sultanı'nın can çiçekleriydi.

Yeryüzünün bu iki nadide çiçeği, Hz. Bilâl'in insanı rahatlatan gür sesiyle okuduğu ezanla oyunlarına ara vermişlerdi. Şimdi sıra, abdest alarak diğer bütün müminler gibi camide saf tutmaya gelmişti.

Güle oynaya vardıkları çeşme, gürül gürül akan bu heyecanlı haliyle sanki onları selamlıyordu. Abdest almaya başladıkları bir anda yaşlı bir ihtiyarın yanlarına sokulduğunu fark ettiler.

Belli ki, Hz. Bilâl'in insanları cennetlere çağıran davudî sesi, o yaşlının da yüreğine ateş salmıştı. Kim bilir bu yaşlı adam, belki daha yeni İslâm'a girmiş bir kimse, veyahut da çölden üç beş ayda bir Medine'ye inen bir bedevî idi. Kendi bilgisi dahilinde aklınca abdest almaya çalışıyordu.

Bu durum nadide peygamber çiçeklerinin dikkatini çekmişti. Onlar toplulukta ve yalnızken hiç kimseyi üzmeyen, incitmeyen, ayıplamayan bir peygamberin torunları idiler. Bu yüzden yüreğine namaz ateşi düşen bu yaşlı bedevîyi kırmadan, gücendirmeden ona doğru abdest almayı öğretmeleri gerekiyordu.

Yeryüzünün en şerefli insanından edep dersi alan bu iki peygamber torunu, bir mümini asla incitemezlerdi. Ona, “Ey amca, bu ne biçim abdest almak, hiç böyle abdest alınır mı?” diyemezlerdi.

Bir ara kardeşine göz ucuyla bakan Hz. Hasan ardından yaşlı bedevînin duyacağı bir sesle:

– Ey yüreğimin ışığı kardeşim! Kaç zamandır birbirimizden abdest almasını kontrol edemedik. Acaba abdest alırken hata ederek bir yanlış yapıyor olabilir miyiz? Abdest almamı izleyerek dikkat et de bir hatam ve noksanım varsa beni uyar dedi.

Canından çok sevdiği ağabeyinin derdini bir anda anlayan bu küçük peygamber çiçeğinin yüzü ay gibi parladı. Ardından nur yüzlü ağabeyine bakarak:

– Peki sevgili ağabeyim dedi, abdestini al, seni izliyorum. Senden sonra ben alırım, sen de beni izlersin.

Konuşulanları can kulağıyla dinleyen yaşlı bedevî, bir yandan abdest alırken diğer yandan da bu iki peygamber ciğerparesini izliyordu. Hz. Hasan büyük bir edep ve saygıyla abdest almaya koyuldu. Yaşlı bedevî şimdi daha bir dikkat kesilmişti. Son olarak sol ayağını da yıkayan Hz. Hasan’a kardeşi:

– Maşallah, dosdoğru abdest aldın, hiçbir noksanın kalmadı. Şimdi sıra bende, sen de beni izle” diyerek ağabeyi gibi abdest almaya koyuldu. Onu da büyük bir dikkatle izleyen yaşlı bedevî, asıl abdest almayı bilmeyenin kendisi olduğunu anladı. Harika peygamber torunları, doğru bir şekilde nasıl abdest alınacağını yaşlı adamın kalbini kırmandan hareketleriyle göstermişlerdi.

Gözlerinden yaşlar süzülen bedevînin dilinden şu sözler döküldü:

– Ey canımın içi Peygamber kuzuları!. Siz ne kadar âlice-
nap ve ne kadar edep âbidesisiniz. Allah sizden razı olsun. Bu güzel ve ince hareketinizle bana doğruyu gösterdiniz. Asıl abdest almayı bilmeyen benmişim. Benim gibi yaşlı bir insan, artık Allah’tan daha ne istesin. Siz bu muhteşem davranışınızla bana büyük bir rehberlik dersi verdiniz.

Evet, bir bedevîye bu ince davranışlarıyla yol gösteren peygamber bahçesinin bu iki nazenin gülü, O’ndan aldıkları cennet kokularını tıpkı babaları gibi ilim, hikmet, marifet ve cömertlikle süsleyerek günümüze kadar gelmesini sağladılar.

Günümüzde o büyük insanların izlerinden gitmeye çalışan gençler de tıpkı bu iki peygamber çiçeği gibi, insanlara bir şeyler öğretme veya gösterme adına onları asla yaralamamalı, kırmamalı ve üzmemelidirlerdir. Ancak bu şekilde davranarak, güzel hakikatler daha çok gönüllerde mâkes bulabilir.

GENÇ YAŞTA CENNET'E UÇUP GİDEN CESUR VE KAHRAMAN ÇOCUK: UMEYR B. EBÎ VAKKAS



Cennetle müjdelenen sahabilerden Sa'd bin Ebî Vakkas (radiyallahu anh) anlatıyor:

– Allah yolunda cihada gidilecekti. Allah Resûlü, safları kontrol ederek yaşı küçük olanları cihada katılmaktan men ediyordu. Bu arada kardeşim Umeyr'i Efendimiz'e görünmemek için gizlenmeye çalışırken gördüm.

Umeyr, safların arkasına gizlenip duruyordu. Kendisine sokulup sordum:

– Ey Umeyr, bu ne hal, sana ne oldu? Umeyr heyecan içinde cevap verdi:

– Resûlullah'ın, beni küçük görüp geri çevirmesinden korkuyorum? Halbuki ben, gazveye çıkmayı arzuluyorum, Allah'ın bana şehidlik nasip etmesini umuyorum!

– Ey Umeyr! Sen, Allah Resûlü'ne halini arz ettin mi?

– Hayır.

– O halde git, Âlemlerin Efendisi’ne hâlini arzet. Umulur ki, sana izin verir.

Küçük Umeyr, kuşlar gibi uçarak Allah Resûlü’nün huzuruna çikti ve dedi ki:

– Ey Allah’ın Resûlü! Anam babam sana feda olsun. Müsaade buyur da bu gazaya ben de iştirak edeyim. Öyle umuyorum ki, şehid olurum da cennetlere uçarım!

Umeyr gerçekten küçüktü, hem o kadar küçüktü ki, kılıcı bile kendisinden uzundu, kılıcını bile kendi kendine bağlayamamıştı.

Rahmet Peygamberi onun bu haline bakıp buyurdu ki:

– Ey Umeyr, sen geri dön!

Birden Umeyr’in gözleri bulut gibi yağ dökmeye başladı. Kendi küçük olabilirdi ama yüreği büyüktü. Nebiler Sultanı’nın ordusunda ne olursa olsun bulunmak istiyordu.

Umeyr’in bu derece istekli olması Kâinatın Efendisi’ni tebessüm ettirdi:

– Ey Umeyr, buyurdu, sana izin verdim! Dilediğin gibi cenk et! Umeyr bu defa da sevincinden adeta uçacak gibiydi.

Ayaklarının ucuna basa basa yürüyüşe geçti. Küçücük boyu ile büyüklerin arasında hemencecik farkediliyordu.

Nihayet beklenen saat geldi. İman ordusu ile ‘müşrik ordusu’ karşılaştılar.

Küçük Umeyr, kendinden uzun kılıcı ile safların içine daldı ve haykırarak ilerledi.

Gözüne yaman bir müşriki kestirmişti. Ansızın öyle bir hamle yaptı ki, inançsızın feryadı göğe yükseldi:

– Öldüm!

Gerçekten kılıçlar ölüm saçıyordu. Küçük Umeyr de kendinden umulmadık kahramanlıklar gösteriyordu.

Allah'ın Aziz Peygamberi ağaç dallarından yapılmış karragâhlarından çıktılar ve askerlerinin yanına gelip buyurdular:

– Muhammed'in varlığı kudret elinde bulunan Allah'a yemin ederim ki, bugün, Allah'ın rızasını umarak, sabır ve sebat göstererek çarpışan ve arkalarına dönmeden ilerlerken öldürülenleri, Allah, muhakkak cennetine koyacaktır!

Şanı yüce Nebi'nin bu sözlerini duyan küçük Umeyr büsbütün coştı ve kanının son damlasına kadar düşmanla çarpıştı. Öyle bir an geldi ki, kılıçlar bedenine girip çıktı ve o harika çocuğun cansız bedeni yere yığılıp kaldı.

Umeyr muradına ermiş, Cennet'e uçuvermişti...

Evet, Efendimiz'e candan bağlı olmanın, O'nun gösterdiği hakikatler uğrunda her şeyi göze alabilmenin ne kadar önemli olduğunu bir küçük sahabîden öğreniyoruz. Mümin kişi yeri geldiği zaman Allah yolunda canla başla hizmet edebilmelidir. Dün “Anam, babam sana feda olsun Ya Resûlallah!” diyerek O'nun gösterdiği hedefte gözünü kırpmadan canını feda edebilenlerden alacağımız dersler vardır. Günümüzün en büyük cihadı olan iyiliği emretmek ve insanları kötülüklerden sakındırmak yolunda, dünyanın dört bir yanında nice aç sineler vardır ki, insanı insan yapan İslâmî değerlerin ve hakikatlerin yaşanarak kendilerine ulaşmasını beklemektedirler.

ÖLDÜREN KORKU



Sahabe Efendilerimizden Sehl b. Sa'd (radıyallahu anh) anlatıyor:

Asr-ı saadet dönemidir. Ensar'dan bir genç herkesin dilindedir. Gönlünde aşk meşalesi yanmış bu genç o kadar büyük bir havf (Allah korkusu) ile doludur ki sokağa bile çıkmaz olur. Bir gün Allah Resûlü'ne (sallallahu aleyhi ve sellem) gelip, günlerdir evine kapanmış ağlayan bu gencin durumunu haber verirler. İki Cihan Serveri onun evine kadar gider. İçeriye girince, genç sevinçle yerinden fırlar ve kendisini Allah Resûlü'nün (sallallahu aleyhi ve sellem) kolları arasına atıverir. Biraz sonra da ayaklarının dibine yığılıp kalır. Evet, genç vefat etmiştir. Rahmet Nebîsi'nin (sallallahu aleyhi ve sellem) gözleri yaşarır ve dudaklarından şu inciler dökülür:

“Arkadaşınızı techiz edin. Onun cenaze işlemlerine başlayın. Cehennem korkusu onun ödünü kopardı. Nefsim elinde olan Allah'a yemin ederim ki, Allah onu cehennemden koruyacaktır.”

Cenâb-ı Hak buyuruyor ki: “Kim Rabb’inin makamından, (O’nun huzurunda duracağı demden) korkar ve nefsi kötü heveslerden men ederse, (onun için) gidilecek yer, cennettir.”
(Naziât, 40-41)

Evet, Rabb’inin huzuruna çıkıp hesap verme endişesini taşıyan ve bu endişeye göre hayatını düzenleyen insan, Rabb’inin huzurunda emniyet içindedir. Burada korkan orada emniyete ermiştir. Bu düsturdan başka günümüz gençliğindeki çılgınlıkların önünü alacak bir şey bulunabilir mi?

ADALET GÜNEŞİ HZ. ÖMER VE O'NA NASİHAT EDEN AKILLI ÇOCUK



Zulmün kendine köşe bucak kaçacak yer aradığı, adale-
tin ise baş tacı edildiği bir dönem yaşıyordu. Abdestleri-
ni alan müminler ağır adımlarla yürüyerek mescidde alem-
lerin Rabb'i'nin huzuruna durmaya hazırlanıyorlardı. Bu
yüzden gönüllerindeki sevinç, huzur ve heyecan herkesin
yüzüne aksetmişti.

Halife Hazret-i Ömer ağır adımlarla, düşünceli düşün-
celi mescide doğru giderken hızla mescide doğru koşan bir
çocuk dikkatini çekti. Masum yavru, sanki bir şeylerden
kaçıyor veya bir yerlere yetişmeye çalışıyordu. Büyük bir
merakla çocuğun ardından bakan Halife Hz. Ömer, çocuk
tam mescide varmak üzereyken ardından seslendi:

– Yavrum, böyle koşarak nereye gidiyorsun? Bu telâş
niye?

Nefes nefese kalan çocuk, Hazret-i Ömer'e:

– Ey müminlerin halifesi, mescide namaz kılmaya, her-
kes gibi Rabb'im'in huzuruna gidiyorum, dedi.

Bunun üzerine Hazret-i Ömer:

– Ey yavru! Sana namaz daha farz değil ki, deyince küçücük yüreğine kâinat büyüklüğündeki hakikati sığdıran bu altın yürekli çocuk, Halife Hz. Ömer'e şöyle cevap verdi:

– Dün, mahallemizde bir çocuk öldü. Anladım ki, ölüm, küçük büyük ayırmıyor! Vakit kaybetmeden benim de ölümüne her an hazır olmam gerekiyor. İşte telâşım bu yüzden!

Zaten alabildiğine duygusal olan halife Hazret-i Ömer, bir çocuktan duyduğu bu muhteşem sözler karşısında duygulanarak içli içli gözyaşı döktü ve o cennet gönüllü nur yumağı yavruyu bağrına bastı.

Evet, günümüzde halledilemeyecekmiş gibi görünen bütün meselelerin çözümü, gençliğin, atacağı her adımı Allah'a hesap verme şuuru içinde atmasını temin etmekten ve onları bu duyguyla yetiştirmekten geçmektedir.

MESCİD KUŞU



Hazret-i Ömer devrinde küçük bir çocuk vardı... Bu harika çocuk, ibadete o kadar düşkün idi ki, her namazı cemaatla mescitte kılmaya özellikle önem gösterirdi. Bu yüzden müslümanlar ona mescid kuşu “hamametu’l-mescid” adını vermişlerdi. O, evinden çok mescidde bulunurdu. Mescide gelir, akşama kadar bir daha çıkmazdı.

Bu duruma hayret eden müslümanların büyük halifesi Hz. Ömer bir defasında ona:

– Ey güzel çocuk, dedi. Kendine biraz insaf et, daha küçüksün, büyüdüğün zaman çok ibadet edersin, deyince, gözü manâ âlemine açılmış çocuk tebessüm ederek müminlerin emirine şu cevabı verdi:

– Daha dün benden küçük birisi öldü. Ben, bakalım büyüüp ibadet etme çağına erişebilecek miyim? Belki de ecel bu yaşta kapımı çalır. Ecel devesi kapıma çökmeden Rabb'im'e kulluk etsem, fena mı?

Çocuğun yaşından beklenmeyen bu sözler, Ömer'i hiç-

kıra hiçkıra ağlatmaya yetti. Bu yaman çocuğun ihtiyar bir babası vardı. Çocuk yatsı namazını kıldıktan sonra babasının yanına giderdi.

Bu güzel çocuk, artık gençlik zamanlarını yaşıyordu. Ahlâkı da yüzü gibi güzeldi. Ne var ki, evine gidip geldiği yol üzerinde bir kadının evi bulunuyordu. Yol, o evin önünden geçiyordu. Kadın o selvi boylu genci görünce, hem akli hem de canı elden gidiyordu. Şeytan da ona yardım ediyordu. Kadın, bu genci bir belâyâ düşürmek için plânlar kurmaya başladı. O kadar belâlı bir kadın idi ki, yol üstünde duruyor, kendini ona arz ediyor, bin bir türlü hile ile gence musallat olmak istiyordu.

Yine gece olmuş, karanlık çökmüştü. Genç, yatsı namazını eda ettikten sonra babasının yanına dönüyordu.

Kendisine kurulan tuzaktan haberi bile yoktu. Kıvrım kıvrım uzayan yollardan sonra o belalı evin önüne kadar geldi.

O da ne?

Sokağın ortasında kollarını iki yana açmış bir kadın. Donup kaldı, ne tek adım ileri gidebiliyor, ne de geri dönmek aklına geliyordu. Kadın:

– Gel, diyordu, gel de benden murâdını al.

Gencin birden beyni duruverdi. Artık düşünmeyi bile unutuvermişti. Sellerin sürüklediği yapraklar gibiydi.

Kadın, evinin kapısını açtı ve içeri girdiler. Kalbi iman ve haya ile dolu genç, adımını ileri atıyordu ki, beynindeki uyuşukluk geçti. Birden, kendisine ne yaptığını sordu. Rabb'i Kerim'ini hatırladı. Bunca yaptığı ibadeti gözünün

önüne getirdi. Yüce Rabb'i ile uzun süredir devam eden dostluğu düşmanlığa döndürmek hiç olacak şey miydi? Kur'ân-ı Kerim'den bir âyet gencin imdadına yetişti:

– Allah'a karşı gelmekten sakınanlara şeytandan bir hayal ilişince, hemen düşünüp kendilerini toparlar, basiretlerine tam sahip olurlar. (A'raf, 7/201)

Âyet, Allah'a karşı gelmekten sakınanların, kendilerini tam emniyette hissetmeyeceklerinden ve Şeytan'ın onları etkilemeye çalıştığından bahsediyordu. Âyetin bildirdiğine göre şeytanın etkisine mâruz kalıp gözler bulansa da çok geçmeden gerçeği sezmek ve Allah'a sığınmak gerekiyordu. Ancak bu şekilde, basiretlerin açılması ve vartadan kurtulmak mümkün olabilirdi.

Gencin bu âyeti okumasıyla yere düşüp bayılması bir oldu. Belâli kadın murâdına erememiş, şaşırıp kalmıştı. Cariyesinin de yardımıyla genci sürükleye sürükleye ihtiyar babanın kapısına kadar getirip gözden kayboldular.

İhtiyar adam gözlerini ova ova evin kapısını açtı. Selvi boylu oğlunu yere uzanmış görünce çılgılığı bastı:

– Vay başıma gelen!.. Oğlumu kim bu hale koydu? Komşuların da yardımıyla çocuk içeri alındı.

Az sonra baygın vücudunda kırırdanışlar meydana geldi. İhtiyar baba merakla sordu:

– Ey gözümün nuru yavrum, neyin var?

Çocuğun dudakları usul usul aralandı:

– Bir şeyim yok, meraklanma!..

– Allah aşkına söyle, bir şey olmadı ise bu hale nasıl geldin?

– Allah’ın yardımıyla büyük bir belâdan kurtuldum.

– Nedir o belâ?

Çocuk bir nefeste başından geçen olayı anlattı. İhtiyar babanın gözleri yaşlarla doldu ve dedi:

– Ey biricik oğlum! Hangi âyeti okumuştun?

Genç, gözlerini yükselere dikip aynı âyeti bir daha okudu. Okudu ama, can da elden gitti, ten de...

Delikanlı birden ciğerine zehirli hançer saplanmış gibi yere serildi ve kendinden geçti. Bir de baktılar ki, gencin temiz ruhu, bedenini terk etmiş ve öte âlemlere uçuvermişti.

İhtiyar baba yüreğine düşen ateşi sabır suyu ile söndürmeye çalışıyor:

– Biz Allah’tan geldik, yine ona döneceğiz, diyordu...

O mübarek genci gece vakti yıkadılar ve yine gece vakti götürüp kabre koydular.

Sabah olur olmaz, olay Hazret-i Ömer’e ulaştırıldı.

Peygamberin halifesi göz yaşlarına boğularak gencin babasına gitti. Baş sağlığı diledikten sonra dedi ki:

– Onun ölümünü bana niye haber vermedin?

İhtiyar:

– Ey Müminler Emiri, dedi, vakit geceydi, o yüzden haber veremedim.

Hazret-i Ömer (radıyallahu anh) emir buyurdu:

– Beni onun kabrine götürün!..

Berberce kabre gittiler.

Zulmün kapısını ebedî olarak kapayan büyük halife, kabrinde yatan gence:

– Ey mescidimizin biricik kuşu, dedi ve “Rabb’inin hu-

zuruna çıkmaktan endişe duyan mümine iki cennet var” (Rahman, 55/46) âyetini okudu. Âyeti bitirince herkesi şaşkına çeviren bir ses duyuldu. Kabirden yumuşak ve tatlı bir ses geliyordu:

– Ya Ömer! Rabb’im cennette bana onları iki defa verdi.

Hız. Ömer ve olaya şahit olan herkes hıçkırıklarını tutamamıştı. Sanki âyetler yeniden nâzil oluyor ve Cenâb-ı Hakk’ın vaad ettiği Cennet’in kokuları uzaklardan duyuluyordu.

Evet, Allah, Yüce Kur’ân’da istediği gibi hayat yaşayanlara yine kendi istediği gibi bir ölüm bahşedeceğini bildirmektedir. Öyleyse Kur’ân’ın bize ne dediğine kulak verelim. Şeytanın işi olduğu belli olan veya emaresi görülen en küçük bir işi, daha başından terkedelim. Rabb’imize bu suuru bize vermesi için dua dua yalvaralım. Rabb’imizin huzuruna nasıl çıkacağımızın muhasebesini, ölmeden önce yapalım. İslâm’ı böyle yaşayanlardan ibret ve dersler alalım.

SÜTÇÜ KIZ



Zaman, adalet güneşi Hazret-i Ömer'in devriydi.

Efendimiz'in kutlu beldesi Medine'de küçük bir kız çocuğu vardı. Annesinin kendisine verdiği süt güğümünü alır, çarşının yolunu tutar, sütünü satar, onunla geçinip giderlerdi.

Hayat yükünü taşımak pek zordu... Hayatın nice cilveleri, nice elemeleri ve nice dertleri de oluyordu. İhtiyar kadının belini büken de geçim sıkıntısı idi... Çalışmadıkça hiç kimseye gökten rızık yağmıyordu.

Küçük kızın annesi çırpınıyordu. Aşağılık İblis, kadının yaralı yüreğine günaha sevk edici telkinleri verip:

– Sen, diyordu, ne aptal kadınsın! Madem ki süt satıyorsun, o halde süte niçin biraz su katmıyorsun?

Şeytan, bu çileli kadının aklını çelmişti. Kadın kendi kendine:

– Pekala bu iş olur, diyordu. Yüzü birden sevinçle parıldadı. Adeta kanatlı kuş olup uçuvरेcekmiş gibi çırpınıyordu.

İşte gece de bitmiş, sabahın ilk ışıkları kapıya dayanmıştı. Ne var ki, gecenin siyah perdesi daha dünya üzerinden kalkmış değildi. Birden yatağından fırlayıp küçük kızına seslendi:

– Yavrucuğum, kalktın mı? Küçük kız seslendi:

– Kalktım, annem! Dinliyorum, ne diyecektin?

– Satacağın süte biraz su karıştır.

– Su mu katayım?

– Evet!..

– Bu da nereden çıktı, anneciğim! Bilmez misin ki, Hazret-i Ömer süte su katılmasını yasak etti.

Kızına örnek olması gereken yaşlı kadın:

– Hadi kızım sen de, dedi, Ömer de nereden bilecek?

Halbuki bu konuşmalar olurken Müslümanlar'ın Halifesi Hazret-i Ömer o evin kapısı önünden geçiyordu. Onun güzel âdetlerinden biri de geceleri halkın selâmeti için sokak sokak gezmesiydi.

İçeriden akseden bu sözlere birden kulak kabarttı. Kız, yaşlı annesine harika bir cevap veriyordu:

– Anneciğim! Ömer'in emri var. Ben süte su katabam!..

Kadın yine aynı sözünü tekrarladı:

– Ömer de nereden bilecek, kimbilir o hangi uykunun kollarında.

Küçük kız yaralı bir ceylan gibi çırpınarak haykırdı:

– Ey anne, Ömer bilmese de Allah bilmez mi? Ben Allah'tan korkarım, sen bu kötü işe beni alet etme!

Kızından böyle bir şey beklemeyen anne taş gibi donup kalıvermişti. Yüreğine sanki mızraklar girip çıkıyordu, dudakları acı ile büzülüp açıldı. Yüzü kireç kesildi ve bir yere yığılıp kaldı.

Hazret-i Ömer ise sevinç ve saadetinden kanatlı kuş misali uçarak evinin yolunu tuttu.

Eve varır varmaz oğlunu karşısına aldı ve dedi:

– Yavrucuğum!.. Filan yerde bir kız var, imkân bulabilirsen onu kendine nikahla, çünkü O, Allah’tan korkan biridir.

Aradan zaman geçti, kız gelinlik çağına geldi ve Hazret-i Ömer’in oğlu o kızı eş olarak aldı...

Bu iki gencin evliliğinden Ümmü Âsım doğdu. O da büyüdü, Abdülaziz ile evlendi. Onların evliliğinden de Ömer bin Abdülaziz dünyaya geldi. Ve tıpkı dedesi Hazret-i Ömer gibi adaletiyle âleme ışıklar saçtı...

İşte bu harika kızın neslinden harika bir insan ortaya çıkmıştı.

Hazret-i Ömer’in kerametinden olacak ki, şöyle buyurmuştu:

– Benim neslimden, yüzünde iz olan biri gelecek ve yüzünü adaletle dolduracaktır!

Gerçekten de öyle oldu. Ömer b. Abdülaziz küçük yaşta iken bir atın darbesiyle yüzünden yaralandı ve yüzünde bir iz kaldı. Ve onun zamanında ikinci Ömer devri yaşandı. Yani adalet güneşi insanların üzerine onun devrinde ikinci kez böyle doğuyor gibiydi...

ANNESİNİN KARNINDA ONU UYARAN ÇOCUK; SÜFYÂN-I SEVRÎ



Allah dostlarından Süfyânı Sevrî, imansız olarak öte alemlere gitmekten öylesine çok korkardı ki, biyografi kitaplarında, onun bu yüzden genç yaşta saç ve sakalının ağardığından, belinin büküldüğünden bahsedilmektedir.

İslâm büyükleri çocukluklarında da farklıdır. Hatta onlardan bazıları, ana karnında iken bile ikaz ve nasihata başlamışlardır.

Bu meyanda Süfyân-ı Sevrî'nin annesinin, yaptığı işlerin uygun olup olmadığını anlamak için bebeğinin hareketlerine baktığı nakledilir.

Olay şöyle gelişir: Süfyân-ı Sevrî'ye hamile olan annesi bir gün malzeme almak için kilere gider. Fakat canı çektiği için yakınındaki bir küpe uzanarak içindeki turşudan bir parça alıp ağzına atar.

Turşuyu ağzına alır almaz annenin karnındaki bebek bir anda annesine bir şeyleri ikaz ediyormuşçasına debelen-

meye, hareketlenmeye başlar. Daha önce de buna benzer birkaç tecrübe yaşayan annesi:

– Yine yanlış bir şey yaptım galiba, diyerek etrafına bakınır. Biraz sonra anlar ki, küpler karışmıştır. Komşusundan helâllik alıncaya kadar karnındaki yavru durmaz. Komşusu, “helâl olsun” der demez, kendisi derin bir nefes alırken, karnını tekmeleyen küçücük yavrusu da annesini tekme atmak suretiyle ikaz etmekten vaz geçer.

Evet, çocukluğu bu duygularla geçen bir insanın büyüklüğünü günümüz mantığı içerisinde anlamak elbette ki zordur. Fakat unutulmamalıdır ki, Allah (celle celâluh) sevgili kullarına, bu şekilde verdiği üstün hallerle insanların yollarını aydınlatan birer işaret taşları gibi manevî bir görev yüklemiştir.

Allah dostlarının harikulade olan bazı halleri vardır. Bu haller onlara Allah tarafından verilmiş bir lütuf ve ihsan olarak değerlendirilmelidir. Biz burada Süfyân-ı Sevrî'nin büyüklüğünü, O'nun anne karnında iken annesini ikaz etmesine bağlıyor değiliz. Zira O'nun büyüklüğü, temel İslâm bilimlerindeki üstün yetkinliği ve İslâmî hakikatleri temsil etmesiyle bütün kitaplarda yazılı bir şekilde karşımızda durmaktadır. Burada dikkat çekmek istediğimiz nokta, Allah'ın istediği gibi bir hayat yaşayan insanlara Allah'ın büyük lutuflar ihsan ederek onlara yardımcı olduğunu göstermektir.

BABACIĞIM, SENİN KAÇ KALBİN VAR?



Tasavvuf yolunun büyüklerinden Fudayl b. İyaz'ın Ali isminde nur yumağı gibi bir çocuğı vardı. Fudayl Hazretleri bir gün onu kucağına aldı ve yanaklarından öptü. Ali, zaman zaman öyle harika sözler söylerdi ki, babası Fudayl hayretler içersinde kalırdı.

Bir gün yine en tatlı haline bürünerek babasının kucağına geçip oturmuştu. Babası da onu öpüp kokladı ve bağına bastı. Dünya tatlısı çocuk, babasına:

- Ey babam, dedi, beni sever misin? Fudayl cevap verdi:
- Elbet severim. Sen benim yüreğimin ışığısın.

Harika çocuk, harika bir soru daha sordu:

- Allah'ı sever misin?

Fudayl b. İyaz hazretleri, başına gökler yıkılmışcasına titredi:

- Severim, severim, dedi...

Çocuk tatlı bir gülücükle:

– Ey benim babam, dedi, bir gönülde iki sevgi olur mu? Senin kaç tane kalbin var?

Fudayl Hazretleri gözyaşları içinde kendini hemen yere attı, yüzünü-gözünü topraklara sürdü ve haykırdı:

– Bu söz, bu söz ciğerimi yaktı.

Ali, öyle hisli bir çocuktur ki, Kur’ân-ı Kerîm’den hiçbir sûreyi sonuna kadar okuyamazdı. Zira âyet-i kerîmelerin mânâlarından akıp gelen yüce hakikatler sebebiyle ya bayılır, ya da ağlayıp kendinden geçerdi.

O günlerde bir hafız, Fudayl hazretlerini ziyarete geldi. Delikanlının öyle hoş bir kıraatı vardı ki dinleyenlerin gönlünde çiçekler açtırdı.

Fudayl, hafızı oğlu Ali’nin yanına yolladı ve şöyle dedi:

– Sakın, Zilzâl ve el-Kâriâ sûrelerini çocuğumun yanında okuma! Çünkü o, kıyâmet sözünü dinlemeye tahammül edemez. Ama kaderin nazik bir cilvesidir ki genç hafız unuttuk el-Kâriâ sûresini okur. Kıyamet sahnelerinin anlatıldığı surenin henüz 4. âyet-i kerîmesine gelmiştir ki küçük Ali “Allah!..” deyip yere yığılır. Evet, Ali, tertemiz ruhu Rahman’a teslim etmiştir. Olan biteni anlatan hafız, Fudayl’a şu âyeti okurken oğlunun bu hale geldiğini belirtir:

“O gün insanlar uçuşan kelebekler gibi şuraya buraya fırlatılırlar.” (Kâria, 101/4)

Hadiseyi duyduğunda otuz yıldır gülmeyen Fudayl’ın yüzüne bir tebessüm yerleşir ki onu görenler cennet yamaçlarını seyrettiğini zannederler. Bir yandan da büyük bir hayret içerisinde:

– Ey Fudayl, derler, oğlun öldü, bunda gülünecek ne var?

Fudayl’ın cevabı tam da kendisine yakışır şekildeydi:

– Rabb’im’e hamd olsun. Dünyada iken Efendimiz’in tattığı acıyı bana da tattıran Allah’a sonsuz şükürler olsun. Söyleyin, nasıl gülmesin Fudayl?

Evet, anne babasından büyük bir Kur’ân terbiyesi almış, Allah ve Kur’ân aşkıyla büyümüş nesillerdir ki, milletçe var olmamız, onlara bağlıdır. Kur’ân-ı Kerîm, “Kur’ân, yaşayan her kişiyi uyarsın diye ... gönderilmiştir.” âyetinde belirtildiği gibi dirileri uyarmak için indirilmiştir. Bugün, bu hakikati yaşayan ve kendilerinden sonraki nesillere örneklik teşkil eden Fudayl ve oğlu gibi yüreği Allah mehâbetiyle dolu irfan ufkuna ulaşmış gençlere ne kadar çok ihtiyacımız var.

HRİSTİYAN BİR ANNE-BABADAN DOĞAN VE BÜYÜK BİR VELİ OLAN ÇOCUK: MARUF U KERHÎ



Asıl adı Mâruf bin Firûz olan Mâruf u Kerhî, İranlı bir ailenin çocuğudur. Annesi ve babası Hristiyandır. Onun da kendileri gibi dindar bir Hristiyan olmasını çok isterler. Onu, kardeşleri ile birlikte bir kilise okuluna gönderirler. Mâruf hem kardeşleri, hem de o bölgedeki çocuklardan oldukça farklıdır. İtaatkârdır, ama her anlatılana kafa sallamaz ve gönlüne yatmayan şeyi kabullenmez. Hristiyan inancında olan bazı şeyleri akli kabul etmez. Hocalarıyla tartışır, adeta sorularıyla onları bunaltır. Mâruf, durma dinlenme bilmez bir iştahla araştırır. Bazen sorduğu sorularla hocalarını çileden çıkartır. Aldığı cevapların yeni izahlara muhtaç olduğunu gören Mâruf sorularını çoğaltır. Rahip bu çocuğun karşısında izahlarının basit, mantığının sığ kaldığını hissedince disiplini sağlamak için:

– Bir daha konuşmayacaksın, diyerek konuşmasını ya-

saklar. Mâruf, zeki çocuktur. Ne yapar eder sözü konuya getirir.

Rahip bu işe bir son vermek için kendince kesin çözüme başvurur.

Tek çözüm kalmıştır: Dayak. Diğer hocalarıyla ve ailesiyle görüşür. Sonra da sınıftaki arkadaşlarına işaret eder:

– Yıkın bunu yere, der. Onlar da Mâruf'u yere yıkarlar. Sopaların biri kalkar, biri iner. Mâruf'u ibret-i âlem için falakaya yatırıp yoruluncaya kadar döverler.

Bu duruma çok üzülen Mâruf, hem sorularının cevaplarını bulmak, hem de içinde bulunduğu ortamdan kurtulmak için memleketini terk eder.

Mâruf Kûfe yolundadır. O yıllarda yolcular mescidlerde mola verirler, hem namaz kılar, hem de dinlenirler. Müslümanlar yolcu duasının makbûl olduğuna inanır, misafirlere ekmek, şerbet ya da meyve ikram ederler. Sofralarına oturanlara meşreplerini ve mezheplerini sormazlar. Kim olsa koluna girer, “buyrun” derler. Bu karşılıksız hizmet küçük Mâruf'u çok etkiler. Sadece mescidlere gidip gelir, kâh hasır üstünde uyur, kâh serilen sofralarına oturur.

Küçük çocuk, yorucu bir yolculuktan sonra Kûfe'ye varır. Yine gözüne kestirdiği bir mescide yaklaşır. Şadırvanda elini yüzünü yıkar. Artık çok yorulmuştur. Eğer içeride bir kuytu bulabilir ve azıcık kestirebilirse kendini iyi hissedecektir. Sessizce girip bir köşeye çekilir. O sırada sevimli bir zat, talebeleri ile ders yapmaktadır. Nur yüzlü âlim sanki kendisini anlatır:

– Kim Allah'tan yüz çevirirse, Allah da ondan yüz çe-

virir. Ama kim Allah'ı (celle celâluh) arzular ve O'na koşarsa Rabb'i de onu rahmetiyle karşılar.

Bu sözler Mâruf'a çok tesir eder. Nasıl etmesin, o zat velilerin önderlerinden İbn Semmak hazretleridir. Mâruf çekildiği kuytuda için için ağlamaya başlar:

– Ya Rabb'i der, Sen beni benden iyi biliyorsun. Beni Sana kavuşturacak yol ne ise, onu bana nasip eyle.

Ehl-i Beyt İle İçişe

İşte tam o sırada İbn Semmak Hazretleri susar. Derin ve uzunca bir murakabeye dalar. Nefesler tutulur, sessizlik bir hikmete binaendir.

Mübarek birden etrafına bakınır ve:

– İran'dan gelen genç de kim, diye sorar. Cemaat dönüp Mâruf'a bakar. Mâruf ayağa kalkar. İbn Semmak ellerini açar, “Merhaba” der ve devam eder:

– Merhaba ey Rabb'ini arayan, merhaba ey Allah'ın muhabbetine mazhar olan. Kucaklaşmaları o kadar hislidir ki Mâruf da büyük veli gibi ağlar.

İbn Semmak çocuğu bağrına basar ve:

– Sen, Rahib'e ve babana aldırma, der. Dua et, onlar da kurtulsunlar! Mâruf hayretler içindedir. Çünkü başından geçenleri kimseye anlatmamıştır. İbn Semmak onu elinden tutar Ehl-i beytin büyüklerinden İmâm Ali Rıza'nın yanına götürür. Mâruf'un bütün tereddütleri eriyip gider, büyük bir teslimiyet ve tarifsiz bir aşkla kelime-i şehadet getirir.

Mâruf, Kûfe'de ciddi bir eğitimden geçer. İmâm Ali Rı-

za'nın çocuklarıyla birlikte büyüdüğü için aileden sayılır. İmâm Ali Rıza şöyle der:

O, nesep bakımından değilse de huy ve muhabbet bakımından Ehl-i beyttendir. Nasıl ki ceddimiz Selmân-ı Fari-si'yi ilhak edip Ehl-i beytten saydı, Mâruf da bizdendir.

Evet, işte anne babası müslüman olmayan bir çocuğun, Allah dostu olma yolundaki hikâyesi... Yolda kalmış çaresiz ve sığınacak bir merci arayan nice kimseler vardır ki, onlara uzatılan bir şefkat eli, onların ebedî hayatlarının kurtulmasına vesile olabilmektedir. Bu noktada “Müellefe-i kulûb” denilen, kalbi İslâm'a ısındırılmaya açık olan kimselere ayrı bir ilgi gösterilmelidir.

Ayrıca burada şu hususu da hatırlatmakta fayda vardır ki, mescidler Allah'ın evidir. Bu kutsal mekânlar, bütün dinamikleriyle Efendimiz döneminde olduğu gibi fonksiyonunu tam olarak eda ettiği müddetçe, vesile olduğu hayırlara yenilerini ekleyerek, toplumun manevî huzura kavuşmasında büyük bir rol üstlenecektir.

DÖRT YÜZ ÂLİM ARASINDA EN ANLAMLI KONUŞAN ÇOCUK: CÜNEYD-İ BAĞDÂDÎ



Seriyy es-Sakatî'nin yeğeni olan, herkes tarafından çok sevilen küçük bir çocuk vardır: Cüneyd. Üstün zekâsı ve şirin haliyle herkesin dilindedir. Seriyy es-Sakatî Hazretleri bu cevheri çok sever. Çünkü o, en zor meseleleri bile çok kolay bir şekilde çözer. Onu yanından ayırmaz olur, hatta birlikte hacca giderler. Bir ara Hicaz âlimlerinin oturduğu bir meclise katılırlar. Konu şükürden açılır. 400 âlim şükrü en veciz şekilde tarife çalışır. Tam dağılacaklardır ki Cüneyd'in dayısı Seriyy es-Sakatî:

– Durun hele, küçük beye sormadık, der ve:

– Çocuğum! Söyle bakalım, şükür nedir? diye sorar. Cüneyd:

– Allah'ın nimetleriyle Allah'a isyan etmemektir, diye cevap verir ki o ana kadar yapılan tariflerin en mânâlisidir.

Babacığım Neden Ağlıyorsun?

Cüneyd-i Bağdâdî az ve öz konuşurdu. Onun hiçbir cümlesi yoktur ki ciltler dolusu mânâ taşımasın.

Cüneyd 7-8 yaşlarındadır. Bir gün babasını ağlarken görür ve sorar:

– Neler oluyor baba?

– Dayına (Seriyy es-Sekatî Hazretlerine) zekât için bir kaç gümüş yolladım, almadı. Yoksa ben ömrümü Allah adamlarının beğenmediği şeyleri kazanmak için mi geçiriyorum?

– Müsaade edersen bir de ben deneyeyim.

– Alacağını zannetmem, ama sen bilirsin.

Nurlu çocuk dayısına gider ve gümüşleri uzatır. Büyük veli hem gülümser, hem elini çeker.

– Hayır Cüneyd der, alamam.

– Adl edip babama emreden ve ihsan edip seni serbest bırakan Allah (celle celâluh) için al!

Seriyy es-Sekatî tutulur kalır. Şiir gibi bir cümle, içinde bin mânâ. Büyük veli kucağını açar, “Hem gümüşleri kabul ettim” der, “Hem de seni!”

ANNESİNİN DUASIYLA VELİ OLAN ÇOCUK BAYEZİD-İ BİSTÂMÎ



Asya'da bozkırın ortasında soğuk mu soğuk günler yaşıyordu. Annesiyle birlikte yaşayan ve onun hiçbir dediğini iki etmeyen, geleceğin Bayezid-i Bistâmi'si, küçük Tayfur adında genç bir delikanlı vardır.

Küçük Tayfur, bir gün cami avlusunda oynamaktadır. O sırada avludan geçen Şakik-i Belhî hazretleri, gözlerini dikip onu bir süre izledikten sonra:

– Bu çocuk, geleceğin en büyüklerinden biri olacak, der.

Bayezid-i Bistâmi hazretleri ilim tahsiline daha küçük yaşta iken başlamıştı. Dikkatle derslerine devam ediyordu. Bir gün okuduğu bir âyet-i kerîme kendisine çok tesir etti. Âyet şöyle diyordu:

– Biz insana, annesine babasına iyi davranmasını emrettik. Zira annesi onu nice zahmetlerle karnında taşımıştır. Sütten kesilmesi de iki yıl kadar sürer. İnsana buyurduk ki:

“Hem Bana, hem de annene babana şükret! Unutma ki, sonunda Bana döneceksiniz. (Lokman sûresi, 31/14)

Bunun üzerine eve döndü. Annesi merak edip niçin erken döndüğünü sorunca, şöyle cevap verdi:

– Öğrendiğim bir âyet-i kerîmede, Allah Teâlâ, kendisine ve sana itaat etmemi emrediyor. Ya sana hep hizmet edeyim veya beni serbest bırak, hep Allah Teâlâ’ya ibadet ile meşgul olayım. Annesi;

– Sen beni bırak, Allah Teâlâ’ya ibadet et, dedi. Bundan sonra, kendini Allah Teâlâ’ya verdi, emirlerinin hiçbirisini yapmakta gevşeklik göstermedi; ama annesinin hizmetini de ihmal etmedi. Annesinin küçük bir arzusunu, büyük bir emir kabul edip, her durumda yerine getirmeye çalışırdı. Çünkü Allah Teâlâ’nın emri de böyle idi. 17-18 yaşlarında herkesin saygı duyduğu manevi bir kişiliğe sahip olan Bayezid-i Bistamî Hazretlerine, bu mertebeye nasıl ulaştığı soruldu.

– Annemin duası beni yüceltti, buyuran Bayezid-ı Bistamî, başından geçen hâdiseyi şöyle anlattı:

– Annem, yaşlı ve hasta idi. Bir gece vakti havanın alabildiğine buz kestiği bir vakitte inleyerek:

– Yavrurum, su, dedi.

Ben hemen yatağımdan kalkarak anneme su almak için dışarı çıktım. O anda kaplarda su bulamamıştım. Bakır tasla dışarıdan suyu alıp da içeri girdiğimde, annemi uyumuş buldum. Uykusundan uyandırmadım, bir müddet baş ucunda uyanmasını bekledim.

Bir müddet sonra annem uyanınca yeniden:

– Yavrurum, su, dedi.

Ben de hemen diğer elimde soğuktan donmuş buz gibi tası verdiğimde, tasla beraber elimin derisinin kavladığını gören annem, çok üzülerək ağlamaya başladı. Bir yandan ağlıyor bir yandan da Allah'a şöyle dua ediyordu:

Yâ Rabbî! Ben Tâyfur'dan râzıyım. Sen de ondan râzı ol. Sen bu fedakâr oğlumı görüyorsun, ne söyleyeyim Yâ Rabbî, ne söyleyeyim, ne söyleyeyim, diye üç defa dedikten sonra: Allah'ım onu aziz eyle, deyip elini yüzüne sürdü ve amin dedi.

Daha sonra Bayezid-ı Bestami sözlerini şöyle bitirdi:

– O gecedən itibaren bende bazı değişiklikler olduğunu fark etmeye başladım. Eğer Cenâb-ı Hak katında bir mertebem varsa bunun annemin duası hürmetine olduğuna inanıyorum.

Böyle Bir Genç

Bayezid-i Bistami hazretleri gençlikte yaptığı bazı ibâdetlerden zevk alamıyordu. Bir keresinde bu durumu annesine anlattı ve yetişmesinde, terbiye edilmesinde bir kusur bulunup bulunmadığını sordu:

– İçimde beni Rabb'imden alıkoyan bir şey hissediyorum. Fakat sebebini bilmiyorum, dedi. Annesi epey düşündükten sonra:

– Evlâdım tek şey hatırlıyorum. Sen daha küçüktün. Komşulara oturmaya gitmiştim. Kucağımda iken ağlamaya başladın. Bir türlü susturamadım. Seni susturmak için ocakta pişmekte olan çorbaya komşudan izinsiz parmağımı batırıp ağzına koydum, dedi. Bunun üzerine annesinden, o

komşuya gidip helâllik dilemesini istedi. Annesi helâlleştikten sonra ibâdetlerinden zevk almaya başladı.

Evet, asıl ismi Tayfur olan Bayezid-i Bistamî, halk içinde Hak'la beraber olmasının sırrını annesine hizmet etmede bulunduğunu ifade etmektedir. Dün Allah'ın dostluğunu elde etmeye vesile olan anne-babaya hizmet, bugün de aynı dostluğu elde etmekte bizlere büyük kazançlar sağlayabilir. Anlaşılan o ki, mânâ âlemine yelken açmanın en önemli vesilelerinden biri, annenin rızâsını almaktır.

İMÂM ÂZAM EBÛ HANİFE



Hicretin 80. yıllarında Kûfe şehrinde harika bir çocuk doğdu. Hem öyle bir çocuk ki, ileride âleme şan verecek, ismi kıyamete kadar dillerden düşmeyecekti.

Babası Sabit ise Hazret-i Ali'nin (radiyallahu anh) duasına mazhar olmuş biriydi. Allah'tan son derece korkuyordu. Öyle bir babanın böyle bir evladı oluyordu.

İmâm Âzam diye nam salacak olan Numan'ın küçüklüğü bile bir başka güzellikteydi. Akıl ve idrak yönüyle hiçbir çocuk ona erişemezdi. O kadar, o kadar zeki idi ki kısa zamanda Allah'ın kitabını ezberlemek nimetine erişmişti.

İmâm Suyuti, aşağıdaki hadisi şerifi onun geleceğine dair delil olarak kullanır.

– İlim, Süreyya'da asılı bulunsaydı bile, Fars neslinden bir adam mutlaka ona ulaşmış olurdu.

Kûfe'de doğmuş olmasına rağmen, babası Sabit, Fars yeni İran asıllıdır. Bu sebeple İmâm aslen ve neseben Farisî sayılmıştır.

Küçük İmâm Meydan Okuyor

Ebû Hanife henüz küçük bir çocuktuktu. O günlerde Kufe'ye bir adam gelmişti. Felsefe ve tabiat batağına saplanmış, Allah'ı inkar eden biriydi bu. Her gittiği yerde âlimlerle tartışmalara katılır, karanlık fikrini her yerde korkusuzca söylerdi. Kufe'ye de Kufe âlimleriyle tartışmak için gelmişti. Bir gün Kufe halkından kalabalık bir topluluğu bir arada görünce onlara şöyle seslendi:

– Ey Müslümanlar! İçinizde benimle tartışacak bir âliminiz yok mu?

Küfeli Müslümanlar bu adama kıkır kıkır gülererek şöyle dediler:

– Ey hiçbir şeyden haberi olmayan adam!. Bizim küçük bir hocamız var, henüz çocukluk çağında. Eğer onunla karşılaşır ona üstün gelersen, büyük âlimlerimiz de seninle görüşebilir. Önce o çocuğu aradan çıkar ki, diğer âlimlerle boy ölçüşmeye hakkın olsun...

Felsefe batağına saplanarak Allah'ı inkar eden adam:

– Peki, dedi, onun da sırtını yere getireyim.

Böylece tartışma saatini ve yerini kararlaştırdılar...

Kufe halkı akın akın tartışmanın yapılacağı yere geliyorlardı. Meydan tıklım tıklım doluvermişti... Tabiatçı kürsüde oturuyor, etrafına kibir ve gururla bakınıyordu. Ne var ki, henüz Ebû Hanife gelmemişti. Aradan yarım saat geçmişti, küçük âlim hâlâ yoktu... Dakikalar geçtikçe felsefeci adamın da yüzü sevinçle aydınlanıyor, dudakları bir yay gibi gerilip:

– Tabi, diyordu, benden korktu da gelmedi!..

Sonra kahkaha atıyor, gurur ve kibirle başını yükseklere kaldırıyordu. O böyle gururla sağa sola bakınırken harika çocuğun içeri girdiği görüldü. Küçük âlim halkı yara yara ilerledi ve bir kahraman edasıyla adamın karşısına dikildi. Tabiatçı, çukura kaçmış gözlerini nur çocuğa dikip sordu:

– Niçin geç kaldın küçük? Yoksa korkudan yüreğin mi parçalandı?

Harika çocuk başını bir arslan gibi kaldırarak;

– Hayır, dedi, korkmadım!.. Evimiz nehrin diğer yakasında. Bu tarafa geçmek istediğimde nehir üstündeki köprü'nün yıkılmış olduğunu gördüm. Geçemeyeceğimi anlayınca, oradaki ağaçlara, hemen sandal olup beni geçirmelerini emrettim. Onlar da kendiliğinden sandal olup beni geçirdiler, bu yüzden geç kaldım.

İnkârcı adamın kahkahaları her tarafta duyuldu. Adam katıla katıla gülüyor ve:

– Ey divâne çocuk, diyordu, hiçbir ağaç kendi kendine sandal olur mu? Meğer sen ne akılsız şeymişsin!

Nur yumağı çocuk birdenbire yeveli arslan gibi kükredi:

– Asıl akıldan yoksun divâne sensin!. Bir sandalın bile kendi kendine meydana geleceğini kabul etmiyorsun da, şu sonsuz fezaların, uçsuz bucaksız âlemlerin kendi kendine var olduğunu nasıl iddia ediyorsun? Sende bir kuş kadar bile akıl yokmuş!

Bu ifade karşısında dili tutulan akılsız adam ne diyeceğini bilemiyordu. Az sonra dilinin üstündeki düğüm çözüldü:

– Ey küçük, anlattıkları kadar varmışsın dedi, beni gafil avladın!.. Pekâla!.. Şu var olduğunu iddia ettiğin Allah'ı göster de inanalım!

İmâm, bir çocuktan beklenmeyen asaletle etrafına bakındı:

– Bana, dedi, bir bardak süt getirin!..

Hemen süt getirildi. Ebû Hanife süt bardağını eline alarak sordu:

– Ey adam! Yağ ve peynir neden yapılır? Adam cevap verdi:

– Tabii süttten yapılır.

Bunun üzerine küçük İmâm;

– O halde, şu bardaktaki sütün içinde bulunan yağ ve peynirleri göster bakalım!

Adamın yüzü kireç gibi bembeyaz oldu. Dondu kaldı, o kadar şaşırmişti ki, şaşkınlığından kekeleyip duruyordu:

– Görünmez ki!

Küçümsediği o küçük İmâm onu ipiyle öyle bağlamıştı ki, onun artık teslim olmaktan başka çaresi yoktu. Ebû Hanife ay yüzünü ona dönüp dedi ki:

– Şu sütün içinde yağ ve peynir olduğunu kabul ettiğin halde hiçbirini gösteremiyorsun da, yüce ve Kerim olan Allah'ı, “İşte Allah!” diye göstermek mümkün olabilir mi? Sütün her zerresinde yağ nasıl bulunuyorsa, Allah da vardır, fakat gösterilemez! Çünkü bu gözler O'nu görecektir. Sahip değildir.

Tabiat bilgini inadından vazgeçmiyordu:

– Ey çocuk, dedi, bir sorum daha var. Ona da cevap verirsen, üstünlüğünü kabul edeceğim.

Kûfe halkı nefes almaya bile korkarak tartışmayı takip ediyordu. Heyecan doruk noktasına çıkmıştı. Adam:

– Madem ki, dedi, Allah vardır diyorsun, senin Rabb'in şu anda ne yapmaktadır?

Küçük İmâm'ın eline harika bir fırsat daha geçmişti. Bir akılsıza haddini bildirecek olmanın hazzıyla;

– Kürsüden aşağı in, sorunun cevabını orada vereceğim.

Karanlık fikirlerin sahibi tabiatçı kürsüden aşağı indi. Ebû Hanife hemen kürsüye çıktı ve dedi:

– Şu anda yüce Allah, senin gibi alçak birini kürsüden aşağıya indirerek benim gibi bir kulunu oraya çıkardı.

Tabiatçı adam;

– Pes, diye haykırdı!.. Ve oracıkta kötülüklerine tevbe edip müslüman oldu. Dudakları şimdi usul usul kelime-i şehadeti hecelemekteydi.

Küçük İmâmın insanları ikna kabiliyetinde büyük bir kabiliyeti vardı. Çocukluğunda harika olan Ebû Hanife büyüklüğünde de erişilmez bir ufka yükselmişti. Onun hakkında İmâm Şafii Hazretleri demişlerdir ki:

– Bütün insanlar fıkhıta Ebû Hanife'nin talebesidir. Herkes fıkıh bilgisinde ona muhtaçtır.

İmâm Âzam'ın İlim Yolunu Tutması

Genç Numan, gençliğinin ilk dönemlerinde ticaret yapardı. Fırsat buldukça ilim meclislerine de katılırdı, ama düzenli bir eğitimin yeri başkaydı.

Bir gün çarşıda imanı zayıf, akli karışık birkaç insan bir garibi sıkıştırırlar. Ebû Hanife tartışmaya istemeyerek karışır. Sapıkların sorularına sadece soru ile karşılık verir ki en inatçıları bile ne diyeceğini bilemez ve hayatının muhasebesini yapmak zorunda kalır. Olaya şahit olan Şa'bî Hazretleri genç Numan'ın berrak zekâsına, kavrayış gücüne ve ikna kaâbiliyetine hayran olur. Böylesi biri mutlaka güçlü âlimlerden ders almış olmalıdır.

Tartışma bitince genç Numan'ın önüne geçer ve sorar:

– Mahsuru yoksa nereye devam ettiğinizi öğrenebilir miyim?

– Çarşıya pazara.

– Onu demek istemedim, yani kimin talebesisin?

– Kimsenin?

– Ne yani, sen bir âlimin dizinin dibinde ilme devam etmiyor musun?

– Etmiyorum.

Büyük veli, elini genç Numan'ın omzuna koyar, gözlerini gözlerine diker;

- Aman oğlum, der, sende çok az kimseye nasip olan özellikler var. Gel beni dinle ve kendine yazık etmeyerek bir âlimden ders almaya bak.

Bu sözler Numan'ı müthiş etkiler. İşini gücünü bırakıp Şa'bî Hazretleri'nin önünde diz çöker. Kısa bir süre sonra parmakla gösterilen bir âlim olur. Bir kere ilmin tadını alan geleceğin büyük âlimi küçük Numan, bununla da yetinmez ve Hammad Hazretleri'nin meclisine devam eder. Burada

fıkıh tahsiline başlar. Hocasına öyle derin bir muhabbet besler ki, onun her söylediğini ezberler.

Böyle Babadan Böyle Oğul

Şimdi de İmâm Âzam'ı bu kadar büyük yapan hususlardan biri olan anne babasıyla ilgili bir hâtırayı yâd edelim:

Bağdat civarlarıdır. O gün hava iç bayıltacak kadar sıcaktır. Gök kirli sarı, zemin çatlak çatlaktır. Sâbit ismindeki bir genç Dicle'den ayrılan ve yine Dicle'ye akan bir su arkının başında mola verir. Abdest almak için eğildiği suyun üzerinde kıpkırmızı bir elmanın salına salına kendisine doğru geldiğini görür. Suyun kendisine getirdiği bu elmayı canı çeker ve ısırır. Elmanın tadı boğazına ilişince kendi kendine:

– Benim olmayan bir şeyi nasıl olur da sahibinin izni olmadan ısırırım” diye düşünür.

Heybesini omzuna atıp su arkını takip ederek ilerler. Sonunda bir bahçeye ulaşır ki, dallarda ısırıldığı elmalardan vardır. Hemen sahibini bularak derdini anlatır:

– Efendi! Az ötede bu elmayı bulup ısırardım. Fakat düşünemedim ki benim olmayan bir şeyi nasıl yiyebilirim. Bu elmanın sizin ağacınızdan olacağını tahmin ettim. Şimdi ya elmanızın bedeli ne ise vereyim, yahut bana bu haksızlığımı helâl ediniz.

İsmi Salih olan bahçe sahibi gencin samimi tavrına şaşırır, belli etmeden imtihan etmek için:

– Helâl etmiyorum. Hayır olmaz. Neden benim malımı izinsiz ısırдыңız, der. Sâbit de:

– Helâl etmeniz için ne yapmam lâzım? diye sorunca Salih Efendi:

– Yanımda bahçede, benimle üç sene çalışırsan, ancak o zaman helâl ederim, deyiverir. Sabit de:

– Evet, çalışırım, der ve üç sene çalışır. Üç sene sonra Sâbit:

– Efendi, hakkını helâl et, ben gidiyorum, deyince bahçe sahibi Salih Efendi:

– Üç seneyi bitirdin, fakat yine sana bu elmayı helâl etmiş değilim. Bu hak ancak şu şekilde helâl edilebilir. Benim bir kızım var. İsmi **Âbidedü'l-Ezher**'dir. Gözleri görmez, kulakları işitmez, eli tutmaz, ayakları yürümez. Bu kızım ile evlenirsen o elma da, elma ağacı da senin olur. Hem senin gibi vicdanlı damadı ben nerede bulabilirim? Kızım bu halde iken ben ölürsem ona kim bakar? Ancak senin gibi helâl süt emmiş bir kimseye onu emânet edebilirim. Dindarsın, vicdanlısın, haydi bana cevap ver de helâl edeyim. Sâbit de:

Tamam, yapacak bir şey yok. Onu almazsam helal etmeyeceksen

– Onu da alırım, cevabını verir.

Düğün hazırlığı yapılır, büyük ziyâfetler verilir. Nikâh kıyılıp Sâbit gerdek odasına girdiğinde, dünya güzeli, sapaşğlam bir hanımın gelin elbiseleri giymiş, kendisini beklediğini görünce, hemen dışarıya çıkıp kayınpederi Salih Efendi'ye:

– Bu nikâh sahih olmaz. Sen bana kızım kör dedin, içride bir âhu gözlü var. Sakat dedin, bir servi endam duruyor, der. Salih Efendi de:

– Ben sana mecaz söyledim. Kör dedim, harama hiç bakmadı. Sağır dedim, kötü, fena söz duymadı. Eli tutmaz dedim, harama el vurmadı. Kötürüm dedim, Allah rızası olmayan yerlere gitmedi. O senin âilendir, helâlidir. Sana yakışan bir eştir, dedi.

Aradan yıllar geçer. Bu temiz ailenin nur topu gibi bir oğulları olur. Küçük çocuk emeklerken heceler, yürürken okur. 4 yaşına geldiğinde hatim eder. Annesi bir gün eşi Sabit’e karşı ağzından şöyle bir söz geçirir: “Aslında bu yaşa da kalmazdı ama, ah, o senin boğazından geçen elma olmasa!”

İşte bu çocuk Kûfe âlimlerine reis olan İmâm Âzam’dan başkası değildir.

İNANIN, BEN BÖYLE ÇOCUK GÖRMEDİM!.. İMÂM MÂLİK



Mâlik b. Enes, Peygamber Efendimiz'in "Medine'den bir alim çıkacak, bütün diyarlardan ilim öğrenmek için onun yanına gidilecek" diyerek ilmini övdüğü ve bundan dolayı İslâm âlimleri arasında "Hicret diyarının İmâmı" olarak anılan büyük bir âlimdir.

Annesi daha çocukluğunda iken ilme yönelmesi için ona büyük teşviklerde bulunmuştur. O, henüz dört yaşındayken annesi onu büyük bir adam gibi karşısına alarak:

– Bak yavrum, beni seviyorsan okumalı, insanlara yol gösteren bir âlim olmalısın, demiştir.

Daha sonra elinden tutarak onu medreseye götürüp hocalara teslim etmiştir. Diğer arkadaşlarından çok farklı olan Mâlik, akranları daha alfabeyi öğrenirken okuyup yazmaya başlayarak onlardan farklı olduğunu göstermiştir. Yine arkadaşları namaz surelerini hecelerken o, Kur'ân-ı Kerîm'i ezberleme şerefine nail olmuştur. Bu şirin ve ze-

ki çocuğun anlayışına, kavrayışına ve muazzam hafızasına hayran olan hocası annesine giderek:

– İnanın bana, ben böyle zeki ve edepli bir çocuk görmedim, demiştir. Ardından da:

– Onu ilim meclislerinden asla geri koymayın, tavsiyesinde bulunmuştur.

Hocasının bu tavsiyesine uyan annesi küçük Mâlik’i Medine’nin sayılı âlimlerinden biri olan Abdurrahman bin Hürmüz’ün yanına göndermiştir. Mâlik burada tam on üç yıl büyük bir aşk ve sabırla ilim tahsiline devam etmiş, binlerle cilt kitap okumuş, ince ince notlar tutmuştur. Bununla yetinmeyen Mâlik, Abdullah bin Ömer’in azatlı kölesi Nâfi’nin peşine takılarak ilimde adeta bir derya haline gelmeye başlamıştır. Öyle ki Hazret-i Nâfi günün hangi vakti kendi kapısını açsa karşısında bu genci bulmuştur. Artık bir genç olan Mâlik’in doyma bilmeyen ilim arzusu, onu hadis âlimleri arasında çok büyük bir yere sahip olan İbn-i Şihab’ın kapısına götürmüştür. Bu fırsatı çok iyi değerlendirerek onun tavsiyelerine uyan Mâlik, hadis ilminde de ulaşılması güç noktalara varmıştır.

YERYÜZÜNÜ İLİM İLE DOLDURAN KUREYŞLİ ÂLİM: İMÂM ŞÂFİİ



İmâm Şâfiî'nin asıl ismi Muhammed'dir. Şâfiî ismindeki dedesine nispet edilerek bu isimle meşhur olmuştur ki bu, Araplar arasında çok kullanılan bir yöntemdir. Babasının adı ise İdris'dir.

Muhammed daha beşikte iken babasını kaybeder. İbadetlerini büyük bir titizlikle yerine getiren annesi, eşi vefat ettikten sonra oğlunu alarak memleketi Mekke'ye döner. Küçük Muhammed okuma yazmayı çok çabuk öğrenir ve 7 yaşına gelmeden Kur'ân-ı Kerîm'i ezberler. İlim meclislerine katılarak âlimlerden istifade eder.

Küçük Muhammed, keskin bir zekâyâ sahiptir. Bir gün arkadaşlarından birinin vasıtasıyla eline bir kitap geçer. Kitabın ismi Muvatta'dır ve İmâm Mâlik'e aittir. Kitap eline geçtiğinde on yaş civarında olan küçük Muhammed, kitabı arkadaşından sadece dokuz günlüğüne ödünç almıştır. Küçük Muhammed, bu kısa süre içinde üstün zekâsıyla kitabı satır satır ezberler.

Devrin büyük âlimlerinden Süfyan bin Uyeyne bu çocuktaki ilim aşkına hayran olur. Ona özel dersler verir. Böylece o, kısa bir zaman sonra içinden çıkılmaz en zor konuları bile bir çırpıda halledecek seviyeye gelir.

İlim aşığı bu genç öğrenci Muvatta'dan aldığı lezzete doyamaz. İmâm Mâlik Hazretleri ile tanışmak için Medine'ye gider. İmâm Mâlik, bu gencin gözlerinden ve duruşundan onun ileride ilimde otorite olacağını hisseder.

Hocasının yanına gidişini kendi ifadelerinden dinleyelim: "Mâlik b. Enes'in yanına vardığımda 10 yaşındaydım. Muvatta'yı ezberlemiştim. O, bana:

– Kitabı okuyacak birini bul ve yanına oturarak oku, dedi. Bunun üzerine:

– Kendim okuyabilirim, dedim. Daha sonra da, baştan sona Muvatta'yı O'na ezberimden okudum. İmâm Mâlik şöyle dedi:

– Eğer biri başaracak ve kurtulacaksa o, mutlaka bu çocuk olacaktır.

Süfyan b. Uyeyne'ye biri Kur'ân'dan bir mesele veya İslâm hukuku ile ilgili bir konu sorarsa o, daha çocuk yaşta olmasına rağmen İmâm Şâfiî'yi göstererek:

– Gidip şu çocuğa sorun, derdi.

Yine küçük yaşlardayken onun üstün zekâsını gösteren diğer bir olay şudur:

Kadı efendi küçük adımlarla yürümektedir. Tam o sırada iki öfkeli adam, bir garibi sürükleyerek kadı efendinin önüne getirirler. Bu olayı gören küçük Muhammed arka-

daşlarıyla olay yerine koşar. Davacılarından biri heyecanlı bir şekilde konuşmaya başlar:

– Efendim, biz üç arkadaşık. Birlikte bir iş yaptık ve bir miktar para kazandık. Ama birbirimize güvenimiz yoktu. Paramızı hepimizin güveneceği birine yani buna emanet ettik, diyerek ellerinde tuttıkları garibi işaret eder. Ardından sözlerini şöyle devam ettirir:

– Daha sonra bu adama, “Üçümüz birlikte gelmedikçe hiçbirimize bu paradan vermeyeceksin” diye tembihledik. Ama o bize hıyanet etti.

Kadı yaka paça sürüklenen adama bakarak:

– Ne diyorsun? Doğru mu bu söyledikleri? diye sorar.

Boynunu biraz daha büken adam:

– Doğru, ama biraz noksan.

– Nasıl yani?

– Bu üç arkadaş dün akşam bana bir kese para bıraktılar ve: “Birlikte gelmedikçe hiçbirimize verme” dediler. Ancak henüz 50 adım bile gitmeden içlerinden biri geri geldi ve altınları istedi. Uzaktan “Bakın veriyorum” diye bağırđım, bu ikisi de kafa sallayıp “Tamam” dediler. Söyleyin başka ne yapabilirdim ki?

Kadı bu kez diğerlerine dönerek:

– Peki buna ne diyeceksiniz?

– Onu da açıklayalım. Keseyi emanet edip giderken şimdi burada olmayan arkadaşımız aniden durdu. “Bütün paramızı emanetçiye bıraktık, ama bu akşam ne yiyeceğiz?” dedi. Biz de “harcanacak kadar bir şeyler almasına” izin verdik. Hepsini alıp kaybolacağını nereden bilebilirdik?

– Hımmmm şimdi iş açıklığa kavuştu. Arkadaşınız paraları alıp kaçtı desenize...

– Evet ama biz emanet verdiğimiz adamı tanırız. Ona ısrarlı bir şekilde: “Üçümüz birlikte gelmedikçe verme” dedik mi, dedik. O da bunu kabul etti mi, etti. Gözünü açıp aldanmasaydı. Mâdem bir saflık yaptı, ceremesini çeksin, bedeli kesesinden ödesin.

Ödesin demek kolaydır ama delikanlı söz konusu parayı verecek güçte değildir. Zaten üzgün ve bitkindir. Ağlamak için dudaklarını ısırır ve büyük bir teslimiyetle boynunu bükür. Zor duyulan titrek bir sesle “Hatalıyım efendim” der, “cezama razıyım”. Hava bir anda emanetçinin aleyhine döner. Merhametli kadı gözlerini kısar, sakalını sıvazlar. Bir çıkış yolu arar. Arar ama nereye kadar?

İşte tam o sıra konuşulanları can kulağıyla dinleyen küçük Muhammed, garip emanetçinin elinden tutarak:

- Ağlama be amca, der, kendini niye üzüyorsun ki?
- Nasıl üzülmem, başıma gelenleri duydun işte.
- Sen gel beni dinle ve de ki: “Para kesesi bende”.
- Haydi istediğin gibi olsun nurlu çocuk. Diyelim ki kese bende.

– Emaneti almaları için bunların üç kişi olmaları gerekiyor mu?

- Gerekıyor.
- Öyleyse söyle onlara: “getirsinler arkadaşlarını, alsınlar paralarını!”

İşte daha o yaşta zekâ pırıltılarıyla geleceğe işaretler

gönderen bu müthiş dimağ, yıllar sonra İmâm Şâfii diye anılacak çocuktan başkası değildir.

Evet, İmâm Şâfî, Allah vergisi zekâyı O'nun yolunda kullanıp bununla yetinmeyerek ilim uğrunda sabır, azim ve metanet göstermesiyle, ilimde iyi bir seviyeye nasıl gelinebileceğinin canlı bir örneğini oluşturmuştur. İnsanın hayat denen yolculukta mazeretler ileri sürerek ilim yolunda geri kalması katiyyen doğru değildir. Büyük İmâmın daha küçük yaşlarda babasını kaybetmesine rağmen annesinin desteğiyle ilim ve din yolunda elde ettiği makam, bunun en açık göstergelerindendir.

BENİ NASIL TANIDIN?



İslâm büyüklerinden Mâlik bin Dinar, bir gün geziniyordu. Toprakla oynayan bir çocuk gördü. Çocuk kâh gülüyor, kâh ağlıyor, kâh toprakta delikler açarak oynuyordu. Mâlik Hazretleri içinden, ‘şuna selâm vereyim’, diye geçirdi. Daha sonra içinden bir ses şöyle dedi:

– Bir çocuğun nesine selâm vereceksin, yürü git!

Bir an, nefsin hep kötülüğün kapısını açan bir anahtar olduğunu aklına getirdi ve nefsinin de kendisine çengel atmak istediğini düşündü. Ardından:

– Ey alçak nefis, dedi, Allah’ın şerefli Resûlü büyüklere de selam verirdi, küçüklere de. Sen kim oluyorsun ki, bir çocuğu küçük görüyorsun.

Ve hemen toprakla oynayan çocuğa selâm verdi:

– Esselâmü Aleyküm, ey küçük!.. Çocuk ıslak gözlerini dikip Mâlik’e baktı:

– Ve aleykesselâm ve rahmetullahi ve berekâtüh ey Mâlik bin Dinar!

Mâlik bin Dinar, hayret ve dehşetle sordu:

– Ey küçük, bugüne kadar görmediğin halde nereden tanıdın beni?

Çocuk Mâlik'e tebessümler yağdırarak dedi ki:

– Ruhum, senin ruhunla melekût âleminde karşılaştığında, Allah sizi bana tanıttı.

Mâlik Hazretleri çocukta olağanüstü bir şeyler olduğunu anlamıştı:

– Ey yavrucuğum, dedi, akıl ile nefis arasındaki fark nedir?

Çocuk dedi ki:

– Seni, bana selâm vermekten men eden nefisindir. Selâm verdiren de aklın.

– Doğru söylersin. Senin derdin nedir ki bu toprakla oynuyorsun?

– Biz topraktan yaratıldık, yine ona dönecek ve onun kucağında kaybolacağız.

– Ey çocuğum! Görüyorum ki, onunla oynarken bir gülüyorsun, bir ağlıyorsun. Bunun sebebi nedir?

– Bu çocuk gerçekten çok farklı bir çocuktü. Yüce Allah onun temiz yüreğini deryalara çevirmişti. Kendinden beklenilmeyen bir şekilde cevap verdi:

– Evet, Rabb'imın azabı gözümün önüne geliyor ağlıyorum, rahmetini hatırlayınca da gülüyorum!

Mâlik bin Dinar Hazretleri titreyerek:

– Ey oğulcuğum, dedi, daha senin yaşın ne ki ne günâhın var ki ağlıyorsun? Asıl ağlayacak olan bu ihtiyardır. Ah ona ki, ağlamayı da bilmiyor!.

Harika çocuk ışık dolu gözleriyle Mâlik'e bakıp dedi ki:

– Böyle deme ey Mâlik!. Her vakit görüyorum ki, anem ateş yakarken büyük odunları küçükleriyle tutuşturuyor. Küçük olmak ateşten kurtulmayı gerektirmiyor ki!

Malik bin Dinar, artık kendinde konuşacak gücü bulamıyordu. Çocuğu oyunu ile baş başa bırakıp yoluna devam etti, etti ama, yüreği yanıyordu.

Bu küçük çocuğun gönlü tamamıyla Allah sevgisiyle doluydu. Elbette Allah dilediğine ilmi de, hikmeti de, aşkı da verirdi.

Evet, insan Hakk'ın zikrinden nasıl uzak kalıyor ki? Oysa Allah O'na şah damarından daha yakın.

Evet, dersi her zaman büyükler verecek diye bir ölçü yok. İnsanda ders olacak bir yürek varsa ve insan çevresindeki her olaya ibret nazarıyla bakıyorsa bir çocuk bile insanın ufkunu açabilir. Zaten çocukların ufukları her zaman alabildiğine açıktır. Büyüdükçe belki ufukları da kapanabilmektedir.

BİR KORKU İÇİNDEYİM



İslâm büyüklerinden Mâlik bin Dinar, Hac ibadeti için Mekke'ye gidiyordu. Yolda bir genç gördü. O da Allah'ın kutlu evine doğru yol alıyordu.

Güneş batıp gecenin karanlığı dünya üzerine indiğinde genç, yüzünü gökyüzüne çevirerek ve şöyle yalvarıyordu:

– Ey kullarının ibadetiyle sevinen kötülüklerinden bir zarar görmeyen Rabb'im!.. Bana, Sen'i memnun edecek şeyi nasip eyle, günahlarımı da mağfiret buyur!..

Geceler boyu böyle yalvarır, gündüzleri de yoluna devam ederdi.

Nihayet herkes ihrama girdi, telbiye getirdi (Lebbeyk, Allahümme Lebbeyk... dedi.) Ay yüzlü genç ise bir başka derdin içindeydi. Mâlik bin Dinar ona sokulup sordu:

– Ey yüreğinin aydınlığı yüzüne akseden gülyüzlü yavru neden sen de herkes gibi telbiye getirmiyorsun?..

Genç gözlerini gökyüzüne dikerek şöyle dedi:

– Bu güne kadar işlediğim günahlarım, hatalarım, cürümlerim, isyanlarım, defterimde yazılı dururken “Lebbeyk!” dersem, “senin Lebbeyk’ine cevap yok, mes’ûd olmayasın. Senin sözünü de dinlemiyorum, yüzüne de bakmıyorum”, denilmesinden korkuyorum!

Mâlik bin Dinar Hazretleri, adım adım bu nur yüzlü genci izliyordu. Bir gece gizlice gence yaklaşıp onun nasıl dua ettiğine kulak verdi. Genç, büyük bir aşkla ellerini Cenab-ı Hakkın huzuruna kaldırıyor, gözyaşları içerisinde şöyle yalvarıyordu:

– Ey benim Yüce Rabb’im, beni affet! Görüyorsun ki, kulların şurada kurban keserek Sen’in rızanı istiyorlar. Benim şu nefsimden başka kurban edecek bir şeyim yok. Benden de bunu kabul buyur!..

O an nur yüzlü genç canından can koparır bir şekilde bağıarak yere yığıldı. Malik bin Dinar yanına vardığında, emanet çoktan sahibine uçuvermişti.

Evet, Cenab-ı Hak’a böyle âşık kullar da var. Dün bir hayatı böyle aşkla yaşayanlar olduğu gibi bugün de böyle heyecan ve şevkle yaşayan gençler var. Ve öyle inanıyoruz ki! Cenab-ı Hak bu nur yüzlü gençler sayesinde bir ke-re daha idbarımızı ikbâle çevirecek, İslâm’ın izzetini te’sis edecek, şu köhne dünyayı cennetlere çevirecektir.

ANAN ÖLESİ MÂLİK



Mâlik bin Dinar hazretleri anlatıyor:

– Bir gece Allah'ın evi Kâbe'yi tavaf ediyordum. İnsanlar Beytullah'ın etrafında pervaneler gibi dönüp duruyorlardı.

O da ne?

Bir de baktım ki, küçük bir kızcağz Kabe'nin örtüsüne yapışmış, sürekli yana yakıla ağlayıp duruyor ve şöyle diyordu:

– Allah'ım, Allah'ım, nice şehvetler var ki, zevkleri gitti, elemeleri kaldı. Nice günler var ki, ömür sermayemi elimden aldı, nice geceler var ki, ben uyuyup kaldım!

Ey Merhameti sonsuz Rabb'im! Beni ümitsiz etme, ben ancak ümitle kapına geldim. Günahlarım sebebiyle bana azap edeceksen buna lâyıyım, ama Senin affın benim günâhlarımdan çok büyüktür. Beni affet Yâ Rabb'i! Beni başla ve cemâlinin nuruyla şereflendir!

Yüreğine aşk kurşunu saplanmış olan küçük kız, sabaha kadar bu hal üzere ağlayıp inledi. Onun inleyişi benim ciğerimi dağladı da dedim ki:

– Anan ölesi Mâlik, helâk oldun!

Evet, sırf bu dünya için mi yaratılmışız ki; bütün gücümüzü sadece onun için harcıyoruz?

İşte insana muhteşem bir ufuk kazandıran bir başka çocuk! Hayatın yarısı uykuda, yarısı yemekte, oyunda, yürümede, tuvalette-banyoda, v.s. gibi hayatın diğer meşguliyetleriyle geçiyor. Hal böyle olunca bütün bunların dışında bize Onun huzurunda geçirdiğiniz anları çoğaltmak kalıyor. Yani o anlar ne kadar çoksa bizim maddi-manevi varlığımız o kadar çok ve büyük olacaktır.

AKŞAMA KADAR YAŞAYACAK MIYIM?



Şeyh Benan Muhammed, günün birinde Mekke’de bir yerde oturuyordu. Yanında da nur yüzlü bir genç vardı.

Oradan geçen başka bir adam, gencin önüne bir kese para koydu. Genç, parayı verene derin derin baktı da dedi ki:

– Ey gönlü yüce, eli açık mert adam, paraya ihtiyacım yok ki!

Adam nur yüzlü çocuğa gülümseyerek:

– Al, dedi, zarar etmezsin, fakirlere, miskinlere, yetimlere dağıtırsın!..

Bu söz üzerine o güzel yüzlü çocuk parayı kabul etti ve çabuk davranarak tamamını yoksullara ve ihtiyaç sahiplerine dağıttı. Bu manzarayı gören Şeyh Benan Muhammed, akşam üzeri aynı gencin bir başkasından para aldığını görünce ona sordu:

– Ey yüreği sevgiyle dolu genç! Neden o paradan kendine ayırmadın?

Genç şu cevabı verdi:

– Akşama kadar yaşayacağımı bilmiyordum ki. Ben, kocasının evine gidecek bir gelin gibi hep ölüme hazırlanmak zorundayım. Öyle olunca parayı ne yapayım?

Şeyh Benan, derin düşünceler içinde delikanlının yanından ayrıldı ve kendi kendine dedi ki:

– Ne güzel cevap!.. İşte hâlis'in cevabı ve cevabın hâlisi!..

Soralım şimdi kendimize: Kimin elinde akşama kadar çıkacağına dair bir garanti var? Evet, madem böyle bir garanti yok, öyle ise hayatı ötedeki hayatımızı garantiye alacak şekilde yaşamının yollarını aramak zorundayız. Ve o genç bize bunun en güzel yollarından birisini göstermekle ne güzel etmiş.

BÖYLE GÖZÜN BANA NE FAYDASI VAR?



Bir gün Allah'ın velî kulu Hasan-ı Basrî Hazretlerinin yanına bir adam geldi:

– Ey İmâm, dedi, benim bir kızım var, gece gündüz ağlamaktan gözleri kör oldu. Tavsiye edeceğin bir çare var mı?

Bu genç kızın halini çok merak eden büyük İmâm:

– Haydi kalk gidiyoruz, dedi, beni o kıza götür!

Adam önde, sultan veli arkada, yola koyuldular. Az sonra eve geldiklerinde, kızın evde bulunduğu odaya girdiler. Kız yine hıçkırarak ağlıyor, gözyaşlarını seccadesinin üzerine döküyordu. Belliydi ki onu derinden etkileyen bir ateş gönlünü yakıyordu. Hasan Basrî ona sordu:

– Kızım, neyin var, neden ağlıyorsun? Hem öyle ağlıyorsun ki gözlerin de artık görmüyor, sebebini söyler misin?

Ağlamaktan gözlerinin nuru sönen kız:

– Gözlerim iki sebepten dolayı kör oldu.

– Nedir onlar?

– Birincisi: Eğer bu gözler, yarın Rabb’i’nin cemâlini görebilecekse ona binlerce göz feda olsun, hiç kıymeti yok.

– Öbürü nedir?

– Öbürü de: Eğer yarın bu gözler, Allah’ın cemâlini görmeye layık değilse, ben onu ne diye göz diye taşıyayım? Allah, böyle gözleri dünyada iken kör etsin. Böyle gözün bana ne faydası var ki?

Bir kız çocuğundan bu sözleri duymak, büyük veliyi hayrete düşürdü:

– Biz, dedi, buraya nasihat etmek ve derde şifa bulmak için geldik, sözde şifa reçetesi verecektik. Halbuki nasihatçı ve hekimi bulmuş olarak geri dönüyoruz. Böyle bir aşka sahip bir kul, bu dünya gözünü neylesin?

Evet! İnsan Allah yolunda olduktan sonra kanayan parmağı için: “Parmağım! Niye sızlarsın? Sen ancak kanayan bir parmaksın. Buna da Allah yolunda uğramadın mı?” diyebilmeli. Yine yeri gelince: “Hayat, sadece âhiret hayatı Allah’ım!” diyerek hakikati haykırabilmeli. Ve yine, “Allah yolunda göz yaşları dökerek ağlamadıkça Allah’a ait yüce sırlara kavuşmak mümkün değil” gerçeğini kalbine nakşedebilmelidir. Aşk davası sözlerle ifade edilebilecek bir hakikat değil, ancak yaşanarak elde edilebilecek bir gerçektir.

NE GÜLÜP DURUYORSUN?



Allah'ın velî kulları arasında eşsiz bir yere sahip olan Hasan-ı Basrî Hazretleri, günün birinde ay yüzlü bir çocuk görmüştü.

Çocuk etrafa nur saçıyordu, sanki ay parçasıydı. Fakat durmadan kahkahalarla gülüyordu. Sevinçten sarhoş olmuş bir hali vardı.

Hasan-ı Basrî hazretleri yavaşça o çocuğun yanına sokuldu:

– Ey yavrum, dedi, bu güzellik, bu nazla gülmek sana ne kadar yakışıyor. Fakat Sırat köprüsünü geçtin mi?

Çocuk ne olduğunu anlayamamıştı. Birden donup kaldı:

- Hayır, dedi, henüz geçmedim!
- Peki, cennete gireceğine dair müjde mi aldın?
- Hayır!

– Peki Cehennem’den kurtulduğuna dair bir belgen varmı?

– Hayır, o da yok!

– Madem öyle, a yavrum, ne için sabahtan beri sürekli gülüp duruyorsun?

Hasan-ı Basrî’nin sözleri çocuğun beynine işlemiştii. O ana kadar Ően Őakrak olan, gülüp duran çocuk birden donup kaldı. Ne diyeceđini bilemedi. Sadece dűŐündü, dűŐündü ve dűŐündü...

Bu söz çocuğun yüreğine o kadar işlemiŐti ki, bundan sonra bu çocuğun ömrü boyunca bir daha güldüğü görülmeydi. Zaten Allah Resûlu (sallallahu aleyhi ve sellem) de bize bu hakikati Şu muhteşem sözleriyle anlatmıyorum mu? “Çok gülmeyin, zira çok gülmek kalbi öldürür”

Evet! Peygamber Efendimiz’in ahlâkı ile ahlâklanmak, az gülüp çok ağlamayı gerektirmektedir. Kendisine yapılan bir tavsiye ile hayatı deđiŐen çocuklar, peygamber ahlâkı ile ahlâklanıyor iken, bizler de kendi halimizi gözden geçirmeliyiz. Kendimizi emniyette hissetmemeli, devamlı havf ve reca hali arasında bulunmalıyız.

GÜNAHLARI YIKAYACAK İLÂÇ



Veliler sarayının sultanı Hasan Basrî anlatıyor:

Bir gün, Basra sokaklarında ibadetine düşkün bir genç ile dolaşıyorduk. Derken bir doktora rastladık. Doktor çıktığı bir kürsünün üzerinde oturuyordu. Etrafı cıvıl cıvıl insan kaynıyordu. Kadınlar ve çocuklar, kendi hastalıkları için doktordan ilâç istiyorlardı:

– Ey doktor, benim derdimin şifası sende var mı?

Doktor, herkese derdine göre ilâç veriyordu.

Yanımdaki genç hemen ileri atıldı:

– Ey doktor, dedi, yanınızda günahları yıkayacak, si-lecek, kalp ve gönül hastalıklarına şifa verecek bir ilacınız var mı?

Bu gencin yaman biri olduğunu anlayan doktor, başını kaldırıp ona baktı:

– Evet, bende size göre de ilaç var! dedi.

Herkes maddî sıkıntılarının giderilmesi için çareler ararken, bu harika genç manevî hastalıklara deva istiyordu:

– Ey iş bilen doktor, dedi, nedir bunun ilacı?

Doktor, gönlü yüce gence bütün samimiyetiyle şunları söyledi:

– Ey çocuğum, benden on şey al: Fakirlik ağacının köklerini tevazu ağacının kökleriyle beraber al, tevbe eriğini içine kat, rıza havanına koy, kanaat tokmağıyla döv, takva tenceresine yerleştir, üzerine hayâ suyundan dök, muhabbet ateşiyle kaynat, şükür kâsesine doldur, reca yelpazesiy-le soğut, hamd kaşığı ile de iç...

İşte bunları yaptığın takdirde, bu ilâç senin, dünya ve ahirette her türlü belâ ve hastalıktan kurtulmana vesile olur!

Bu ifadeler karşısında aradığını bulan yüreği mamur genç büyük bir heyecana kapılarak yere düşüp kendinden geçti.

Evet, yaşadıkları hayatı aklımızın kabullenemediği böyle gençler vardır tarihte. Akıl, idrak ve irfanları ile böyle yaşayan gençlerden alacağımız ne çok ibretler bulunmaktadır.

Günümüzde kendilerine verilen muhteşem hayat ni-metinin kadrini bilmeden kendilerini türlü türlü sıkıntıların kollarına atan kaybetme kuşağındaki gençleri düşündük-çe insan yerinde duramıyor. Duramıyor ve “Allah’ım bize yüzlerce, binlerce el-kol-dil ve imkan ver de şu hayır yo-lundan uzaklaşan gençliğin yönünü yeniden Sana döndü-relim. Zira Sana dönmek insanın özüne dönmesidir. Sana dönmek huzura, mutluluğa, saadet ve iki cihan saadetine dönmektir.” diyor.

SEN DE KENDİNİ SEVDALI MI SANIYORSUN?



Allah dostlarından Zünnûn el-Mısrî Hazretleri bir gün, yolculuğu sırasında nur yüzlü bir gence rastladı. Yüreğinin ışığı yüzüne vuran genç öyle sıradan bir gence benzemiyordu. Gence yaklaşan Zünnûn el-Mısrî:

– Nerelisin, ey gurbetteki insan, diye sordu.

Gencin dırâhşan çehresinde adeta nurlar parlıyordu. Gözlerini Zünnûn'a çevirip dedi ki:

– O'nunla huzûru olan, en büyük dostla huzur bulan, hiç gurbette olur mu?

Genç bu sözüyle, her an Allah ile beraber olan kimse- nin nasıl gurbet içinde olabileceğini anlayamadığını ifade etmek istiyordu.

Zünnûn, genç bir çocuktan bu ifadeyi duyunca derin derin düşüncelere dalarak yürekte kopup gelen bir şeyle inlemeye başladı. Daha sonra gencin yanından ayrılırken kendi kendine eyvahlar ederek şöyle söyleniyordu:

– Sen de kendini sevdalı mı sanıyorsun. Bak işte, âlemde Allah dostu olan ne kullar var.

Evet, Allah'ı bulan neyi kaybeder, onu kaybeden neyi bulabilir? Zindanlar, gurbetler O varsa saraylara dönerken, O'nun olmadığı sarayların zindanlardan farkı ne?

YUSUF BİN HÜSEYİN



Allah dostlarından Zünnûn Mısırî'nin hizmetinde bulunan Yusuf b. Hüseyin isminde bir genç vardı. O'nun güzelliği dillere destan idi. O kadar güzeldi ki, zamanının Yusuf'u diye isimlendiriliyordu.

Bir gün bir Arap oymağına gitti. Gitti ama, Melik'in kızı onu görür görmez ona vuruldu.

Yusuf, Melik'in kızının gönlünü yakıvermişti. Kız hep fırsat kolluyor, bir gölge gibi onu takip ediyordu.

İçindeki emeli gerçekleştirmek için bir geceyi kolladı ve kendini Yusuf'un yanına attı.

– Ey güzel yüzlü, dedi, sana kendimi arz edersem beni kabul eder misin?

Hazret-i Yusuf'un Züleyha'dan kaçması gibi Yusuf bin Hüseyin de bey kızının elinden kaçtı:

– Ben, dedi, Allah'tan korkarım!

Ve başını alarak çöllere düştü, bir başka oymağa varıp başını dizine koyarak uykuya daldı...

Az sonra kendisini rüya âleminde buldu. Tarifi imkansız bir güzellikler diyarındaydı. Gördüğü yer cennet gibi bir yerdi. Güller ve çemenler içinde bir taht kurulmuştu. Tahtın üstünde de bir padişah oturuyordu. Etrafında yeşil elbiseler giyinmiş insan gibi canlılar vardı. Yusuf, kuşlar gibi uçarak bunların yanına geldi ve dedi:

– Siz kimsiniz? Cevap verdiler:

– Taht üstünde oturan zat, Yusuf Aleyhisselam, etrafındaki de Meleklerdir. Yusuf bin Hüseyin’i ziyarete geldiler.

Yusuf bin Hüseyin’in içini bir ateş yakmıştı, ağladı, hıçkırdı ve:

– Ben, dedi, kim oluyorum ki, Hazret-i Yusuf gibi bir Peygamber benim ziyaretime gelsin?

Cihanın güzellik sultanı Yusuf Aleyhisselam tahtından indi, onu kucakladı, elini avuçlarının içine aldı ve dedi:

– Ey Yusuf! Arap melikinin kızı kendini sana arz etti. Sen Allah korkusundan ona dokunmadın. Rabb’in senden razı oldu ve bana bunu bildirdi. Ve ilâve buyurdu:

– Her zamanın bir kutbu olur. Bu zamanın kutbu da Zünnûn el-Mısırî’dir. Onun yanına git, onun hizmetinde bulun ve ondan dilediğini al.

Büyük bir mutlulukla uykusundan uyanan Yusuf derhal yola koyuldu.

Artık Mısır istikametinde gidiyordu. İçinde bulunan aşkla yollar sanki dürülmüştü. Kâh çöllerden, kâh vadilerden, kâh dağlardan geçerek Mısır’a vardı ve kendisini Zünnûn

Mısır'ın huzuruna attı. Çok uzun yıllar O'nun hizmetinde bulundu. Yücelik yolunda o kadar mesafeler elde etti ki, herkes O'na hayran kaldı.

Yusuf bin Hüseyin o kadar büyük bir aşk eriydi ki, yatsı namazını kılar, sabah namazına kadar ayak üzere durur, gözleri uykusuzluktan kıpkırmızı olurdu.

O, taptaze bir genç iken Rabb'inin makamından korktu, nefsini hevâ ve hevesten alıyordu ve böylece veliler halkasına dahil oldu.

Yusuf b. Hüseyin'in biyografisinin anlatıldığı eserlerde bu hatıralar kaydedilmiştir. Maksat onun ve benzerlerinin yaşadığı gençlikleri günümüzde de görebilmek, yeri gelince "Ben Allah'tan korkarım!" hakikatini haykırıp bir anda yüceler yücesine ermeyi netice verecek babayığitliği gösterebilmektir.

BİZ OYNAMAK İÇİN Mİ YARATILDIK?



Abbasi halifesi Harun Reşid zamanında yaşamış olan Behlül Dâna hazretleri Allah dostlarından biri idi. Zaman zaman aklıdan zoru olan kimselere has tavırlar takınır, herkes de bundan dolayı kendisini deli sanırdı. Ama o, bu hareket ve tavırları maksatlı olarak yapardı.

Yine bir gün, Basra çarşısından geçiyordu. Kimbilir hangi tefekkür iklimlerine yelken açmıştı. Esen rüzgar, sarıgının uçlarını sağa sola sallarken, kendisine dünya kapılarını kapatacak olan bir sesi de getirecekti. Kıvrım kıvrım uzayan yollarda ilerlerken birden mini mini çocukların şen kahkalarıyla karşılaştı. Yol boyunca küçük çocuklar ceviz oynuyorlardı. Durup baktı. Ne kadar da neş'eli ve şendi bu çocuklar. Fakat o da ne?

Az ötede bir yere büzülmüş küçük bir çocuk vardı ve hıçkırıkları, ta uzaklardan duyuluyordu.. Derhal ona koştu, gül yüzlü masum yavrunun başını okşayıp sordu:

– Ey çocuğum, niçin ağlıyorsun?

Çocuk ıslak gözlerini Behlül'e dikti ve dedi ki:

– Derdime derman mı olacaksın? Olmayacaksan hiç boşuna sorma.

Küçük bir çocuğun bu sözlerine çok şaşırın Behlül devam etti:

– Sen, dedi, derdini söyle, belki derman oluruz!

Çocuk kendinden beklenmeyen bir eda ile dedi ki:

– Ey deli adam Biz oyun oynamak için mi yaratıldık?

Behlül birden fırtınaya tutulmuş ağaçlar gibi sallandı. Gerçekten de çocuktan böyle bir cevap beklemiyordu, ne diyeceğini bilemedi ve ekledi:

– Peki söyle bakalım o zaman dedi, ne için yaratıldık?

Cismi küçük, kalbi büyük çocuk cevap verdi:

– Biz ilim ve ibadet için yaratıldık. Fakat yaradılışının gayesini bilenler ne kadar da az...

Behlül'ün yüreği yine bir yangın yerine dönmüştü. Bunun üzerine;

– Allah seni bahtiyar etsin, a yavrum, dedi, sen bunu nereden öğrendin?

– Kur'ân-ı Kerîm'i okumaz mısınız?

– Okurum, elbet!

– Okursun da hiç mi şu âyeti görmezsin?

– Hangi âyeti?

– İşte şunu. Allah buyuruyor ki: .

“Bizim sizi boşuna yarattığımızı, Bizim huzurumuza dönüp hesap vermeyeceğinizi mi sandınız?” (Müminûn, 23/115)

Harika çocuğun bu sözleri koca ihtiyarın ciğerini yakmıştı. Şimdi çocuğu unutmuş, kendi derdine ağlıyordu. Bu küçük çocuk Behlül'ü bir ömür kendisine borçlu bırakan sözler söylemişti. Behlül kendini bir ömür boyu çocuğa borçlanmış hissediyordu.

Gerçekten âleme oyun için gönderilmemiştik. Ne var ki, bütün bir ömrü, boş olan nice şeylerle geçirip gitmekteyiz. Bir çocuğun bu kadar ince ve derin düşünmesi, bu hikmeti elde etmesi şaşılacak şey değildir. Asıl şaşılacak husus, büyüklerin bunu düşünmemesidir.

HARUN REŞİD'İN KENDİSİYLE KONUŞTUĞU HEM DEDESİNİ HEM DE BABASINI KURTARAN ZEKİ ÇOCUK



İnceden inceye yağan rahmet, şehrin sokaklarını yıkıyordu. Yağan rahmeti fırsat bilen bir derviş sokak aralarında yardım edecek bir gönül arıyordu.

Az sonra köşe başında üzerine ince ince yağan yağmurda saçları ıslanan bir çocuk gören dervişin yüreği merhametle doldu.

Kendi halinde çisil çisil yağan yağmura aldırmandan oynayan çocuğa usul usul yaklaşan derviş kılıklı kişi, Halife Harun Reşid'den başkası değildi. Harun Reşid'in güzel âdetleri vardı. En güzel âdetlerinden birisi de kıyafetini değiştirerek halkın arasına girmesi ve onların dertlerini dinlemesiydi.

Çocuğu görür görmez Harun Reşid'in yüreğinden kopan güçlü bir rahmet dalgası çocuğu sarıverdi. Çocuğun yanına kadar yaklaşan Harun Reşid onun yüzünde tarifi

imkânsız bir huzur buldu. Çocukla konuşabilmek için hal hatır sorduktan sonra:

– Ey çocuk, dedi, imanın şartı kaçtır, bilir misin?

Gönlünde taşıdığı güneşi gözlerinden yansıtan çocuk Harun Reşid’e:

– Amca, amca, dedi, imanın şartını bilmeyen nasıl Müslüman olur? Oysa ben Müslüman’ım. İmanın şartını bilmez olur muyum hiç?

Bu söz Harun Reşid’in çok hoşuna gitti. Tatlı bir tebesümle baktı bu bahtı açık çocuğun yüzüne. Ardından da:

– Kocaman bir aferin sana küçük, dedi. Peki sana bir soru daha. Söyle bakalım İslâm’ın şartını da biliyor musun?

Hem bulutlardan yağan rahmet, hem de merhamet soluklu dervişin sorduğu kolay sorular çocuğun da hoşuna gitmişti. Ne iyi adam diye geçirdi içinden, başını yerden kaldırmadan:

– Çok kolay sorular soruyorsun. Onu bilmeyecek ne var?

Her bir sözünün ardında gizli bir hazine taşıyan çocuğu Harun Reşid de çok sevmiş, adeta kanı ısınmıştı ona. Bu yüzden onu biraz daha konuşurarak sözlerindeki tatlılığın kaynağına inmek istiyordu.

– Madem sorular o kadar kolay, hadi say da bir görelim, dedi.

Çocuk sanki günlerdir bu sorunun cevabına hazırlanmıştı. Halifenin ağzından “say” ifadesi çıkar çıkmaz bir çırpıda saydı.

– Günde beş vakit namaz kılmak, Ramazan ayında oruç tutmak, zekât vermek, yoluna gücü yetiyorsa hacca gitmek ve kelime-i şehadet getirmek! Ve en önemlisi de ya hayır söylemek veya susmak!

Bu cevaplar halifenin çok hoşuna gitmişti. Tatlı bir tebessüm ile çocuğun cevaplarını karşıladıktan sonra eliyle çocuğun başını okşadı ve ardından:

– Ey nur yüzlü, içinde hazine taşıyan çocuk, dedi, sen yaman birine benziyorsun, cevapların hoşuma gitti.

– Sen sordun, ben de bildiklerimi söyledim. Yaptığım sadece doğru olanı söylemek efendim!..

– Sana inandım! Bu inancımı sağlama bağlamak için de sana hediye vermek istiyorum. Al şu iki altını da cebine koy, bakarsın bir işine yarar.”

Halife her çocuk gibi onun da hemen ileri atılarak altınları elinden alacağını zannetti. Ama çok geçmeden bu zannında hata ettiğini anladı. Çünkü çocuk, el uzatmadığı gibi göz ucuyla bakmadı bile. Sadece dilinden:

– Alamam efendim, ifadeleri döküldü.

Şimdi hayret sırası halifeye gelmişti.

– Neden alamazsın?

– Bunu hak etmiş değilim.

– Ama ben hediye olarak veriyorum!.

– Alamam. Çünkü babam, “bu altını nereden aldın?” diye sorar. “Tanımadığın kimseden niye para aldın” der ve beni paylar!.

– A çocuğum!. Ben tanınmayan kimse değilim ki...

– Ama ben sizi tanımıyorum!.

– Öyleyse tanı. Ben Müslümanların halifesi Harun Reşid'im.

– Gerçekten mi? Şayet öyleyse artık hiç alamam.

Harun Reşid:

– Ey sözü güzel özü mert çocuk, beni baştan beri hayretler içine sokacak cevaplar vererek şaşırtıyorsun. Peki şimdi ne oldu, şimdi neden alamazsın, onu söyle bari?

Çocuk başladı kendince meseleyi izah etmeye:

– Şimdi ben iki altınla babama gidip “bu parayı bana müminlerin emiri verdi”, diyecek olsam, babam bana, “onu ne zaman ve nerede gördün?” diyecek. Ardından da, “O'nun şanı yücedir, o verse iki altın mı verir. Sana bu parayı verse verse eli sıkı cimrinin biri vermiştir” der ve bana inanmaz.

Harun Reşid bir kere daha gerçekten harika bir çocuk ile karşı karşıya olduğunu anladı. Şimdi işin içinden çıkmak biraz daha pahalıya mal olacaktı. Çocuğun sözleri onu derin bir sevince boğmuştu. Elini kuşağına atıp iki kese çıkararak çocuğa uzatırken:

– Ey gönlü gibi akli da ermiş çocuk! İnşallah bunlar işine yarar ve sen de babanı inandırırısın. Artık cimri olmadığımı anladın, al şu keseleri de afiyetle harca.

Daha önce iki altına bakmayan çocuk halifenin yüzüne gülerek bakarken bir yandan eliyle keselere uzandı. Ardından da şöyle dedi:

– İşte, şimdi oldu. Artık ben de babam da anlayabiliriz!

Harun Reşid büyük bir sevinç ve huzurla oradan ayrıldı. Az sonra yol üzerinde eskicilik yapan yaşlı bir dedeyle karşılaştı.

– Hele şu yaşlıya da yaklaşalım, bir derdi ve sıkıntısı varsa çözelim, diyerek selam verdi ve onun yanına oturdu. Uzun zamandır yaşlı ihtiyarın yüzünün gülmediği her halinden belli oluyordu. Çileli beli iki büküm olmuş, dişleri dökülmüş, gözlerinin ferisi sönmüştü. Ayakkabı tamir ederek ailesini geçindiriyordu. Koca halifenin yanına geleceğini rüyasında bile görse inanmazdı.

Yanına kadar gelen bu derviş kılıklı adam önce bir selâm verdi. Biraz sohbetten sonra derviş birden:

– Ey nur yüzlü ihtiyar! Söyle bakalım imanın şartı kaçtı?

Az önce selam veren dervişin böyle damdan düşer gibi soru sorması karşısında şaşırarak yaşlı ayakkabıcı, bir an duraksadıktan sonra kekeleyerek bilmediğini söyledi.

– A be mübarek adam, öyle bir söz ettin ki, anlamadım gitti! Bu yaşta Müslüman bir beldede bunu bilmemek de neyin nesi?

– Peki bari İslâm'ın şartını söyle.

– Ey gönül ehli kişi, inan ki bu hususta hiçbir şey bilmiyorum. Beni imtihan etmeye mi geldin? İşin gücün yok mu senin. Haydi var git işine, dalga geçecek insanı buldun, eğleniyorsun...

Bu sözler karşısında bir anda ne yapacağına karar veremeyen halife fena halde öfkelenmişti. Hemen, kendisini uzaktan takip eden askerini çağırarak:

– Ey asker, dedi, şu ihtiyara haddini bildirerek bir güzel patakla!.. Çünkü bu yaşa geldiği halde daha İslâm'ın ve imanın şartını bilmeyen insan, ömrünü boşuna geçirdiği için bu dayacağı hak etmiştir.

Halifenin emrini yerine getirmek için ihtiyarın üzerine yürüyen asker, ihtiyarı yakasından tutup silkeleyerek dövmeye başladı. Bir anda neye uğradığını şaşırان ihtiyarın feryadı sokaklara taştı. Az önce Harun Reşid'le konuşan çocuk da sesin geldiği tarafa doğru koştu.

Gördüğü manzara karşısında şok olmuştu. Az önce kendisinin Harun Reşid olduğunu söyleyen derviş kılıklı adam, şimdi de askerlerinin babasını hırpalamasını izliyordu.

Çocuk, bu tabloya daha fazla dayanamadı. Hemen ileri atılarak gür bir sesle:

– Ey Müminlerin Emiri! Al, istemiyorum altınlarını, hepsini sana iade ediyorum, bana böyle altın gerekmez, diyerek içi altın dolu keseği Harun Reşid'in önüne fırlattı.

Az önceki zeki çocuğu yine karşısında gören halife oldukça şaşırılmıştı. Büyük bir merak ve hayretle gözlerini çocuğa dikerek şöyle dedi:

– Ne oldu çocuk? Neden atıyorsun keseği?

Öfkeden kıpkırmızı olan çocuğun yüreğini ısırانlar yakıyor gibiydi. Az önce çisil çisil yağın yağmur karşısında sevgi dolu olan çocuğun gözlerinden şimdi kesiksiz nefret çiseliyordu. Harun Reşid'e öfke ile cevap verdi:

– Ey müminlerin emiri olduğunu iddia eden adam! O kadar altını babamı dövdürmek için mi verdin? Askerlerine dövdürdüğün ihtiyar adam, benim babamdır!..

Şimdi şaşırma sırası Harun Reşid'de idi. Bir an duraksadıktan sonra:

– Demek o ihtiyar, baban ha?

– Evet, babam!.

– Sana sorduğumda bülbül gibi şakıyarak verdiği soruların aynısını ona da sordum. Hiçbirisine cevap alamadım. Ömrünü boşa geçirmiş, bir İslâm beldesinde ömür tükettiği halde bir Müslüman bu soruların cevaplarını nasıl bilemez?

Gül yüzlü zeki çocuk halifenin bu sözlerini tebessümle karşıladıktan sonra şu açıklamayı yaptı:

– Hayır, ey müminlerin emiri, benim babam suçlu değildir. Eğer suçlu olsaydı bana sorduğunuz soruların cevabını ben veremezdim. O bana bu soruların cevabını öğreterek vazifesini yerine getirmiştir. Ama belki onu yetiştiren dedem, onu yetiştirmek hususunda gaflet etmiş olabilir. Bu konuda bir suçlu varsa o da dedemdir. Eğer dövmek isterseniz şu duvarla çevrili mezarlıktadır. Bir sultan olarak gücün yetiyorsa git, onu cezalandır ve benim beli bükülmüş ihtiyar babamı bırak.

Harun Reşid çocuğun bu muhteşem ifadeleri karşısında öyle bir haz duydu ki; neşesinden yerinde duramıyordu. Çocuğa karşı daha derin bir muhabbet duymaya başladı.

– Ey yavrum! dedi. İki soruya iki doğru cevap verdin, iki kese altın kazandın. Bu da yetmedi şimdi de öyle bir laf ettin ki hem dedeni, hem de babanı kurtardın. Gerçekten senin baban seni yetiştirerek görevini yapmış. Ama öyle

görülüyor ki, şu kabir zırhına bürünen dedene ceza vermeye artık benim gücüm yetmez.

Evet, ana-babalar, küçük yaşta çocuklara dinini, diyanetini, edebini, haya ve ahlâk kurallarını, büyüklerine saygı esaslarını, vatan ve milletine karşı yapmak zorunda oldukları görevlerini öğretmelidir. Bilindiği gibi ana-babanın vazifesi çocuğu sadece dünyaya getirmek değil, ona gereken ders ve öğütleri zamanında vermek ve gençlik çağlarına gelince edep ve ahlâkıyla onlara örnek birer şahıs olmaktır.

Bu hatıradada belirtildiği gibi, zekâsı, ahlâkı, disiplini ve edebiyi iyi yetiştirilmiş çocuklar, bu özellikleriyle hem kendilerine hem de kendilerini yetiştiren ana-babalarının yüzlerini güldürebiliyor ve onlara ne kadar büyük bir nimet olduklarını hissettiriyorlar. Zekâsı ve terbiyesiyle böyle bir nesle sahip olabilmek ne büyük bir bahtiyarlıktır.

ABDÜLVÂHİD B. ZEYD



Abdülvâhid b. Zeyd, Allah korkusunu, daha çocukluk ve gençlik çağlarında iken, kalbine silinmez yazılarla yazmıştı. Bir gün birinin şu âyeti okuduğunu duydu:

“Haza kitabüna yentiku aleyküm bilhakkı...” “İşte karşınızda sadece gerçekleri dile getiren defterimiz. Biz sizin yaptığınız her işi bir yere kaydediyorduk.” (Câsiye, 45/29)

Bunu dinleyen Abdülvâhid b. Zeyd, aniden düşüp bayıldı. Bu âyetin tesiriyle ölümler gibi yere serildi. Kendine geldiği vakit ellerini Yüceler Yücesi Mevlâ'nın kapısına kaldırıp hıçkırma hıçkırma inledi ve şöyle dedi:

– Söz veriyorum ey Rabb'im, bundan sonra asla sana isyan etmeyeceğim. Sen de ibadet ve taatimde bana yardımcı ol!

Evet, Allah korkusunun, kalbine bu denli işlediği gençlere sahip olmak ne büyük bir devlettir.

Aslında insanın her bir hareketinin, sözünün kelime ke-

lime kaydedildiğini, en iyi bu asrın gençliğinin bir an olsun aklından çıkarmaması gerekiyor. Nasıl ki bilgisayarlarda kim hangi saatte nereye, ne kadar uğramış, bir bir kaydediliyorsa, aynen öyle de Cenab-ı Hak da hem gözü, hem de gözün gördüğünü kaydetmeye muktedirdir.

İnsanın bütün özelliklerini bir hücreye, bir saç kılının köküne kaydeden yüce kudret; insanın hayatını da hiç şüphesiz kaydedebilir. Bu yüzden bize düşen görev, her şeyi gören her şeye “müheymin” bir yüce zatın tasarrufu altında tertemiz, günahsız bir hayat yaşamak olmalıdır. İnsanı günaha sürükleyen bütün etkenlere rağmen böyle bir hayat yaşayanlara ne mutlu!

HESABIMI VEREMEZSEM HALİM NİCE OLUR?



Rebah isimli zengin bir tüccar, kendisine yardımcı olması için bir insan arıyordu. Bunun için en uygun yerler pazarlardı. Bu pazarların birinde, güçlü kuvvetli kölelere bakarak ağır ağır yürüyen Rebah, kendini birden zayıf, çelimsiz bir çocuğun önünde buluverdi. Gözlerini bir türlü bu çocuğun gözünden ayıramıyordu. Gözleri sanki çocuğun gözlerine perçinlenmiş gibiydi. İçinin aydınlığı dışına akseden bu çocuğu kendine yardımcı olarak almaya karar veren Rebah, çocuğun sahibiyle iyi bir pazarlık yaptıktan sonra cebinden çıkardığı paraları sayarak sahibine verdi. Siyah çocuk artık onun hizmetçisi idi.

İkisi birlikte konuşa konuşa eve geldiler. Çocuğun ten rengi siyah üzümü andırıyordu. Fakat Rebah onun bakışlarındaki derin anlamı ve iç âlemini merak ediyordu. Bu gözlerin ardında, içinde kâinatı barındıran bir yürek vardı.

Çocuk, Rebah'ın işlerini büyük bir gayretle yerine getiri-

yor, ardından da odasına çekiliyordu. İlk geceden itibaren odasına her çekildiğinde, odasından sanki yüreği parçalanmışçasına ağlama sesleri yükseliyordu. Her gece pencere pervazlarına akşam alacası sıvanınca herkes bir tarafa çekiliyordu. Ama dört dinara alınan içi aydınlık çocuk, rüzgâra kapılmış mum ışıkları gibi titreyip duruyordu. Hem küçük hem de esir olduğu halde her gece Rabb'inin dergâhına yönelerek geceler boyu namaz kılıyordu. Namaz kılarken yavrusunu kaybetmiş anneler gibi feryad ve figan ediyordu.

Rebah, çocuğun bu durumunun bir iki gece içinde geçeceğini sanadursun, çocuğun bu hali bitecek gibi değildi. Rebah sabrediyordu, ama bir gün çocuğun bu durumuna dayanacak hali kalmamıştı. Onun bu canlar yakan hali efendisini de rahatsız ediyordu.

Rebah yine bir gece yatağına uzanmıştı. Gece yarısı olmak üzereydi. Birden içli içli bir ağlama sesiyle uyandı. Evet yine oydu. Artık buna bir son vermeliydi. Her gece böyle olamazdı. Kendisini tam da uykunun en tatlı kollarına atmışken, kimse bu şekilde onu rahatsız edemezdi. Birden gerilen Rebah, hışımla ayağa kalkarak çocuğun odasına yöneldi. Yaklaştıkça hıçkırık ve arada bir konuşma sesleri daha net geliyordu. İyice yaklaşmıştı, sese kulak kabarttı. Çocuk şöyle diyordu:

– Ey her şeye gücü yeten yüceler yücesi Rabb'im, bana merhamet et. Beni kapından boş çevirme, benim Sen'den başka kimsem yok.

Rebah kendi kendine söylendi:

– Bu çocuk gecenin bir vaktinde ne diyordu kendi kendine. Köle mi aldık, yoksa gece gündüz bizi rahatsız etsin

diye bir gece kuşu mu? Yediği önünde, yemediği arkasında. Çok iş yükleyip zulüm mü ediyoruz? Derdi ne bu çocuğun? Fena halde sinirlenmişti.

Bir ara durup ne yapacağını düşündü. Ardından çocuğun odasına girerek secdeye kapanmış çocuğu ensesinden tuttu ve onu kaldırıp:

– Ey çocuk, dedi, nedir bu halin? Sana neler oluyor, kendin uyumadığın gibi, beni de uyutmuyorsun!

Gözyaşları içerisindeki çocuk efendisine şöyle dedi:

– Tarif edilmez bir derdin içindeyim.

– Nasıl bir dert?

– Gecenin karanlığında kabrin karanlığını düşünüyorum. Orada ışsız kalırsam ne yaparım. Çünkü tek başıma öleceğim, tek başıma kabirde kalacağım, tek başıma hesap vereceğim. Gecenin ıssızlığında cehennemın şiddetini hatırlıyorum, uykum kaçıp gidiyor.

– Başka neler düşünüyorsun?

– Bir de şunu düşünüyorum ki: Yarın kıyamette cennet pazarı kurulacak; iyiler cennete, kötüler ise cehenneme sevk edilecek ve Yüce Allah'ın huzurunda hesap verilecek. Eğer hesabımı veremezsem halim nice olur? Bir de sonsuz merhamet sahibi yüce Rabb'imın nimetlerini düşünüyorum. O zaman da şevkim artıyor. Artık nasıl uyurum?

Rebah, çocuğun bu sözleri üzerine düşünmeye başladı. Dış görünüşüyle sıradan bir hizmetçi olan çocuk, işin aslında Allah dostlarında olan bütün özelliklere sahipti. Kölesinin bu muhteşem düşünceleri karşısında kendisinden utanan Rebah, bir kölenin Allah'ın kendisine verdiği ni-

metlerden bahsederek uykusunun kaçtığı bir yerde, kendisinin sahip olduğu nimetleri düşününce adeta beyninin tutuştuğunu hissetti. Şimşekler gibi âh ederek şöyle dedi:

– Ey gönlünü Rabb’ine satan çocuk!. Senin gibi bir köleye sahip olmak benim haddim değildir. Biz gönlünü Rabb’ine satanları kendimize nasıl hizmet ettirebiliriz ki? Haydi, hayat senin hayatın. İşte hürsün, ne istiyorsan yap. Seni Allah rızası için âzad ediyorum, sen benim gönül ay-namdaki pası sildin.

Evet, bin bir nimet içerisinde yüzdükleri halde hallerini beğenmeyen insanlar var günümüzde. Büyük bir şükür-süzlük içinde olan bu insanlar aslında gaflet içerisinde bir ömür tükettiklerini düşünemeyebiliyorlar. Geceler boyu rahat döşeklerinde, sıkıntılardan uzak, her türlü konforun içinde Allah’ı, Ahiret’i, Kıyamet’i, bir an bile hatırına getirmeyenlerin, aslında bu küçük çocuktan alacakları önemli dersler vardır. Tabii ya, öyle değil mi? Yaşıtlarının oyunda ve oynaşta olduğu küçük bir çocuğun yavru güvercinler gibi çırpınması az şey midir?

OKUDUĞU KUR'ÂN ÂYETİNDEN KALBİ DURAN ÇOCUK



Allah dostlarından Ebû Bekir el-Verrak'ın bir oğlu vardı. İlim aşkıyla yanıp tutuşan oğlunu medresenin ilim kokan koridorlarında gezdiren Ebû Bekir, çocuğunu medresedeki hocalarına teslim etmeye gitmişti. Hocası, ilmin verdiği tevâzu ile onları görür görmez ayağa kalkmışti. Hocasını bembeyaz giysiler içerisinde gören çocuğun kalbi ilk anda hocasına ısınmışti.

Hocaya saygı ile selâm veren Ebû Bekir:

– Ey okuduğu ilimlerle deryalara dönen büyük dost, dedi. Ne olursun, yavruma Kur'ân okut ve onu yetiştir.

Çocuğu yanına kabul eden hoca, çocuğun erişilmez bir gönlü olduğunu ilk bakışta anlamışti. Vakit kaybetmeden hocasının önünde diz çöken çocuk hemen derse koyuldu. Kısa zamanda Kur'ân-ı Kerîm'i öğrendi.

Zaten aydınlık olan kalbine Kur'ân'dan yansıyan nur- lar da erişince çocuk artık kâinata başka gözlerle bakmaya

başlıyor ve her öğrendiği âyetten sonra ufkunun genişlediğini hissediyordu.

Her zamanki günlerden biriydi. Çocuk, büyük bir edep-
le oturduğu hocasının önünde Kur'ân okuyordu. Birden
okuduğu bir âyetle kalbinden vurulmuşa döndü. Âyeti tek
tek heceledi. Âyeti okuması biter bitmez sanki çocuk da
bitmişti. Bir anda küçücük yüreğine sanki müthiş bir kur-
şun saplanmıştı.

Âyette şu ifadeler vardı:

“İnkârınızda devam ederseniz, dehşetinden çocukları
birden ak saçlı ihtiyarlara çevirecek o günden kendinizi na-
sıl koruyabilirsiniz?” (Müzzemmil, 73/17) Bu âyeti okuyup derin
düşüncelere dalan çocuğun yüzü kireç gibi bembeyaz ke-
sildi ve kendisini bir titreme tuttu.

Ne yaptıysa daha fazla okuyamadı. Dersini bırakıp ho-
casından izin alarak evine gitti.

Küçük yavru rüzgârların savurduğu yapraklar gibi so-
kaklarda uçuyordu. Eve ulaşır ulaşmaz hiç yapmadığı bir
şeyi yaparak kapıyı yumruklamaya başladı:

– Güm, güm, gümmm...

Babası içeriden seslendi:

– Kim o?

– Benim babacığım, çabuk aç!”

Çocuk hiç böyle yapmazdı. Bir olumsuzluk olmalıydı.
Bunu hisseden Ebû Bekir Hazretleri koşarak kapıyı açtı.
Açtı ama gördüğü manzaradan da korktu. Çocuğunun yü-
zü bembeyaz kireç gibi olmuş, rengi uçmuş, yüzünde tek

damla kan kalmamıştı. Üstelik küçük yavru titreyip duruyordu. Hemen sevgiyle kollarını açıp:

– Ey yüzünün rengi atan, benzi solan biricik yavrum, dedi. Sana ne oldu? Niçin böyle benzini sararmış görüyorum?

Çocuk, soluk yüzündeki derin soru işaretleri ile babasına:

– Ey babam! Bugün Kur’ân-ı Kerîm’den bir âyet okudum. Mânâsını düşününce yüreğim eriyor sandım ve bu hale geldim.

– Ey yüreğimin ışığı, gözümün ferî yavrum! Söyle bana o hangi âyettir?

Çocuk, “İnkârınızda devam ederseniz, dehşetinden çocukları birden ak saçlı ihtiyarlara çevirecek o günden kendinizi nasıl koruyabilirsiniz?” âyetini okudu.

Aynı âyeti tekrar etmek, çocuğun canına yeni bir ateş düşürdü. O minicik yavru da ayakta duracak hal kalmamıştı. Yataklara düştü, bir müddet sonra da ruhunu Rahman’a teslim etti.

Daha önce büyük bir mutluluk ile yavrusunu hocasına emanet eden Allah dostu Ebû Bekir Hazretleri, bu sefer de yavrusunu kendi eliyle toprağın bağrına koyuyordu. Öyle ya, Allah dostları için ikisi de aynı şeydi. Zira nihayetinde, verirken bir alışverişte bulunan yüce Allah, alırken de bir alışverişte bulunuyordu.

Ebû Bekir el-Verrak Hazretleri sık sık bu cennet kuşu yavrusunun kabrine gider, toprakları avuçlar, için için ağlayarak şöyle derdi:

– Ey Ebû Bekir! Senin küçücük oğlun Kur'ân'dan bir âyet okudu, Allah korkusundan can verdi. Sen Kur'ân-ı Kerîm'i hatmedip duruyorsun ve ömrün hızla eriyip gidiyor. Bir küçük çocuk kadar bile Allah'tan korkmaz mısın? Meğer Senin gönlün ne katıymış, eyvahlar olsun sana...

Evet, aslında bu “eyvah”, sadece Ebû Bekir'e değil, Kur'ân'dan her gün yüzlerce âyet okuduğumuz halde kalplerimizde en ufak bir ürperti duymayan hepimize hitap etmektedir. Gerçekten insan, elinde imkân varken, ötede eyvah dememek için burada çokça eyvahlar çekmeli ve çok düşünmelidir. Cenâb-ı Hak Kur'ân-ı Kerim'de: “... Kur'ân'ı düşünmeleri gerekmez miydi? Yoksa kalplerinin üzerinde üst üste kilitler mi var?” (Muhammed, 47/24) buyurarak bizleri onu düşünerek okumaya sevk etmektedir.

Ne mutlu Yüce Kitab'ı bu duygu ve incelikle okuyan insanlara...

YÜREĞİ NUR, İZİ NUR, YÜZÜ NUR BİR ÇOCUK



Büyük Allah dostlarından Feth-i Musuli, her Kâbe âşığı gibi, bin bir zahmet ve fedakârlığa katlanarak Kâbe'ye gidiyordu. Yolda bir çocukla karşılaştı. Nurdan bir âbide gibi gittiği her yeri aydınlatan, yüreği nur, izi nur, yüzü nur bir çocukla. Çocuk göz yaşları içerisinde Kur'ân-ı Kerîm okuyordu. Çocuk da Feth-i Musuli gibi Kâbe yolcusuydu. Her adım atışında oraya biraz daha yaklaştığını hissediyor gibiydi.

Çocuğun bu tavrı karşısında çok etkilenen Feth-i Musuli çocuğun yanına vararak:

– Ey gül yüzlü, nurlu yavrum, ne okuyorsun? diye sordu. Çocuk:

– Kur'ân-ı Kerîm okuyorum, dedi.

– Nereye gidiyorsun?

– Kâbe'ye gidiyorum!

– Büyükleri anlıyorum. Peki seni bu küçük yaşında Kâ-

be yollarına düşüren nedir? Henüz yaşın daha çok küçük, sorumlu değilsin ki!

Nur yüzlü çocuk ışık dolu gözlerini Allah dostunun gözlerine dikerek dedi ki:

– Allah'ın rızasını talep ediyorum. Eğer O'nun rızasını elde edemezsem hâlim nice olur?

Feth-i Musuli Hazretleri bu cevap karşısında hayrete düştü. Küçük bir çocuğun aşk deryasında böyle kanatlanması pek görülen bir şey değildi. Onun hali bir başkaydı.

Çocuğa yaklaşarak:

– Ey gönlünü daha bu genç yaşta Rabb'ine kaptıran can çiçeği! Bu küçük adımlarınla Kabe'ye ulaşabilecek misin?

Bu sözleri duyan çocuk can evinden vurulmuşçasına, kara gözlerini Allah dostunun gözlerine perçinleyerek:

– Evet, doğru diyorsun. Belki adımlarım, bedenim gibi küçük ama, kendi evinde misafir etmek için bu küçük bedenimi yollara düşüren Rabb'im büyüktür, dedi.

Çocuğun verdiği bu cevap karşısında irkilen Feth-i Musuli Hazretleri, çocuğa karşı gönlünde coşkun bir sevgi seli hissetti. Bu nur yüzlü harika çocuğun ağzından hikmet dolu sözler dökülüyordu. Çocuğun incilerle dolu yüreğinden biraz daha faydalanmak için sohbeti devam ettirmek istiyordu. Bu yüzden yeni sorularla onun engin ruh iklimine yelken açmak için:

– Ey küçük, dedi, bu yolda ne rehberin, ne arkadaşın, ne de yiyeceğin var. Çölleri aşip menziline, Kâbe'ye nasıl varacaksın?

Feth-i Musuli'nin her sorusu sanki çocuğun gönül enginliğinin sınırlarını keşfetmek için soruluyordu. Diğer so-

rulara verdiği cevaplarla Feth-i Musuli'yi hayretlere sokan çocuğun bu soru karşısında yüzünde derin bir tebessümün izleri belirdi. Tatlı tebessümü, onun nur yüzünü daha da aydınlatmıştı. Yanakları ilkbahar aylarında çiçeklerle dolan kırmızı bir bahçeye dönmüştü. Bu tatlı haliyle Feth-i Musuli'ye dönen çocuk:

– Ey gönlünde hakikat incileri taşıyan gönül eri! Seni evine davet eden kadri yüce bir dost, senden orada yiyeceğin şeyleri getirmeni istiyor mu? Böyle bir şey istemek o kişinin şanına yakışır mı? İşte ben de Rabb'i Kerim'imın misafiriyim. Beni kutsi evine davet eden O'dur. Hal böyle olunca rızık derdine düşmek bana yakışır mı? Mâdem O'nun misafiriyim, beni O davet etmiş, artık ben ne rızıkımı düşünürüm, ne de bir rehber ararım. “O bana kâfi. O ne güzel vekildir!..”

Muhteşem bir tevekkül ve aşk ile Kâbe yollarına düşen çocuğu yolundan çevirmenin elbette ki imkânı yoktu. Çünkü içinde aşk ateşi yanıyordu. Böyle bir aşka sahip olan kimseyi, hiçbir fani ve engel durduramazdı. Zira o, önüne çıkan bütün engelleri bu aşkla aşar, her dağı devirir ve mutlaka menziline ulaşırdı. Bu harika çocuk da kırgın çölleri aştı, vadilerden bir rüzgar gibi geçti ve nihayet Allah'ın mübarek evine ulaştı. Kâbe'ye yüz sürerek inledi:

– Ey her şeye gücü yeten Kerim Rabb'im! Bin bir ümitle Sen'in yüce huzuruna geldim. Beni ümitsiz etme, Sen'in bu mübarek evin hürmetine beni huzuruna kabul buyur.! Rabb'i'nin evinde olmanın verdiği huzurla günlerce bu duygularla dolaştı.

Yine Mekke'de sıcak bir günün gecesiydi. Mum ışıkla-

rı hak âşıklarının yüzlerinde titriyor, nurlu ayakların mermerler üzerinde çıkardığı ayak sesleri Kâbe'nin bol revaklı koridorlarında yankılanıyordu. İşte böyle bir günde günlerdir yolda karşılaştığı çocuğu arayan Feth-i Musuli nihayet çocuğu buldu. Çocuk, Kâbe taşlarına yüz sürerek ağlıyordu. Çölde devesini yitirip sonradan bulan insan gibi sevinç içersindeydi. Bir anda gözleri yaşlarla doldu. Puslu bir gözün ardından koşarak çocuğa yetişti. Yoldaki arkadaşını bir anda tanıyan nur yüzlü çocuk:

– Ey yaşı kemâle ermiş Allah dostu, dedi, nasıl, şimdi şüpheden kurtuldun mu?

Feth-i Musuli gözleri bulutlu bir şekilde şöyle cevap verdi:

– Ey Allah'ın, gönlüne tecelli ettiği bedeni küçük, gönlü yüce dost! Senin sayende şüpheden kurtulduk.

Evet, pek çok çocuğun bütün vaktini oyun oynamakla geçirdiği dönemlerde büyüklere ders veren bir çocuk... Büyüklere bile gölgede bırakacak kadar Allah'a bu derece tevekkül etmiş böyle çocukları günümüzde de görmek mümkün olabilir mi acaba?

Yeryüzünü insanlarla, insanları da yürekleriyle süsleyip güzelleştiren Allah, böyle yürekleri yalnızca büyüklere vermiyor. Bu yüreklerle sahip öyle çocuklar var olmuştur ki, pek çok büyükle kıyaslandıklarında, onlardan daha ileri derecede bir irfan ufkuna sahip oldukları görülür.

Bu ay yüzlü çocuklara çocuk demek bile imkânsızdır adeta. Çünkü bazen büyüklerin bile akıl edemedikleri nice hikmetler, onların şahsında parıldamış ve günümüze kadar ders alınacak bir ibret levhası olagelmıştır.

ZEKASIYLA BÜTÜN BÖLGEDE ÜN KAZANAN ÇOCUK; KADI İYAZ



Hicret'in ikinci asrın başlarıydı. Şam sokakları her zamanki hareketli ve sıcak günlerinden birini yaşıyordu. Bir şahıs az önce aldığı bir haberden dolayı Şam sokaklarında koşuyordu. Herkes için sıradan olan bu gün, onun en özel günlerden biriydi. Baba eve vardığında işin en zor yanı atlatılmış, ebeler çocuğun sağ salim dünyaya gelmesini sağlamışlardı. Şimdi o, bir babanın yaşayacağı en güzel duygulardan birini tadıyordu. Kucağına verdikleri küçük çocuğun gözlerinde derin bir anlam bulunuyordu.

Nur gibi parlayan küçücük yüzünde iki zeytin tanesini andıran gözleri vardı. Babası o an kulağına ezanın dışında zekâsının keskin olması için bir dua okudu mu bilinmez ama, minik yavru o andan itibaren bakışlarıyla zekâsını hissettiriyordu. Adına İyaz dedikleri bu minik yavru gün geçtikçe, emsallerine göre farklı biri olduğunu ortaya koyuyordu. İyaz, o kadar zeki, o kadar harika hallere sahip bir

çocuktaki, o güne kadar o bölgede böyle bir çocuğu kimse hatırlamıyordu. Onun bu keskin zekâsı sonradan bütün bölgede yayılacak ve birisinin zekâsı anlatılmak istendiğinde, “İyaz’dan daha zekidir” gibi kıyas ve teşbihlere konu olacaktı. Her şeye gücü yeten yüce Allah, İyaz’ın kafasını sanki bir akıl küpü gibi yaratmış ve ona lütfuyla bambaşka bir zenginlik ikrâmında bulunmuştu.

İyaz bu özelliğiyle gerçekten harika bir çocuktaki. Küçük yaşına rağmen kendisine sorulan bütün sorulara öyle muhteşem cevaplar veriyordu ki, onu dinleyenlerin pek çoğu, “Bu cevabı bu çocuk veremez”, diye düşünüyordular.

Yine çocukluk günlerinden biriydi. Hava soğuk olduğu için evlerden çıkan dumanlar, Şam’ın üzerinde helezonlar çize çize uçuyordu. Mevsim kış olduğu için epey uzun geçecek olan akşam kızıllığı şehrin üzerine sinmişti. Arkadaşlarıyla oynayan İyaz yoldan geçerken huysuz bir ihtiyarla karşılaştı. İyaz ihtiyara ne yaptı bilinmez ama, hiddetlenen ihtiyar birden onu eteğinden tutarak çekmek istedi. Ama İyaz öyle kolay kolay alt edilecek biri değildi. Aralarında çıkan münakaşa uzadıkça uzadı. Onları yatıştırmak için etraftan yetişenler olduysa da yaşlı ihtiyar bunu bir türlü kabullenemiyordu. Yaşlı ihtiyar, İyaz’ı sürükleye sürükleye Şam kadısının huzuruna çıkardı.

Akşamın bir vaktinde huzurunda körpe bir çocukla yaşlı bir ihtiyarı gören kadı, tarafları dinlemeye başladı. Büyük olduğu için söz önce yaşlı huysuz ihtiyara verildi. Bir gözüyle kolundan tutup zorla getirdiği çocuğu kestiren ihtiyar diğer gözünü de kadıya odaklayarak anlatmaya başladı.

– Kadı efendi, dedi, bu çocuktan davacıyım!..

Daha ilk cümleden itibaren gözlerini İyaz'a diken kadı, yaşlı bir ihtiyarı neden incittiğini sormak için İyaz'a yüksek bir sesle sordu:

– Sen küçük bir çocuksun. Büyüklerini rahatsız edip sıkırtmaya utanmıyor musun?

Üstün zekâsıyla olacakları az çok tahmin eden İyaz, böyle bir şey beklediği için hazırlıklıydı. Huzuruna geldiklerinden beri dimdik ve kendinden emin bir şekilde duran İyaz bu durumunu asla bozmadan:

– Evet, bu ihtiyar büyüktür, dedi, fakat hak bundan daha büyüktür. Ben sadece hakkımı müdafaa ediyorum. Bunun dışında istediğim başka hiçbir şey yoktur.

Bu çocuğun kim olduğunu bilmeyen Şam kadısı, verilen bu cevap karşısında ufak bir şaşkınlık geçirdi. Sonra çocuğa haddini bildirmek için:

– Ey küçük, dedi, çocuklar böyle çene yarışına çıkmazlar. Sen sus bakalım!

Bu cevap İyaz'ın hiç hoşuna gitmedi. Zaten keskin zekâsıyla verilecek en ufak bir açığı bekleyen İyaz, bu açığı yakalamanın rahatlığıyla:

– Peki ben susacak olursam, siz hükmünüzü neye göre vereceksiniz? Ve nasıl vazife yapacaksınız? Taraplardan birinin sustuğu mahkemede adaletle hükmedilmesine imkân olur mu? dedi.

Bu cevap da Şam kadısının hoşuna gitmedi. Anlaşılan o ki, bu harika çocuk, söylenen her söze bir laf yetiştirerek bu yaşlı adamın huzurunda kadıyı daha zor bir hale sokacaktı. İşi fazla uzatmak istemeyen kadı, İyaz'ı derhal serbest bıraktı. Davadan hemen sonra Halife'nin huzuruna çıkarak:

– Ey müminlerin emiri, dedi, gözlerinden zekâ fıskıran öyle bir çocukla karşılaştım ki, onun sözleri karşısında ne yapacağımı şaşırdım. Aciz kaldım!

Şam kadısının ilim ve ferâsetine son derece güvenen Halife Abdülmelik, çocuğun mutlaka değerlendirilmesi gereken bir zekâyâ sahip olduğunu anlayarak hemen şu emri verdi:

– O çocuk bir dâhi olsa gerek. Ona sahip çıkınız ve kendisini yetiştiriniz.

Halifenin bu emri, anında yerine getirilerek İyaz, gönül ehli hocaların eline teslim edildi. Çok az bir zaman sonra koca bir coğrafya, bu çocuğun keskin zekâsını konuşmaya başladı.

Evet, büyüklerimiz boşuna, “Biliyorsan konuş, ibret al-sınlar; bilmiyorsan sus, insan sansınlar.” dememişler. Hakikat her yerde hakikattir. Bu yüzden söyleyenden ziyâde söylenen söze dikkat etmek gerekir.

Tarih boyunca bazı büyüklerin değerini yine bazı büyükler anlamışlar ve onlara yetişmeleri için gerekli olan zemini hazırlamışlardır. “Cevherin kadrini cevher-füruşan olmayan bilmez” sözünü bu bağlamda hatırlamak çok yerindedir.

Günümüzde de ileride büyük hizmetler yapacak çocuk ve gençlerin elinden tutulmalı, onlara yeterli imkân ve zemin hazırlanmalıdır ki İyaz gibi keskin zekâlı gençleri aramızda görebilelim.

A ÇOCUĞUM! NİÇİN AĞLIYORSUN?



Hak dostlarından biri, bir gün Şat nehri kenarında yürüyordu. Nehir gürül gürül akıyor, sular başını taştan taşa vuruyor, kuşlar cıvıl cıvıl ötüyordu..

Manzara, bu velinin gönlüne pek çok şey fısıldıyordu. Bütün varlık kendine has diliyle O'nu (celle celâluh) haykırıyordu. Bir an durup bu ulvî manzarayı seyre koyuldu.

O da ne?

Az ileride küçük bir çocuk vardı. Küçücük ellerini nehrin çağlayan misali akan suyuna daldırıp abdest alıyordu. Ne var ki, bu masum yavru hem abdest alıyor, hem de gözlelerinden yaşlar süzülüyordu.

Hak dostu çocuğun yanına vardı ve dedi:

– Ay yüzlü çocuk! Bu naz ve eda ile niçin ağlıyorsun? Seni ağlatan nedir?

Çocuk yaş dolu gözlerini hak dostuna dikti de dedi ki:

– Ey nur yüzlü dede! Kur'ân-ı Kerim okuyordum. Sıra

bir âyete geldi. Öyle bir âyet ki, aklımı adeta başımdan aldı. Onun için ağlıyorum! Hak dostu bir çocuktan böyle bir cevap beklemiyordu:

– A yavrum, dedi, o hangi âyettir, bana da söyler misin?

Nur yumağı çocuğun ağzından şu âyet döküldü:

“Ey iman edenler! Kendilerinizi ve ailenizi, yakıtı insanlarla taşlar olan o müthiş ateşten koruyun!” (Tahrim, 66/6)

Ve ilâve etti: İşte beni ağlatan bu âyettir. Allah’ın azabından korktum, halimi düşündüm, çaresizlikle ağlamaya koyuldum!

Allah dostunun yüreğine yaman bir ateş düştü. Asıl ağlayıp inlemesi gerekenler büyüklerdi. Fakat masum bir çocuk kadar sonlarının ne olacağını düşünen yoktu.

– Ah, dedi, ah! Sen masumsun ey yavrum! Fakat bizim halimiz nice olur? Asıl gece gündüz ağlaması gereken bizleriz!

O gözlerinden yaş, yüzünden nurlar saçılan harika çocuk:

– Ey ömrü iyilikle geçen dede!, dedi, bilmez misin ki, insanlar, bir şey pişirecekleri zaman, ateş yakmak için evvela altına küçük odunları koyup üstüne de büyük odunları yığarlar. Benim de bir tutuşturucu olmayacağım ne malum?

Hak dostu bu ibret dolu sözler karşısında ne diyeceğini şaşırarak ağlamaya başladı ve gözleri bir ırmak halini aldı. Ağlıyor, ağlıyor, ağlıyordu:

– Ey gönlünü Allah’a bağlamış yavrum, diyordu, ger-

çekten sen haklısın, Yüce Yararıcı senin gönöl pencereni açarak, sana marifet nuru ihsan etmiş, ne mutlu sana!

Evet, aşk arslanıyla cenk etmek herkesin kârı değil, ancak erlerin işidir.

Eğer aklın gözü varsa, bu bir çocuk dahi olsa ondan ibret almayı bilmelidir.

Evet gönlü gönöl yapan onun taşıyıcısı değil, o gönlün ne taşıdığıdır. Gönöl şayet içinde Allah ve Resûlü'nün sevgisini taşıyorsa bir kıymet ifade ediyor, ya değilse hayvanın taşıdığı da aynı şey değil mi?

Ne güzel demiş şair:

- İman ki ilahi ne büyüktür.
- İmansız yürek sinede yüktür.

Şimdi bu soruyu sormanın zamanıdır. Taşıdığımız yük müdür?

NIÇIN GÜLÜYORSUN?



Vaktiyle hükümdarlardan biri ciddi bir derde tutulmuştu. Öyle bir dert ki, kimseler çare bulamıyordu. Yani dert vardı, derman yoktu.

Dert, hükümdara büyük bir ızdırap veriyordu. Hükümdar bu derdin pençesinde kıvranıp duruyordu. Öyle bir an geldi ki, artık ne sabrı, ne de gücü kaldı. Derhal emir verdi:

– Sokak sokak ilân ediniz, kim benim derdime derman olursa onu altına, cevhere boğacağım!

Ülkenin her yerinde tellallar avaz avaz bağırdılar:

– Padişahın emri var, her kim onun derdine devâ olursa dilediğini alacaktır!

Haber bütün ülkeye yayıldı ve saraya bir akındır başladı. Hekimler, hikmet sahipleri, gün görmüş ihtiyarlar ve bilginler, sarayı doldurup boşaltıyorlardı.

Padişahın huzurunda bir meclis kuruldu. Hekimlerden biri söz alıp dedi ki:

– Ey âdil hükümdar! Yüce Allah derdi verdi mi dermanını da verir. Şüphesiz ki sizin derdinize de bir deva yaratmıştır. Şifayı aramak gerekir.

Hükümdar sordu:

– Ey doktor, o şifa nedir?

Hekim, kelimelerin üzerine basa basa ve tane tane cevap verdi:

– Bunun şifası, şu şu vasıflarda yedi-sekiz yaşlarında bir çocuğun kalbidir. Çocuk kesilecek, kalbi, sizin kalbinizin üzerine sarılacak, siz de bu amansız dertten kurtulacaksınız. Başka çare bilmem!

Padişah âdil bir hükümdardı. Bir masumun öldürülerek kalbinin alınması, onun nazarında daha büyük bir dertti. Gözlerini ümitsizce hekimlere dikti ve:

– Başka çare bilen yok mu, dedi.

Hep bir ağızdan:

– Yok, dediler.

Dert eskisinden daha da büyümüştü, derman ise ele geçmiyordu. Âdil hükümdar çaresizdi. Derhal ilim meclisini topladı. Âlimlerden fetva ve izin almak, ondan sonra işe el atmak istiyordu:

– Ey peygamberlerin vârisleri, dedi, ne dersiniz? Böyle bir çocuğun feda edilmesi câiz midir?

Kadılar ve âlimler başbaşa verip çare aradılar ve şöyle bir fetva verdiler:

– Bütün insanların faydası için bir çocuğun feda edilmesinde sakınca yoktur!

Padişah hemen meydanlara tellalları saldı:

– Şu şu sıfatları kendinde toplayan bir çocuk aranıyor. Kimde böyle bir çocuk varsa, anası babası razı edilecek, istedikleri servet kendilerine verilecektir.

Fakir bir ana babada padişahın istediği sıfatları taşıyan bir çocuk vardı. Bu çocuk hükümdarın derdine deva olacak, fakat kendi hayatı sönecekti...

Fakir ana baba, bir tek çocukları olmasına rağmen bu oğlanı gözden çıkarmışlardı. Çünkü aksi taktirde hükümdar ölecek, memleket başsız kalacaktı. Yokluk ve fakirlik de bir akrep kıskacı gibi onların gırtlığında düğümlenmişti. Ya bu elem köprüsünden geçecekler, ya da feleğin sillesini yiyeceklerdi.

– Biz, dediler, padişahımızın selameti için çocuğumuzu feda ediyoruz!

Çocuk nihayet hükümdarın huzuruna getirildi. Cellat, elinde bıçakla emir bekliyordu. Tam o an çocuk, acı acı gülmeye başladı. Onun bu hali âdil hükümdarın dikkatini çekti:

– Ey yavrum, akibetini bildiğin halde neden gülüp duruyorsun?

Çocuk kendinden beklenmeyen bir asaletle dedi ki:

– Evet, biliyorum! Beni öldürüp yüreğimi alacaklar, o yürekle bir başka yüreğin ateşini söndürecekler. Şunun için gülüyorum ki, işim Rahman olan Allah’a kalmıştır. Bir çocuk haksızlığa uğrarsa hemen ana babası yardımına koşar, onu kendi canları pahasına da olsa kurtarırlar. Halbuki benim anam babam altın karşılığında beni sattılar, göz göre göre ölümüne razı oldular.

Alimleriniz benim öldürülmeme fetva verdiler. Böyle bir zulme maruz kalan çocuk herkesten ümit kesip hükümdara sığınır. Ne var ki, padişah da kendi nefsi için beni öldürtüyor. Artık ben nasıl gülmeyeyim? İşim Allah'a kalmıştır. O ne güzel Vekil'dir.

Çocuğun bu sözleri bir kurşun gibi hükümdarın kalbine saplandı. Yüreği büsbütün ateşlerle doldu:

– Ben, dedi, ölsem de bu çocuğun kanına giremem. Bunu bırakınız, eteklerini de altınla doldurunuz!

Çocuğu hemen bıraktılar. Çocuk o an ellerini Cenab-ı Hak'ka kaldırarak gözyaşları içerisinde yalvarmaya başladı:

Sultan “ne yapıyorsun” diye sordu

Çocuk şöyle cevap verdi:

– Allah'a yalvarıyorum, ey sultanım! Çünkü sen anamı babamı ve bütün sözü geçen kimseleri razı etmişsin. Rab-b'imden diliyorum ki, senden razı olsun ve seni milletine bağışlasın...

Çocuğun böyle hikmetler saçması hükümdarı da, vezirleri de, ana babayı da ağlattı. Ve Yüce Allah, bu âdil padişahın derdine şifa verdi.

Evet, insanoğlu kim olursa olsun, hangi makamda bulunursa bulunsun, her şartta Allah'a muhtaçtır. Her şey Allah'ın dilemesi ve takdiri ile. Her dert ve ızdırapta sebepleri yerine getirdikten sonra sadece O'na yönelmeli, bütün şifayı ve ihsanı O'ndan beklemelidir.

SULTANIN KAPISINA ÜMİTLE GİDİLİR



Çocuğu için çok üzölen bir baba vardı. Çok üzölüyordu. Çünkü gençliğı sebebiyle çocuğunun yaramaz bazı halleri olmuştu. Babası çocuğunun bu hallerini düşünüp ağlıyordu. Zira çocuğu ölüm yatağında uzanıyordu. Çocuğunun iyilik yapmadan gittiğine yanıyordu. Belki zamanında çocuğunun terbiyesi için gereken özeni gösterememesi de babanın üzüntüsünü artırıyordu. Bunları düşündükçede;

– Ah, diyordu, çocuğum iyilik yapmadan göz göre göre gidiyor.

Ölüm döşeğindeki çocuk da ağlıyordu. Onun gözleri de ıslaktı. Bir an gözlerindeki yaşı silerek başucunda inleyen babasına bakarak ve şöyle dedi:

– Babacığım, seni ağlatan ne? Neden ağlıyorsun?

Yüreğı buruk baba ne diyeceğini bilemedi. Neden sonra titreyerek;

– Yavrucuğum, dedi, senin için korkuyorum. Ahirete eli boş gidilmez ki. Üstelik senin yaramazlıkların da vardı, biliyorsun.

Son dakikalarını yaşadığının şuurunda olan çocuk dedi ki:

– Ben Rabb’imin huzuruna gidiyorum, O’nun rahmet ve mağfiretine güveniyorum. Çünkü O (celle celâluh), günahları bağışlayan, kullarına acıyan, düşenlerin elinden tutan, merhameti her şeyi kuşatan ve dilediğini işleyen bir sultandır. Sultanın kapısına ümitle gidilir. Ben de ümitle gitmekteyim! Üzülme sen babacığım!

Bu ifadelerden sonra çocuk birden emaneti sahibine teslim etti. Onu temizleyip kabre koydular. Aradan birkaç gün geçmemişti ki dertli baba rüyasında çocuğunu gördü. Rüyada ölen oğlu ile karşı karşıya geldi ve sordu:

– Ey gözümün nuru oğlum, Rabb’in sana nasıl muamele etti?

Çocuk gün kadar aydın yüzüyle babasına dönüp dedi ki:

Rabb’im beni cennetine koydu. Son nefeste söylediğim o sözler sebebiyle benden razı oldu ve beni ümitsiz etmedi. Ey baba, sen de O’ndan ümit kesme!

Evet! Cenab-ı Hak kudsi bir hadiste buyuruyor ki; “Ben, kulumun beni zannettiği şekilde ona muamelede bulunurum.” Efendimizin de Yüce Rabb’in insanı bağışlayacağı yönündeki hüsnü zannın değerine dikkat çeken pek çok hadisi bulunmaktadır. Öyleyse her mümin, Rabb’ine karşı mutlak bir hüsn-ü zan beslemeli, kendisinin ne kadar günahkâr olduğunu bilse de O’nun bir sultan olduğunu hiç unutmamalı ve her hâlükarda kendisini bağışlayacak bir mağfirete sahip bulunduğunu aklından hiç çıkarmamalıdır.

BENİ DOST KABUL ETMEZ MİSİN?



Bir gün Allah dostlarından biri, Hicaz yollarına düşmüş gidiyordu. Hiç kimsenin olmadığı ıssız bir yerde bir genç gördü. Genç, bütün dikkatiyle namaz kılıyor, dua ediyordu. Ay gibi parlak yüzlü genci gören veli zat bu duruma şaşırды ve ona selâm verdi. Gönlü başka âlemlerde olduğu anlaşılan genç, selâma karşılık verdi ve ara vermeden yine ibadetine koyuldu. Ne var ki yaşlı zat, bu işin sırrını öğrenmek istiyordu. Bir zaman durup bekledi. Namaz bitince ona sordu:

– Ey güzel genç! Sen burada tek başına ne yapıyorsun?

– Ben, dedi, Rabb’ime kulluğa çalışıyorum.

– İyi ama, bir arkadaşın, dostun da yok.

– Hayır öyle değil, benim dostum en yüce Refik.

– Peki nerede?

– İşte O bana nimetiyle, huzuruyla, zikir ve fikriyle pek yakındır.

Yaşından henüz akıl balığ bile olmadığı anlaşılan bir gencin böyle hikmetli sözler etmesine şaşırın o veli:

– Ey yavrucuğum, dedi, beni kendine dost edinmez misin? Müsaade et de sana yoldaş olayım!

Çocuk, yüzünü yaşlı adama çevirerek dedi ki:

– Bir dünya dolusu altın versen bu mümkün değil.

Veli zat sordu:

– Neden? Çocuk cevap verdi:

– Çünkü beni Allah'tan ayırırsın. Halbuki ben hep O'nunla olmak için insanlardan ayrılarak bu تنها yerleri seçtim.

Evet, burada şu ifadeleri hatırlamak gerekiyor: “Onu bulan neyi kaybetmiştir? O’nu kaybeden neyi bulmuştur?”

Allah aşkıyla dolu bir kalp başka dostları neylesin. Yüce Rabb’imiz, bütün gençleri bu şuurla serfiraz kılsın.

NEYLESİN

Sana gönül veren âşık,

Başka cemâli neylesin!

Dostluğuna eren sâdık,

Başka visâli neylesin!

Duyar mı ağyâr nefesin,

Duymuşsa vicdanlar sesin;

Bilene tende can Sen’sin,

Malı-menâli neylesin!

Sen’i bilmek gerçek irfan,

Varlığın kendine bürhan;

*Doymuşsa Sen'inle insan,
Mâ-i zülâli neylesin!*

*Nâmın hep dillerde gezer,
Gönüllere şerbet-şeker;
Tatmışsa bunu rûh eğer,
Kaymağı-balı neylesin!*

*Fakirler Sen'inle gani,
Sen'sin âcizin güveni;
Nûrunla duyanlar Sen'i
Şems ü hilâli neylesin!*

M. Fethullah GÜLEN

SEN KÂBE'Yİ İSTEDİN, O İSE KÂBE'NİN SAHİBİNİ...



Bir Allah dostunun evinde aylardan beri mukaddes beldeye doğru yapılacak yolculuğun hazırlığı vardır. Son günler yaklaşmak üzeredir. Allah dostunun dünyalar tatlısı bir oğlu bulunmaktadır. Evde hep Allah konuşulduğu için çocuğun iç dünyası apaydınlıktır. Çocuk Allah'a âşıktır adeta. Ve bu aşk, bir dolunay gibi çocuğun alınına yansımıştır. Yapılan bu hazırlığı takip eden çocuk Allah'ın evine gidecek olmanın hazzı ve heyecanı ile hiçbir şey yiyip içmemektedir.

Artık yola çıkılmak üzeredir. Çocuk gideceğinden o kadar emindir ki sürekli o kutsal beldelerin isimlerini sayıklayıp durmaktadır. Kâbe'den ve kutsal yolculuktan bahsedilince de minicik yüreği sanki bir anda mesafeleri aşarak oralara uçup varmaktadır.

Hasretle beklenen gün gelince çocuk ve babasının katılacağı kervan da mukaddes beldelere doğru yola koyul-

mak üzere hazırdır. Ne var ki babası son anda çocuğunu o kadar ümitle beklediği bu mübarek yolculuğa götürmekten vaz geçmiştir. Bu olaydan çok etkilenen çocuk üzüntüsünden bayılacak gibidir. Bunun üzerine çocuk gözyaşı içerisinde babasına:

– Ey babacığım, der, beni götürmeden nereye gidiyorsun?

– Allah'ın evi, Kâbe'yi ziyarete gidiyorum, yavrucuğum.

– Allah'ın evine mi?

– Evet yavrum, Allah'ın evine!

Bütün hayali Kâbe'ye varmak olan çocuk o mukaddes beldeye gidemeyeceğine çok üzölmüş, adeta içi içini yiyordu. Çünkü o, Kâbe'ye yani Allah'ın evine gidilince Allah'ı da görebileceğini zannediordu. Bu yüzden “Allah'ın evi, Allah'ın evi” dedikçe, Rabb'ini o evde bulacağını, onun mübarek cemaline ulaşacağı zannediordu. Bu ümitle babasına yalvarmaya başladı:

– Ey Allah için sıcak soğuk demeden yollara düşen babam! O aşkına yollara düştüğün Rabb'in için beni de Allah'ın evine götür!..

Bu ne müthiş bir ifadeydi, bu ne muazzam bir dua ve temenniydi. Bu çocuğa böyle içli ifadeleri bu kadar samimâne söyleten bir yürekte acaba nasıl bir aşk vardı?

Ay yüzlü yavrusunun yüzüne bakan baba, ne diyeceğini bilemedi. Ne diyecekti bu gönlü yüce çocuğa. “Haydi, sen de gel katıl bize” diyecek olsa, zahmetli yolculuk aklına geliyordu. Bu ay parçası minicik yavruya nasıl kıyacaktı?

Onu kızgın güneşin altında aylarca nasıl yürütecekti. Ne yaptıysa bir çıkış yolu bulamadı. Bu durumu yavrusuna da anlatmak için:

– Ey benim yüreğimin meyvesi! Sen henüz oraya gidecek yaşta değilsin. Sabret, inşaallah büyüyünce götürürüm seni. Şimdi o yolun zahmetine güç yetiremezsin.

Bu nur yüzlü çocuk sürekli babasına yalvararak:

–Ey Kâbe yollarına düşmüş biricik babam! Bahtına düştüm, beni en büyük hayalim olan Kâbe’ye götürmeyerek elsiz, ayaksız, dilsiz, gönülsüz koyma, diyordu.

Nur yüzlü, Kâbe gönüllü çocuk eşi menendi bulunmayan bir aşk ateşiyle yanıyordu ki, bunu ancak böyle yananlar anlayabilirdi. Yüreği, yavrusunun ateşine dayanmayan baba:

– Tamam yavrum, haydi gel, seni de Allah’ın evine götürüyüm. Ama unutma, bu yolun sıkıntısı çoktur, sonra pişman olmayasın.

Bu sözleri duyan çocuk sevincinden bayılacak gibi oldu. Ne yapacağını şaşırılmış bir şekilde deliler gibi koşarak babasının boynuna sarıldı.

Büyük bir aşkla kervana katılan çocuk, her adımda Kâbe’ye bir adım daha yaklaştığı duygusuyla adeta adım adım eriyordu. Günlerce çölleri, vadileri, dağları aşıp yollarına devam ettiler. Kervana katılan herkes Kâbe’nin aşkıyla yanıp tutuşuyordu.

Aylar sonra bir gün kendilerini mukaddes şehrin kapısında buldular. İhrama girdikten sonra susuzluktan ölmek üzere olanların suya koştukları gibi Kâbe’ye koştular. Alla-

h'ın evine varır varmaz sevinç gözyaşlarını “Lebbeyk” sesleri içerisinde söyleyerek aşklarını yeniden ilan ettiler.

Yer, gök, dağ, taş, dere tepe, hep bir ağızdan söylenen:
– Lebbeyk, Allahümme Lebbeyk, sesiyle inliyordu.

Nurdan bir ırmak gibi akarak Allah'ın mukaddes evi Kâbe'ye vardılar ve yüz sürdüler. Herkes kendinden geçmiş, Kâbe'ye yüz sürerken, bir başka köşede küçük bir yürek de kendinden geçmiş Rabb'ine kavuşmuştu. O yürek, babasına yalvararak Kâbe'ye gelen çocuktan başkası değildi. İnsanlar, ilk başta Kâbe'nin aşkından bayıldığını zannetikleri küçük kalbin, Allah aşkına daha fazla dayanamayıp durduğunu anlayınca ne yapacaklarını şaşırıldılar. Evet minik yürek Kâbe'yi görür görmez cansız bir şekilde yere yığılıvermişti.

Babası büyük bir üzüntü, hayret ve korkuyla:

– Ey gözümün nuru yavrum! Ey Rabb'immin en güzel nimeti! “Kâbe, Kâbe” diyordun, işte seni getirdim, ne oldu sana, açsana gözlerini? diye feryat ediyordu.

O da ne? Baba bunları söyledikten sonra Kâbe tarafından gelen bir ses ona şöyle sesleniyordu:

– Sen Kâbe'yi istedin ve buldun. O ise Kâbe'nin sahibini (Allah'ı) istedi ve buldu. Ve O'nun katına yürüdü.

Evet, fani bütün arzu ve istekleri elinin tersiyle iterek ne isteyeceğini bilen kişinin durumu bu olmalıdır. Ruhunu Rahman'a teslim eyleyen başkasını ne yapsın!

Ne güzel diyor bir Allah dostu:

“Ey nefsim! Kalbim gibi ağla, bağır ve de ki:

Fâniyim, fâni olanı istemem.

Âcizim, âciz olanı istemem.

Ruhumu Rahmân’a teslim eyledim;

Gayr istemem.

İsterim, fakat bir yâr-ı bâkî isterim.

Zerreyim, fakat bir şems-i sermed isterim.

Hiç ender hiçim, fakat bu mevcudatı umumen isterim.³

Demek ki gönlün yüceliğinin ve kemale ermesinin yaşla ve başla bir ilgisi yoktur. Önemli olan gönlü, onun gerçek sahibinin aşkıyla doldurmaktır. Bunun dışındaki her şey boş ve beyhude bir uğraştır. O’nu bulan başka ne ister ki? O’nunla olmayanın neyi var ki? Bunu bilen Allah dostları ne güzel demişlerdir:

“Yalnız Bir’i iste; başkaları istenmeye değmiyor.

Bir’i çağır; başkaları imdada gelmiyor.

Bir’i talep et; başkaları lâıyk değiller.

Bir’i gör; başkaları her vakit görünmüyorlar, zeval perdesinde saklanıyorlar.”⁴

³ Bediüzzaman, *Sözler*, 17. söz.

⁴ Bediüzzaman, *Sözler*, 17. söz.

BENİ MEVLÂ' MIN ZİKRİNDEN ALIKOYMA!



Hava alabildiğine sıcaktı. Güneş bir kum deryasının tam ortasına taht kurmuş, canlı cansız ne varsa onu yakarak bir ateş topuna çevirmeye çalışıyordu.

Çölde yalnız başına yürüyen bir genç, güneşin kavurucu sıcaklığını ciddiye almadan kızgın kumlara bata çıka yürüyordu. Bir yandan yürürken diğer yandan da dudaklarından şu cümleler dökülüyordu:

– Çöllerdeki bütün kumlar adedince, bütün denizlerin dalgaları sayısınca, tüm ağaçların yaprakları miktarınca ve bütün yağmurların damlaları kadar Rabb'ime hamd, şanlı Resûlü'ne sâlât u selâm olsun. Bu genç, yüreğine yerleştirdiği Allah aşkıyla yollara düşmüş, Allah'tan başka bir şey düşünmeyen bir hak aşığıydı.

Bir dinlenme yerinden geçerken, bu hak aşığı gencin peşine, orta yaşlarda bir adam takıldı. Gencin öyle sıradan bir genç olmadığını anlayan adam, bu gençle yolculuk edeyim, belki bunun hürmetine Rabb'im bana da ihsanda

bulunur, diye düşündü, selam vererek gencin yanına yaklaştı.

Gencin başında onu güneşin yakıcılığından koruyacak ne bir örtü, ne de ayağını kızgın bir fırını andıran çöl kumlarından kurtaracak bir şey vardı. Yalnızca elinde ipi olmayan bir kova bulunuyordu.

Genci bu halde gördüğü için hayrete düşen adam kendi kendine:

– Vah! dedi, bu ne hal, bu ne kıyafet? Bu ne perişanlık, öyle zannediyorum ki çöller bu genci yutacak.

Yüreği sızlayan adam bir şeyler yapmak ümidiyle gence sokularak şöyle dedi:

– Bu halde nereye böyle ey evini barkını terk etmişti çocuk?

Genç, ay gibi parıldayan yüzünü adama çevirerek:

– Kâbe'ye gidiyorum!, dedi.

Bu cevap adamı daha bir şaşırtmıştı.

– A zavallı çocuğum! Sen ne dediğinin farkında mısın? Şu koca çölü hangi azıkla, hangi ayakla, hangi kervanla aşmayı düşünüyorsun? Sakın daha fazla ilerleme. Bu çöl seni yutar. Bu güneş seni kavurur. Hiç olmazsa şu bezi başına çek de güneşin sıcaklığı körpe bedenini kavurmasın. Elinde taşıdığın kovanın ipi de yok. İpsiz bir kova ile şu koca çölde susuz kaldığında kuyudan suyu nasıl çekeceğini zannediyorsun?

Adam, genci bu uzun ve sıkıntılı yolculuktan vazgeçirmek için sürekli konuşuyordu. Adamın dedikleriyle hiç ilgi-

lenmeyen genç ise yaptığı dualarla yoluna devam ediyordu. Bir süre bu şekilde gittiler. Adam hâlâ konuşuyor, genç ise dudaklarını kıpırdatarak bir şeyler mırıldanıyordu. Anlaşılan bu adam hiç susmayacaktı. Bir müddet sonra gence çok acıyan adam biraz da onu sinirlendirerek yolculuğundan vazgeçirmek için:

– Sen, bu umursamaz tavrınla ne yapmaya çalışıyorsun? Kendini akıllı mı zannediyorsun. Eğer akıllı olsaydın bu tehlikeli yolculuğa çıkmazdın, dedi.

Adamın bu ısrarlı sözlerine daha fazla dayanamayan genç, ona:

– Hacı baba, dedi, sen ömründe hiç hadis okudun mu?

Adam atıldı:

– Evet, okudum!

– Peki, “Kişinin, kendini ilgilendirmeyen lüzumsuz şeyleri terk etmesi, onun İslâm'ının güzelliğindedir.” hadisini de okudun mu? Yanıma geldiğinden bu yana beni meşgul ediyorsun.

Gencin bu âni çıkışını dikkate alan adam:

– Mâdem böyle düşünüyorsun, öyleyse ben de konuşmuyorum!

Bir süre sessizce yol aldılar. Ama bir müddet sonra adam yeniden konuşmaya başladı:

– Ey çocuğum, önden mi yürümek istersin, yoksa arkadan mı gelirsin?

Genç, gözlerini yol arkadaşına dikip dedi ki:

– Amcacığım, mâdem ki konuşmayı terk etmiyorsun, nereden istersen oradan git. Ama benimle birlikte yürümekten vazgeç. Yolumuz burada ayrılınsın.

Ve o harika genç, başını alıp yola koyuldu. Yaşlı adam arkasından şöyle haykırıyordu:

Dur, beraber gidelim!

Genç şöyle karşılık verdi:

– Sen sözlerinle beni meşgul ederek Mevlâ'mın zikrin-den alıkoyuyorsun. Bana senin sözlerinden ziyade O (celle celâluh) lazım. Ben seni bulunca yalnız kaldım!

Arkada kalan adam:

– Eyvah, diyordu, ne yaptım ben? Hak zikriyle meşgul olan değerli bir gencin kıymetini bilemedim!..

Evet, Allah'ın rahmet denizi dalgalanınca verir de verir... Verdiği insan, genç de olabilir, çocuk da, ihtiyar da... O (celle celâluh), dilediğinin gönlünü hikmet ve marifet incile-riyle doldurur.

Kendisinden yaşça büyük olan insan, kim olursa olsun, yeri gelince Allah dışındaki her şeyden vazgeçmek uğru-na insanlardan bazen uzak durmak gerekebilir. Efendimiz (sallallahu aleyhi ve sellem): “Yerinde susmak, büyük bir hikmet işidir. Lâkin onu yapan ne azdır” buyurarak mümini, Alla-h'tan uzaklaştıran boş sözlerden çekinmesi meyanında ne güzel ikaz eder. Önemli olan bu ikazdan gereken dersi alıp, hayatı Allah'ın zikriyle güzelleştirmeye çalışmaktır.

ALLAH'I SEVECEKSEN BU GENÇ GİBİ SEV



Gece, insanların üzerine bir örtü gibi bürünmüş, ortalık zifiri karanlıktı. Bu karanlık içerisinde yüreği nur kesilmiş bir Allah dostu, nurdan bir âbide gibi Lübnan dağında yürüyordu. Bir anda geriye dönerek aksi istikamete yol almaya başladı. Onun alabildiğine güçlü alıcıları, ters istikametten gelen sese doğru yönelmişti.

Bu sese yönelen zat, tacını ve tahtını hiç düşünmeden Allah için terk eden İbrahim bin Edhem'den başkası değildi. İbrahim bin Edhem'i yolundan çeviren ses ise bir gence aitti. Genç, gecenin sessizliğinde şöyle dua ediyordu:

– Ya İlâhi, ya ilâhi! Kalbim Sana müştaktır, nefsim Sana itaatkârdır. Ben senin Cemal-i Pâkinle ne zaman müşerref olacağım! Beni ne zaman dergâh-ı izzetine alacak ve vuslata erdireceksin?

Nur yüzlü genç, hem böyle yalvarıyor, hem gözyaşı döküyor, hem de büyük vuslat için Rabb'ini diliyordu.

Eski Belh Sultanı, çocuktan bu iniltileri duyunca yüreği yandı. Çocuğun yanına gidip:

– Ey gönlü yüce çocuk! Daha gençsin, bu haldeyken seni bu kadar Allah’a çeken sır nedir? Kişinin Allah’ı sevdiği nasıl anlaşılır? diye sordu.

Gencin yüreğinde Allah’a karşı öyle derin bir sevgi vardı ki, o, bu sevgiden dolayı yerinde duramıyordu. Islak gözlerini İbrahim bin Edhem Hazretleri’nin gözlerine perçinleyerek şöyle cevap verdi:

– Allah’ı zikretmeyi yürekten arzulamak ve sevmektir.

Büyük veli yine sordu:

Peki Allah’a kavuşmayı sevmek nasıl olur?

Nur yumağı gencin dudakları bir yay gibi gerildi ve dedi:

– Allah’ı hiçbir zaman ve şartta asla unutmamaktır. Hep O’nunla olmak ve her an O’nu anmaktır!

Bu ifadeler, zaten Allah’a aşık olan İbrahim bin Edhem’i yürekten vurmaya yetmişti. Kendi kendine:

– Ey İbrahim, dedi, Allah’ı seveceksen, bu genç gibi sev!

Evet, Allah sevgisi, tüm sevgilerin üzerindedir. Efendimiz (sallallahu aleyhi ve sellem) bir hadislerinde ölümü temenni etmemek gerektiğini ifade etmiştir. Bu hatıradan anlatılan gencin sanki ölümü temenni ediyormuşçasına anlaşılabilir olan durumu, aslında onun Allah’a karşı olan aşk ve sevgisinin bir eseridir. Zira tarih, Allah aşkıyla yanıp tutuşan nice veli kulların hayatlarıyla doludur ki, onların hemen hepsi, Allah’a bir an önce kavuşmak arzusuyla dolup taşmış ve ölmü bir düğün gecesi olarak telakki etmişlerdir.

KİLİSENİN YOLUNU BİLMİYEN CENNETİN YOLUNU NASIL BİLSİN?



Devir yine İslâm'ın hoşgörüsünün en üst seviyede yaşandığı devirlerden biridir. Hıristiyan bir papaz ile müs-lüman bir çocuk arasında güzel bir diyalog yaşanacaktır. Şehre yeni gelen papaz, rastladığı bir çocuktan kilisenin yerini sorar. Çocuk alabildiğine edep ve terbiyelidir. Onun için insanlık her şeyden önemlidir. Çünkü dini ona insanı sevmeyi ve hayran olmayı öğütlemektedir. Bu edeple kilisenin yerini papaza gösterir. Papaz da kibar biridir. Çocuğun bu iyiliğini karşılıksız bırakmak istemez. Herkes heybesinde ne varsa ondan verir ya. O da kendine göre en doğru yol kabul ettiği şeyi çocuğa vermek istemektedir. Çocuğa:

– Ey yavrum, der, seni çok sevdim. Bir gün kiliseye gel de sana cennetin yolunu göstereyim!

Az önce kendisine kilisenin yolunu soran adam, şimdi cennetin yolundan bahsetmektedir. Hani şaşırıp çocuğa cennetin yolunu soracak olsa, gönlü yüce günahsız çocuk

papaza ona giden yolları da gösterecektir. Ama gel gör ki, küçük çocuk ayrıca bir tevazu kahramanıdır. Tevazu sahibi ve saygılı olması, yeri geldiğinde lafı gediğine koymasına da engel değildir. Papazın bu sözü üzerine hafiften tebesüm eden çocuk:

– Sen mi cennetin yolunu göstereceksin? der.

– Evet!

– Bu imkânsız bir şey, asla gösteremezsin.

– Bu nasıl söz? Neden imkânsızmış?

– Az önce kilisenin yolunu bana soran sen değil miydin?. Sana kilisenin yolunu ben göstermedim mi? Şimdi söyleyin bana, kilisenin yolunu bilmeyen insan Cennetin yolunu nasıl gösterebilir?

Papaz bu cevap karşısında donup kalır. Çocuk yola koyulup giderken tatlı bir gülücükle:

– Papaz efendi, der, sana cennetin yolunu ben göstereyim. Cennet'in yolu İslâm durağından geçer. Ona hak kazanmak için bu duraktan geçmelidir.

Küçük bir çocuktan hiç beklemediği bir cevap alan Papaz, tek kelime söylemeden kilisenin kapısından içeri süzülüp kaybolur.

Evet, dinine ve kültürüne ait değerleri ruhuna çok iyi mal etmiş gençlere günümüzde her zamankinden daha çok ihtiyaç vardır.

İslâm'ın hoşgörüsü hiçbir din ve medeniyette yoktur. Ve onun bu yönü kitleler halinde kavimlerin, milletlerin İslâm'a girmesine vesile olmuştur. İslâm beldelerinde gü-

nümüze kadar kilise ve havraların ayakta kalması işte bu hoşgörünün en açık göstergelerinden biridir.

Ayrıca dinine gerçek mânâda inanmış her bir müslüman, dinlerini bize yaşayarak öğreten en güzel örnek Efendimiz'in (sallallahu aleyhi ve sellem) hayatından bu noktada da alacakları dersleri almalı, dini değerlerini çok iyi özümsedikten sonra diğer din mensuplarıyla görüşmekten korkmamalı ve bunu İslâm'ın güzelliklerini onlara anlatma açısından bir fırsat olarak değerlendirmelidirler. Bu arada dinlerinin kendilerine emrettiği insana saygı, yardımseverlik ve benzeri değerleri de asla unutmamalıdırlar.

KIYAMETE KADAR İÇERİSİNDE KALINACAK GERÇEK EV



Zenginliği dillere destan bir adam vardı. Evinin ihtişamı, hizmetçileri, türlü türlü çiçek ve ağaçlarıyla süslü bahçesi, görenleri hayran bırakıyordu. Ne var ki dışı, bahçesi ve içi bu kadar muhteşem olan konağın sahibinin kalbi karanlıklarla doluydu. Hayatı hep derin bir gaflet içinde yaşayan adam, bütün bu nimetleri kendi gayretiyle elde ettiğine inanıyordu. Zengin ve kibirli adam bir gün olsun Hakk'ın dergâhına yüz sürmemiş, kendisine bunca nimetleri ihsan eden Rabb'ine şükürde bulunmayı hiç düşünmemişti. Hayatının tek gayesi yemek, içmek ve eğlenmekten ibaretti.

Adamın o evdeki tek zenginliği, kalbi ilahî mehabet (saygı ile karışık korku) ve muhabbetle dolu olan küçücük çocuğuydu. Çocuk babasının bu durumuna çok üzülüyordu.

Babasını zaman zaman gaflet içinde gördükçe onu uyarmaya çalışıyordu ama bu tür gayretlerinin hepsi boşa gidiyordu. Çünkü kendisinden büyük olan babası her defasında:

– Şu küçücük boyuna bakmadan beni sen mi doğru yola getireceksin, diyerek onunla alay ediyordu.

Yine böyle günlerden biriydi. Babasının haline artık dayanamayan çocuk her zamanki gibi:

– Ey Rabb’imin bin bir nimet verdiği canımdan aziz babam! Ne olursun, artık şu gidişe bir dur de. Rahmet kucağını açıp seni bekleyen Rabb’ine yönelmen için ne engel var ki? O’na hamd etmeyenlerin yerinin hiç de iyi olmadığını biliyorsun, dedi.

Yine babasında herhangi bir değişiklik olmamıştı. Hatta bunun üzerine bir de azar işmişti. Çekildiği köşesinde gönlünü Rabb’ine açan çocuk, için için ağlayarak Mevlâ’sından babasına doğru yolu göstermesi için dua ediyordu.

Bazı kalplerin taştan daha katı olduğunu bilen çocuk:

– Acaba babamın kalbi de böyle bir kalp mi? Bu yüzden mi bir kaya gibi hissiz. Kalp ölü, vicdan hissiz olunca kulak da hakikat nağmelerini duymaz oluyordu.

Çocuğun böyle derin düşüncelere daldığı bir gündü. Babasıyla birlikte iş yerinde bulunuyorlardı. Çocuk Rabb’isinden, babasının doğru yolu bulması için yeni fırsatlar var etmesini istiyordu.

O bunları düşünürken birden babasının sesini duydu.

Babası, elinde tuttuğu parayı çocuğa uzatarak:

– Yavrucuğum, çarşıdan şu malzemeleri alarak annene götür. Annen akşam güzel bir yemek yapsın da kendimize bir ziyafet çekelim.

Parayı cebine yerleştiren çocuk elindeki listeyle birlikte hemen en yakın pazara koşarak malzemeleri aldı. Evleri ile

iş yerleri birbirlerine çok yakındı. Elindeki malzemeleriyle birlikte eve doğru giderken aklına bir fikir geldi. Onu uygulamak için de hemen kabristana yöneldi.

Kabristana varır varmaz bir çukur kazarak aldığı malzemeleri oraya gömdü ve babasının yanına vardı. Oğlunun döndüğünü gören baba:

- Yavrum, malzemeleri eve bıraktın mı? deyince çocuk:
- Evet, dedi, senin evine bıraktım.

İş yerinde gün boyu beraber çalışan baba oğul, akşam karanlığı şehrin üzerine çökünce evin yolunu tuttular. Az sonra evin kapısına gelmişlerdi. Ev hanımı onları kapıda karşıladı.

Aklı sabahleyin gönderdiği ve yemeyi düşündüğü ziyafettedi. Daha fazla dayanamayan baba:

- Hanım, yemek hazır mı? Ne yiyeceğiz bu akşam?

Eşinin böyle bir şeyden haberi yoktu. Bu yüzden eşine hayretle bakarken:

- Ne yiyeceği bey, bana bir şey gelmiş değil?

Adam yüksek sesle oğlunu çağırırdı. Babasının sesine koşan çocuk babasının önünde durarak:

- Buyur, babacığım! dedi.

Baba fena halde öfkelenmişti, aç kalmanın verdiği kızgınlıkla yüzü davul derisi gibi gerilmiş, gözleri de sanki alev saçıyordu.

- Oğlum! Sabah aldığın malzemeleri eve getirmedi mi?

Çocuk öyle şey olur mu? Babacığım dedi. Tabii ki senin evine getirdim.

Adam şimdi daha bir hiddetlenmişti:

- Hangi evmiş o?
- Kıyamete kadar içerisinde kalacağın gerçek evin.

Adam yine bir şey anlamamıştı:

- Sen ne diyorsun, ne sersemce laflar ediyorsun.

Oysa çocuğun ağzından çıkan sözler apaydınlık yüreğinin aydınlığından beslenen sözlerdi. Babasını da bu aydınlıktan nasiplendirmek istiyordu. Yüce Allah, öyle bir babaya böyle harika bir çocuk vermişti. Babasının kalbi taş gibi olsa da oğlu imanın nur ırmaklarında yıkanmış, Kur’ân deryasından gönül kovanını doldurmuştu.

Yüzünü babasına döndüren çocuk dedi ki:

- Ey benim biricik babam! Sana bir şey göstermek istiyorum. Birlikte gidelim de sana gerçek evini göstereyim. Sonra yemeğimizi Allah’ın izniyle yeriz.

Bir an önce sabahtan beri düşlediği yemeği düşünen adamın paslı yüreğine sanki zehirli bir hançer saplanmıştı. Öfke ile bağırdı:

- Nedir o göstereceğin şey? Önce yemeği yiyelim, malzemelere ne yaptığını sonra gösterirsin?

– Babacığım! Sen hep böyle bağırırsan nasıl gösteririm ki? Haydi biraz yürüyelim de sana yemekleri götürdüğüm yeri göstereyim.

Açlık adamın başına vurmıştu. Bu yüzden sağlıklı düşünemiyordu. Çocuğun tavırlarından evde yemek olmadığını anlamıştı. Bir an önce yemeğe kavuşabilmek için çocuğunu dışarıya sürükledi ve ardından:

- Peki yürüyelim, hadi, çabuk ol! dedi.

Baba ve oğul hızlı adımlarla evden çıktılar.

Baba bir an önce yemeğe kavuşma arzusunda iken çocuk, onun kalbine gidecek yolu bulmanın peşindeydi. Çocuk babasını kabristana götürüyordu. Az sonra ölümler diyarına vardılar. Adam büsbütün hayretler içinde kalmıştı. Titrek dudaklarla sordu:

– Yavrum, ne anlatmak istiyorsun? Burada ne arıyoruz?

Harika çocuk cevap verdi:

– Yitirdiğimiz gerçeği!..

– Kim yitirmiş ki biz bulalım?

Bir müddet eğri büğrü kabir yollarında ilerlediler. Çocuk, bir noktaya gelip durdu, gözlerini ilerideki bir çukura dikip anlamlı anlamlı bakarak:

– Babacığım, işte aldığım malzemeleri, ileride geleceğin şu evine getirdim.

Adamın öfkesinin yerini hayret almıştı. Çok daha farklı bir şey bekleyen adam bu durum karşısında:

– Yazık, dedi, beni buraya şu çukuru göstermek için mi getirdin?

Nur yumağı çocuk parmağını çukura doğru uzatarak:

– İşte şu çukur yok mu? Senin ilk konağın ve ebedî evin orasıdır. Burada yalnız kalacak, yalnız hesap verecek, yalnızca mahşer sabahını bekleyeceksin. Yiyeceklerini buraya getirdim ki, ebedî açlığa mahkum olmayasın. Kabirde kalacağı günleri düşünmeyenler, başka ne düşünebilirler ki?

Evet, Cenâb-ı Hak küçük bir çocukla babasına bir ha-

kikat dersi veriyordu. Adam bir anda kalbinden vurulmuş gibi oldu ve hemen dizleri üzerine çöktü. Yıllardan beri kalbinde biriken irin, kan ve cerahat kalbin o delinen yerinden boşalıyordu. Kalbi boşaldıkça da yüreği hafifliyor, gözlerinin önündeki gaflet perdesi kalkıyor, sis dağılıyordu. Bu sözler, onu bir anda çarpmıştı. Sanki gizli bir el, görülmez balyozlarla sert bir kayaya dönüşen kalbini dar-madağın ediyordu. Başını iki eli arasına alıp dakikalarca düşünen baba:

– Allah’ım, beni affet. Ben hiç bu günleri düşünmemiş-tim. Benim hidayetime çocuğum vesile oldu. Bundan böyle asla Sana isyan etmeyeceğim.

Bu manzara küçük çocuğun kalbini durduracak gibi oldu. Ne zamandan beri ızdırabını çektiği bir durumdan kurtulmak üzereydi. Babasının boynuna sarıldı. Gecenin karanlığı nasıl dünyayı yumak yumak sarmışsa baba da çocuğunu öyle sardı. İkisi de hıçkıra hıçkıra ağlıyordu.

Evet, küçük bir çocuk babasının kurtuluşuna vesile oluyordu. Akıl çalışmakla elde edilmez. Bir karıncanın iğne ucu kadar kafasına beyin yerleştiren Allah, bazı çocuklara da müthiş bir feraset ve akıl vermiştir.

Hidayet Allah’ın elindedir. Onu bazen bir çocuğun eliyle, bazen bir çiçeğin açısıyla istediğine nasip eder. Günümüzde de doğru yolu bulmak için bu çeşit vesilelikleri bekleyen nice insanlar vardır. Asıl mesele, onlara ulaşmak için bu vesilelikleri arayıp bulmak ve bu uğurda çaba göstermektir.

ÖLÜM DÖŞEĞİNDE İLİM ADAMLARINA TESLİM EDİLEN ÇOCUK: İMÂM GAZALİ



Her baba çocuklarının geleceğini düşünür. Ama bazıları bu uğurda daha çok gayret sarf eder. Ölüm döşeginde bile bütün düşünceleri onların gelecekleridir. Hatta çocuklarının geleceğinin garantisi karşısında ne fedakârlıklarda bulunup, hayatlarını bir çırpıda silen babalar görülmüştür.

İran sınırları içinde kalan Tus şehrinde küçücük dükkânında yün eğirip satan garip bir esnaf vardır. İlim aşkıyla yanan bu adamcağız isteğine kavuşamayınca oğullarının (Ahmed ve Muhammed Gazali) okumasını çok arzular. Son günlerini yaşadığını hissettiği günlerde bir dostunun kapısını çalar ve elinde avucunda ne varsa çocuklarını okutması için dostuna verir ve ağlar.

Böylece Muhammed Gazâlî ilim tahsiline başlar. Son derece zeki olan Gazali, adeta gördüğü her şeyi hafızasına alır. Büyük âlimlerin dizlerinin dibinden ayrılmaz.

Bir gün medrese önünde ilim tahsilindeyken garip bir köylü gelir ve ikinci namazında unuttuğu ilk tahiyyatın durumunu sorar.

İmâm Gazali'nin hocası hiç erinmeden adamı peşine takar, birlikte kütüphanenin derinliklerinde kaybolurlar. Mübarek, bir köşede durur, merdiveni dayar. Üst raflardan bir kitabı kucaklar. İndirir, sararan sayfeler arasında istediği cümleyi bulur ve adama okur: "Secde-i sehv yapar."

Ertesi gün bir başka garip yine aynı soruyu sorar. Hocası yine kalkar. Yine kütüphane, merdiven, basamak, kitap... Yine aynı sayfa, aynı cevap. Olay ertesi gün de tekrarlanır. Fakat hocası yine aynı metodu izler. Muhammed Gazali dayanamaz:

– Cüretimi bağışlayın efendim, der, bu meseleyi adınız gibi bildiğinizden eminim. Neden her seferinde aynı şeyi yapıyor, kendinizi yoruyorsunuz?

Bu methodologyyla Gazali'ye bir ders vermek isteyen hocası, mânâlı bir şekilde güler ve:

– Bu ilmin nakledileni kıymetlidir, kaynağına sadık kalmalıdır. Bir de fizik, kimya, tıp gibi akli ilimler vardır ki bunlar eskisi gibi kalmamalı, her gün üzerine yeni bir şeyler konmalıdır.

İşte Muhammed Gazâlî o günden sonra hocasından duyduklarını kelimesi kelimesine yazar, büyük bir aşkla kitap edinmeye bakar. Belki de O'nun ilim ve irfan dünyasında adeta ölümsüz olan yeri buradan kaynaklanmaktadır.

Evet, Allah ilmi; çalışana, öğrendiği ile amel edene ve iyi bir terbiyeden geçip disiplinli bir hayat yaşayanlara verir. Anne babalar, her ne kadar ilim öğrenme imkânını bulamamış olsalar da çocuklarını bu zenginlikten mahrum bırakmamalıdır.

YALAN SÖYLEMEMEK İÇİN 40 ALTINI VEREN ÇOCUK; ABDÜLKADİR GEYLANİ



Abdülkadir Geylani hazretleri, çocukluğundan itibaren pek çok harikulade olaya mazhar olmuştur. Bu meyanda şöyle bir hâdise anlatılır: Doğduğu senenin Ramazan-ı Şerif ayının sonunda havalar bulutlu geçmişti. Bunun için Ramazanın çıkıp çıkmadığında tereddüt edildi. Halk annesine çocuğun süt emip emmediğini sordu. Emmediğini öğrenince, Ramazan-ı şerifin henüz çıkmadığını anlayıp oruca devam ettiler.

Biz burada hazretin buna benzer pek çok harikulade olayını anlatmaktan ziyâde sadece bir hatırasını yâd etmek istiyoruz.

Doğduğu ve kendisine ismini veren şehir olan Geylân, her ne kadar güzel bir şehir olsa da Abdülkadir, Bağdat'a gitmeli, âlimleri ve velileri görmelidir. Annesi ona çok düşkündür, ama söz ilimden açıldı mı boynunu büker. Rahmetli babasından kalan altınların yarısını kardeşine ayırır, yarısını cepkenin astarına diker. Ve ona:

– Sakın yalan söyleme, der.

İleride velilerin sultanı olacak küçük Abdülkadir, küçük bir kervanla yurdundan ayrılır. Bağdat'a doğru yol alınır. Dağlar, vadiler, çöllere gerilerde kalır. Kervan epeyce yol alır, fakat yolda birdenbire kervanın önünü eşkiyalar kesiverir. Kervanda bulunan herkes donup kalır.

Eşkiya merhamet bilmez adamlardan kuruludur. Yol kesen, kervanları soyan, ne bulursa talan eden insanlardan...

Kervanın önünde bir duvar gibi duran bu kalabalık:

– Kıpırdamayın ve neyiniz varsa hemen önünüze atın, diye gürlür.

Herkesi dehşetin sardığı ve korkunun pençe pençe sıkıldığı bir andır. Ne tek kelime söyleyecek mecal, ne de karşı koyacak bir kuvvet vardır.

Azılı eşkiya sürüsü ne varsa talan etmeye başlar. Toplanan mallar, eşkiya reisinin önünde büyük bir yaygı üzerine yığılır. Sanki eşyalardan bir tepe meydana gelmiştir.

O sırada azılı haydutlardan biri gelip Abdülkadir'in karşısına dikilerek:

– Ey derviş kılıklı çocuk, der, senin de üzerinde birşeycikler var mı? Kendi küçük fakat yüreği dağlardan büyük nur çocuk:

– Var, der, kırk altınım var. Eşkiya:

– Git oradan fakir çocuk, kırk altını sen rüyanda bile görmemişsindir! Haydutlardan bir başkası söze karışır:

– Peki nerede altınların?

Abdülkadir'in verdiği cevap eşkiyayı daha bir hayrete sevk eder:

Koltuğumun altında, kaftanıma dikili!

Eşkiya derhal kanlı pençesini çocuğun eteğine takıp gürler:

- Yürü!
- Nereye?
- Reisimizin huzuruna!
- Reis de ne oluyor?
- Soru sorma da yürü!

Ve ceylan bakışlı çocuk çete reisinin huzuruna götürülür. Haydutların başı çocuğu süzer ve sorar:

- Ey çocuk! Kırk altınım var diyormuşsun, doğru mu bu?
- Evet!
- Altınlar nerede?
- Kaftanımda dikili.

O an hemen bir bıçak darbesiyle küçük Abdülkadir'in kaftandan paraları söküp alırlar. Haydutların reisi hayretini gizleyemez ve tekrar edip durur:

- Ey çocuk! Nasıl oluyor da orada altın olduğunu bize itiraf ediyorsun?

Harika çocuk tatlı bir tebessümle cevap verir:

- Annem bana her işte doğru olmamı ve Allah'ın rızasını gözetmemi tenbih etti. Doğruluk emniyet, yalancılık hıyanettir. Hıyanet edemezdim!

Gözünü ve yüreğini kan ve günah bürümüş olan eşkiya reisi, beyninden vurulmuşa döner. Dakikalarca derin derin nur çocuğun güzel yüzüne bakar. O masum yüzdeki ifade, eşkiya reisinin katı ve taş kesilmiş yüreğini yumuşatır. Haydut'un gözleri birden bulut halini alır ve yaşlar akıtmaya başlar:

– Bakınız, der, bu çocuk annesine verdiği sözde bu kadar vefa gösterir ve ona hıyanet edemezken, ben bunca zamandır Allah'ın sözüne ve emirlerine hıyanet etmekteyim. Vah bana! Yazık bana! İşte şu andan itibaren bütün kötülüklerime ve bütün günahıma tevbe ediyorum. Bu güzel çocuk beni karanlıktan nura çıkardı.

Kalbi yosunlu bir kayadan daha sert ve daha katı olan reisin gözlerinin yaşlarla dolması ve yanakları üzerine göz-yaşı incilerini akıtıvermesi diğer şakileri de harekete geçirir. Hep bir ağızdan avaz avaz bağırırlar:

– Ey reis! Bugüne kadar yol kesmekte, adam soymakta ve eşkiyalıkta başımız idin. Şimdi de tevbe ve iyiliğe dönmekte reisimiz ol! Biz yine seninle beraberiz ve emrine boyun eğerez. Reis ıslak gözlerini şakilere dikip:

– O halde, der, kervanda kimden ne aldınızsa hepsini tek tek sahiplerine verin ve gelin hep birlikte buracıkta günahlarımıza tevbe edelim!

Şakilerin sesi vadilerde gümbür gümbür çağlar:

– Emrin başımız üstüne!..

Hemen o an, kervandan alınan mallar, paralar ve altınlar sahiplerine geri verilir ve kervan selametle uğurlanır. Kalpleri taştan daha sertleşmiş bu şakiler, gönül aynasın-

daki günah kirlerini tevbe süngeri ile silmeye koyulurlar. Kalpleri şimdi kadifeden daha yumuşak oluvermiştir. Buna sebep de harika çocuğun doğru sözlülüğü ve ahdine sadık kalmasıdır.

O nur yumağı çocuk hem kendi altınlarını, hem kervan halkını, hem de şakileri kurtarmış bulunuyordu.

Evet, Ziya Paşa ne güzel der:

*İnsana sadakat yaraşır görse de ikrah,
Yardımcısıdır doğruların Hz. Allah.*

KONYA'DAN BÜTÜN DÜNYAYA UZANAN EL; MEVLÂNÂ CELÂLEDDÎN-İ RÛMÎ



Konya tarih boyunca çeşitli medeniyetlere beşiklik eder. Persleri, Frigleri, Hititleri görür. Bizans'a mekân, Selçuklu'ya başkent olur. Konya bütün bunları olur ama Koca Mevlânâ da Konya'ya sertâc olur. Bu öyle bir sertâc olur ki, Konya'nın tarihinde Celâleddîn-i Rûmi Hazretleri kadar iz bırakanına rastlanamaz. Bu, günümüzde de bütün gerçekliğiyle karşılar bizi Konya'da. Öyle ki bu şehirde nereye bakarsanız onu görürsünüz. Mevlânâ garajı, Mevlânâ pasajı, Mevlânâ oteli, Mevlânâ şekeri v.s.

Mevlânâ'nın Sultanu'l-ûlema Behâeddin Veled Hazretlerinin oğlu oluşu, O'nun marifetler âlemiyle erken yaşlarda tanışmasına yardımcı olur. Öyle bir babanın oğlu olmasından dolayı çok küçük yaşlardan itibaren kendini manevî sohbetlerin içerisinde bulur. Bu ise, ileride gönüllere taht kuracak bir cihan sultanının gönlünün manevî âlemlere, daha o yaşlarda rabt edilmesini sağlayan ve herkese nasip olmayan bir ilim iklimidir.

Yüreğin Varsa, Haydi Gel, Göklere Doğru Uçalım...

Çocukluk yaşantısıyla günümüz insanların gözlerini kamaştırın zatlardan biridir Hz. Mevlânâ. Koca sultan henüz daha beş yaşındayken, gayb âleminin ince sırlarından haberdar olmaya başlar.

Bu harika çocuk, küçük yaşlardayken oruç tutar. Yaşitları günlerini oyunla geçirirken o mescitleri mekân edinir. Kendini daha o yaşlarda ibadete veren küçük Mevlânâ, bir çocuktan beklenmeyen şeyler düşünür, büyüklerin bile anlayamayacağı meseleleri hocalarına sorar.

Yine böyle günlerinden biridir. Küçük Mevlânâ, o zaman daha altı yaşlarındaydı. Gözlerini dünyaya açtığı Belh şehrindeydi. Çocukluk arkadaşları ile damda oynuyorlardı. Bir ara arkadaşlarından birisi:

– Var mısın bu damdan diğer dama atlamaya? dedi. Bu soru karşısında bir anda küçük Celâleddîn'in gözlerinde şimşekler çaktı, küçücük yüreğinde fırtınalar koptu. Bu hal üzereyken ışık dolu gözlerle arkadaşına bakarak:

– A be çocuk, dedi, beni iddiaya çağırdığın şeyi hayvanlar da yapar. Bu, insanlara göre bir iş değil. Kendine güveniyorsan, işte ben varım, gel göklere doğru uçalım!..

Bu sözleri söyler söylemez göğe doğru yükselmeye başladı. Ve bir süre sonra da çocukların hayret ve korku dolu bakışları arasında gözden kayboldu. Onun gittiği yönü işaret eden çocuklar:

– Celâleddîn uçtu, göğe doğru yükseldi, kayboldu, kayboldu!.. diyerek feryat ediyorlar, kendilerini dehşete düşüren olayı anlamaya çalışıyorlardı.

Aradan bir süre geçmişti ki, küçük Celâleddîn'in uçtuğu yönden aynı şekilde geldiği görüldü. Gelişi gidişi gibi değildi. Rengi solmuş ve bakışları değişmişti.

Az önce yanlarından bir kuş gibi uçan ve o şekilde tekrar yanlarına gelen Celâleddîn'e arkadaşları şimdi daha farklı bakıyorlardı. Büyük bir merakla etrafına toplandılar. O da korkmuştu, ama yine de bir açıklaması olmalıydı ve açıklamasını şöyle yaptı:

– O sözü söyler söylemez, yeşil elbiseler giyinmiş bir topluluk, üzerime doğru geldi. Yanıma gelen bu topluluk beni göğe doğru çekti. Bana gökyüzünde birbirinden acaip haller gösterdiler. Ama sizin feryatlarınızı da duyuyordum. Bir müddet sonra da işte sizin de gördüğünüz gibi beni geri getirdiler.

Biyografi eserlerinde yer alan bu kıssada dikkat çekmek istediğimiz nokta, geleceğin büyük Mevlânâ'sı olan Küçük Celâleddîn'in ağzından çıkan ve O'nun farklılığını anlatan şu harika sözdür: “Beni iddiaya çağırdığınız şeyi hayvanlar da yapar. Kendinize güveniyorsanız, işte ben varım, gelin göklere doğru uçalım!” Menakıb eserlerinde yer alan bu kıssanın gerçekleşip gerçekleşmediğini bilemesek de günümüz çocuklarına verdiği mesaj çok değerlidir. Günümüzde en azından Süperman ve Örümcek Adam gibi gerçek olmayan kahramanlara gösterilen ilgi Mevlânâ gibi gerçek kahramanlardan esirgenmemelidir.

Mevlânâ Medine Yolcusu

Küçük Mevlânâ, henüz yaşı küçükken yolu, babası ile birlikte Medine'ye düşmüştü. Küçük Celâleddîn, Efen-

dimiz'in (sallallahu aleyhi ve sellem) mübarek ravzasına yüzünü sürdü. Manevî anlamda çok bereketli geçen bu ziyarette Celâleddîn, yanlarında bulunduğu büyüklerden Efendimiz'e (sallallahu aleyhi ve sellem) karşı gösterilmesi gereken sonsuz muhabbet, edep ve saygıyı öğrendi. O'nun (sallallahu aleyhi ve sellem) manevî huzurunda sağnak sağnak yağan rahmetten istifade ederek gönül deryasını ağzına kadar saf muhabbetle doldurdu.

Medine'ye yapılan yolculuk sırasında meşhur mutasavvıf Feridüddin Attar ile karşılaştılar. Şeyh, Küçük Celâleddîn'deki muhteşem zeka pırıltılarını anında fark etti. Bunu ifade etmek için de:

– Bir derya ki, tamamıyla inci dolu!. dedi.

Ardından Celâleddîn'e “Esrarnâme” isimli kitabını verdi. Küçük Mevlânâ kitabı kalbinin üzerine basarak onu bir daha yanında hiç ayırmadı. İşte o harika çocuktan bütün cihanı aşk velvelesine veren ve gönüllere taht kuran Hazret-i Mevlânâ meydana geldi.

Tarih boyunca yollarımızı aydınlatan Allah dostlarının çocuklukları incelendiğinde görülecektir ki, onlar çocukluk yaşantılarında büyük Allah dostlarından dersler almışlar, onlarla beraber bulunmuşlar ve bu avantajlarını kendilerini manevi alanda geliştirmek adına büyük bir kredi olarak değerlendirmişlerdir.

SONUÇ YERİNE



Bu çalışmada sizlere çocuk ve gençlerin hayatlarından kesitler sunmaya gayret ettik. Yaşları küçük de olsa kendilerini ifade etmekte zorlandığımız bu çocuk ve gençleri tavsif ederken ne kadar zorlandığımızı bilmenizi istiyoruz. Çünkü onların her biri harika çocuk.

Onlar hakikat fidanları, işve ilkbaharları, harika çocuklar, Zühre yıldızları, Müşteri yıldızları, Rahman'ın aşık kulları, ay yüzlü gençler, yüreğine aşk kurşunu saplanmış yiğitler, kutlu gençler, can çiçekleri, nur yüzlü, Kâbe gönlü delikanlılar, altın nesil, yüreklerimizin meyveleri, nur izli gönlü yüce gül yüzlü canlar, nur yumağı yüreği nur, izi nur, yüzü nur varlıklar, irade enerjisini keşfetmiş bahadırlar, ruhları aynalar gibi parlak çocuklar...

Evet, çalışmamızın buraya kadar olan kısmında gözlerimize fer verecek çocuklardan, istikbalin büyükleri olan zatların çocukluk hatıralarından bahsettik. Böyle çocukların yetiştirilmesini arzu ediyorsak, bir sanatkâr inceliği ve has-

sasiyeti içinde onların yarınlar hazırlanmasına özen göstermemizin gerekliliği ortaya çıkmış bulunmaktadır.

Çalışmanın bu son bölümünde çocuğun eğitiminde dikkat edilecek bazı kriterleri nakletmek istiyoruz. Bu meyanda, M. Fethullah Gülen Hocaefendi'nin "Ölçü veya Yoldaki Işıklar" isimli eserinden konumuz ile ilgili olan bazı vecizeleri hatırlatmak istiyoruz:

Çocuk

Bir ağacın, nesil ve nev'ini devam ettirmesinde çekirdek ve tohumu ne ise, insan nesli ve nev'inin devamında da çocuk aynı şeydir. Çocuklarını ihmal eden milletler inkıraz, onları yabancı ellere ve yabancı kültürlere terkedenler de, özlerini kaybetmeye mahkumdurlar.

Her otuz-kırk senede bir milletin en aktif ve en verimli kesimini teşkil edecek nesiller, bugünkü çocuklardır. Çocukları küçük ve değersiz görenler, millet hayatında nasıl mühim bir unsur hafife aldıklarını düşünüp ürpermelidirler.

Bugünün nesillerinde görülen fenalığın, bir kısım idarecilerde müşahede edilen yetersizliğin ve milletçe çekilen sıkıntıların mes'ulleri, otuz sene evvelki hakim unsurlardır. Çeyrek asır sonraki her türlü facia veya faziletler de, bugünkü nesillerin talim ve terbiyesini derpiş edenlere ait olacaktır.

Geleceğini teminat altına almak isteyen her millet, sağa sola harcayacağı zaman ve enerji kadar bir kısım imkânları

da, yarının büyük insanları olacak çocukların yetiştirilmesine sarf etmelidir. Başka yönlere harcanan şeylerin büyük bir kısmı bâdihevâ gitse bile, nesillerin insanlığa yükseltmesi istikametinde sarf edilen şeyler, bitip tükenme bilmeyen bir gelir kaynağı gibi devam edip duracaktır.

Günümüzde toplumun yüz karası sayılan sefiller, şerhler, anarşistler, ayyaşlar, morfinmanlar, esrarkeşler... dün terbiyelerinde ihmal gösterdiğimiz çocuklardır. Bilmem ki, bugünkü ihmallerimiz yüzünden, yarın sokaklarımızı ne türlü nesillerin dolduracağını hiç düşündük mü..?

Yarının kaderine, teknik ve teknolojik üstünlüğe sahip olan milletler değil; evlilik müessesesini ciddi olarak ele alan ve kendi nesillerini insanlığa yükseltmesini bilen milletler hakim olacaktır. Evlilik ve doğum meselesini ciddî olarak ele alamamış, kendi terbiye felsefesiyle nesillerine sahip çıkmamış milletler, bugün olmasa da yarın, zamanın insafsız dişlileri arasında eriyip gitmeye mahkumdurlar.

Çocuğun Hakları

İnsan, yaratılırken hayat arkadaşıyla beraber yaratılmıştır. Onun yalnız başına kaldığı devre, hemen hemen yok denecek kadar azdır. Bu şekilde, daha ilk varlığa ererken eşiyile beraber yaratılmak, insan için izdivacın fitrî olduğunu göstermektedir. Bu fitrî vazifede en mühim maksat ise “tenâsül”dür. Binaenaleyh, nesillerin yetiştirilmesi hedef alınmadan yapılan evlilik bir eğlence ve macera, bu evlilikten meydana gelen çocuklar da, bir anlık hissin kurbanı talihsizlerdir.

İnsan nesli, yine ancak insanla devam eder. Kalbin ve ruhun hayat seviyesine doğru kanatlanmış insanla... Terbiye görmemiş, ruhî melekelerini geliştirememiş ve dolayısıyla da insanlığa yükselememiş nesiller, Âdem soyundan gelseler bile, insan azmanı bir çeşit garip yaratıklar; böylelerinin anne ve babalığını yüklenenler ise, bağrında canavar büyüten bedbahtlardır.

Anne-babanın, evlâtlarını yetiştirip faziletlerle donattıkları nispette onlara “evlâdımız” demeye hakları var ise de, ihmal edilmiş yavruları hakkında böyle bir iddiada bulunmaları kat’iyen muvafık değildir. Hele ona, fenanın-çirkinin yollarını gösteriyor, onu insanlıktan uzaklaştırıyorlarsa...

Bir milletin devam ve bekâsı, iyi yetiştirilmiş nesillerle kaimdir; millî varlığı ve millî ruhu mükemmelleştirilmiş iyi nesillerle... Milletler, geleceklerini emanet etmek üzere mükemmel bir nesil yetiştirememişlerse, istikballeri karanlık demektir. Hiç şüphe yok ki, nesillerin iyi yetiştirilmesinde en birinci vazife, anne ve babalara düşmektedir.

Anne-baba, çocuklarına sahip çıkar, onların duygu ve düşüncelerini hem kendileri hem de topluma yararlı olacak şekilde geliştirirlerse, millete yeni ve sağlam bir rükün kazandırmış olurlar. Aksine, onu insanî duyguları itibarıyla ihmal etmişlerse, cemiyetin içine herhangi bir haşere salmış sayılırlar.

Bir ağaç tımar edildiği zaman, bir canlı da, bakımı-görümü yapıldığı sürece hem semere verir, hem de neslini devam ettirir. Bakılmadığı zaman ise, ağaç güdükleşir, canlı da amelmande olur. Ya bin bir istidat ve kabiliyetle dünyaya gönderilen insan? Acaba, onun bir ağaç kadar olsun tımar edilmesi gerekmez mi?

İnsanoğlu! Çocuğu dünyaya getiren sensin! Gökler ötesi âlemlere yükseltmek de senin vazifendir. Onun cisminin sağlığına ehemmiyet verip üzerinde titrediğin gibi, kalbî ve ruhî hayatı için de titre, merhamet et, kurtar o biçareyi Allah için! Ve, zebil olup gitmesine fırsat verme!

Anne-Baba

İnsan nesli, yine ancak insanla devam eder, kalbin ve ruhun hayat seviyesine doğru kanatlanmış insanla... Terbiye görmemiş, ruhî melekelerini geliştirememiş ve dolayısıyla da insanlığa yükselememiş nesiller, Âdem soyundan gelseler bile, insan azmanı bir çeşit garip yaratıklar; böylelerinin anne ve babalığını yüklenenler ise, bağrında canavar büyüten bedbahtlardır.

Anne-babanın, evlâtlarını yetiştirip faziletlerle donattıkları nispette onlara “evlâdımız” demeye hakları var ise de, ihmal edilmiş yavruları hakkında böyle bir iddiada bulunmaları kat’iyen muvafık değildir. Hele ona, fenanın-çirkinin yollarını gösteriyor, onu insanlıktan uzaklaştırıyorlarsa...

Bir milletin devam ve bekâsı, iyi yetiştirilmiş nesillerle kaimdir; millî varlığı ve millî ruhu mükemmelleştirilmiş iyi nesillerle... Milletler, geleceklerini emanet etmek üzere mükemmel bir nesil yetiştirememişlerse, istikballeri karanlık demektir. Hiç şüphe yok ki, nesillerin iyi yetiştirilmesinde en birinci vazife, anne ve babalara düşmektedir.

Anne-baba, çocuklarına sahip çıkar, onların duygu ve düşüncelerini hem kendileri hem de topluma yararlı olacak şekilde geliştirirlerse, millete yeni ve sağlam bir rükün kazandırmış olurlar. Aksine, onu insanî duyguları itibarıyla ihmal etmişlerse, cemiyetin içine herhangi bir haşere salmış sayılırlar.

Ruhları aynalar gibi parlak, fotoğraf makineleri kadar süratli kayıt yapan çocukların ilk mektepleri, kendi hâneleri, ilk terbiyecileri de anneleridir. Annelerin sağda solda harcanmadan iyi birer terbiyeci olarak yetiştirilmeleri, bir milletin varlığı ve bekâsı için en mühim bir esastır.

Çocukların tâlim ve terbiyesi, hânenin nizam, huzur ve âhengi adına insanlık mektebinin ilk hocası kadındır. Kadına yeni yeni yerler arandığı günümüzde bir kere daha, Kudret elinin ona bahşettiği bu müstesnâ mevkiin hatırlanması, bir kısım fuzûlî arayışları önleyeceği kanaatindeyiz.

Ruhunda olgunluğa ermiş bir kadının, yetiştirip arkada bıraktığı hayırlı halefleri sayesinde, yuvası devamlı bir bu-

hurdanlık gibi tüter ve içlere inşirah veren râyihalar salar. İşte bu râyihaların esip durduğu uhrevî mekân, her türlü tarif ve tavsifin üstünde tam bir Cennet bahçesidir.

Kalbini iman nurları, kafasını da ilim ve içtimâî terbiye ile aydınlatmış bir kadın, evini yeniden her gün inşâ ediyor gibi, ona yeni yeni güzellik buutları ekler. Sefih ve kendini bilmezlere gelince, mevcut yuvaları bile yıkıp harabeye, kasvetleştirip mezara çevirirler.

Terbiye ve Genç

Terbiye başlı başına bir güzelliştir ve kimde olursa olsun takdir edilir. Evet, cahil dahi olsa, terbiyeli olduğu takdirde sevilir. Millî kültür ve millî terbiyeden mahrum milletler, kaba, cahil ve serseri fertlere benzerler ki, bunların ne dostluğunda vefa, ne de düşmanlıklarında ciddiyet olmaz. Böylelerine güvenenler, hep inkisar-ı hayale uğrar; bunlara dayananlar, er-geç desteksiz kalırlar.

Bir üstada çıraklık yapmamış ve sağlam bir kaynaktan terbiye almamış mürebbî ve mürebbiyeler (eğitimci), başkalarının yollarına fener tutan körler gibidirler. Çocukta görülen arsızlık, şımarıklık, bağrında geliştiği kaynağın bulanık olmasından meydana gelmektedir. Ailedeki duygu, düşünce ve hareket intizamsızlığı, katlanarak çocuğun ruhuna akseder. Tabiî, ondan da topluma...

Terbiye ile imdadına koşulacağı âna kadar genç, ye-

tiştiği çevre, heves ve zevkin pervanesi; ilim, basiret ve mantığın uzaklarında dolaşan bir deli ve kanlıdır. Genci, geçmişiyle bütünleştirip geleceğe hazırlayacak olan iyi bir terbiye, onu müstakbelin Ömerleri hâline getirecektir.

Bir milletin yükselip alçalması, o millet içindeki genç kuşakların alacakları ruh ve şuura, görecekleri talim ve terbiyeye bağlıdır. Gençleri iyi yetiştirilmiş milletler, her zaman terakki etmeye namzet olmalarına karşılık, onları ihmal etmiş milletlerin tedennileri ise kaçınılmazdır.

Bir milletin geleceği hakkında kehanette bulunmak isteyenler, o milletin gençlerine verilen terbiyeye baksalar, hükümlerinde yüzde yüz isabet ederler.

Bir milletin ıslâhına fenaları imha etmekle değil, nesilleri millî kültür ve millî terbiye ile insanlığa yükselterek hizmet edilmelidir. Din, tarih şuuru ve gelenekler halitasından ibaret mukaddes bir tohumu yurdun dört bir bucağında çimlendirmedikten sonra, imha edilen her fenanın yerinde birkaç tane yenisi ot gibi bitecektir.

Mekteplerde en az diğer dersler kadar terbiye ve millî kültür üzerinde de durulmalıdır ki, vatani cennetlere çevirecek sağlam ruh ve sağlam karakterli nesiller yetişsinsin. Tâlim (öğretim) başka, terbiye (eğitim) başkadır. İnsanların çoğu muallim olabilir ama, mürebbî olabilen çok azdır.

En lüzumlu olduğu hâlde en az üzerinde durulan dersler, millî kültür ve millî terbiye dersleridir. Bir gün dönüp bu yolu işletmeye koyulursak, milletin terakkisi adına en isabetli kararı vermiş olacağız.

Her insanın geleceği, çocukluk ve gençlik çağlarındaki intiba ve tesirlerle sınıksız alâkalıdır. Çocuklar ve gençler, yüksek duygularla coşup şahlanacakları bir iklimde yetişiyorlarsa, zihnî ve fikrî durumları itibarıyla diri, ahlâk ve fazilet itibarıyla da örnek olmaya namzet sayılırlar.

İnsan, duygularının pes şeylerden uzak olduğu ölçüde insandır. Kalbi kötü duyguların baskısı altında, ruhu nefsanîliğin cenderesine takılmış kimseler, sûretâ insan görünseler de düşünmek icap edecektir. Terbiyenin bedene ait olan kısmını hemen hemen herkes bilir ama; asıl işe yaranan fikrî ve hissî terbiyeyi anlayan çok azdır. Oysaki, birinci şık terbiye ile daha ziyade kas güçleriyle beden insanları, ikinci şıkla ise ruh ve mânâ insanları yetişir.

İyi Arkadaş

Evet, arkadaş ama, her arkadaş değil; iyi arkadaş seçeceğiz. Eskilerin eskimeyen şu sözleri ne güzeldir: “Bana arkadaşını söyle, sana kim olduğunu söyleyeyim.” “Üzüm üzüme baka baka kararır.” “Gül, güller arasında yeşerir.” “İyi arkadaş, insanı Cennet’e, kötü arkadaş da Cehennem’e götürür.” “İyi arkadaş, misk satan gibidir, hiç olmazsa kokusundan istifâde edilir; kötü arkadaş ise, körükçüye benzer ki, hiçbir yanından rahatsız olmasanız bile, en

azından kokusundan rahatsız olursunuz.” Evet, her insan, arkadaşlarından iyi-kötü mutlaka bir şeyler kapar.

Bir ağaç tımar edildiği, bir canlı da, bakımı-görümü yapıldığı sürece hem semere verir, hem de neslini devam ettirir. Bakılmadığı zaman ise, ağaç güdükleşir, canlı da amelmande olur. Ya bin bir istidat ve kabiliyetle dünyaya gönderilen insan? Acaba, onun bir ağaç kadar olsun bakım-görümünden nasibi bulunmamalı mıdır?

İnsanoğlu, çocuğu dünyaya getiren sensin! Gökler ötesi âlemlere yükseltmek de senin vazifendir. Onun cisminin sağlığına ehemmiyet verip üzerinde titrediğin gibi, kalbî ve ruhî hayatı için de titre, merhamet et, kurtar o bîçareyi Allah için! Ve zebil olup gitmesine fırsat verme!

Genç

Genç adam güç, kuvvet ve zekanın fidanıdır. Terbiye ve ıslah edildiği takdirde, zorlukları yenen bir Heraklit, gönüllere aydınlık ve dünyaya nizam vadeden bir güç hâline gelebilir.

Cemiyet bir kristal kap, gençler de onun içinde tıpkı herhangi bir sıvı gibidirler; onun renk ve şeklini alır, onunla görünürler. Bilmem ki, onlara inkıyat ve itaat çağrısında bulunan nizam havarileri, dönüp bir kere de kendilerine bakabiliyorlar mı?

Hevesler oldukça tatlı, faziletler de biraz ekşi ve tuzlu yemeklere benzerler. Genç bunlardan birini seçmekte serbest bırakılınca, bilmem ki, neyi seçip neyi terkedeceğini söylemeye hâcet var mı..? Oysaki, onları fazilete dost, ah-lâksızlık ve rezâlete de düşman olarak yetiştirme mecburiyetindeyiz.

Terbiye ile imdadına koşulacağı âna kadar genç, yetiştiği çevre, heves ve zevkin pervanesi; ilim, basiret ve mantığın uzaklarında dolaşan bir deli ve kanlıdır. Genci, geçmişiyile bütünleştirip geleceğe hazırlayacak olan iyi bir terbiye, onu müstakbelin Ömerleri hâline getirecektir.

Bir milletin yükselip alçalması, o millet içindeki genç kuşakların alacakları ruh ve şuura, görecekleri talim ve terbiyeye bağlıdır. Gençleri iyi yetiştirilmiş milletler, her zaman terakki etmeye namzet olmalarına karşılık, onları ihmal etmiş milletlerin tedennileri ise kaçınılmazdır.

Bir milletin geleceği hakkında kehanette bulunmak isteyenler, o milletin gençlerine verilen terbiyeye baksalar, hükümlerinde yüzde yüz isabet ederler.

Gençlik

Genç kuşaklar üzerine şefkatle eğilmek, ülkeye ve milletimize sahip çıkma yolunda atılmış mânâlı bir adımdır. Ne var ki, bu merhamet hissi, onların kalbî ve ruhî hayatlarına müteveccih olduğu nispette faydalı ise de, cismaniyetlerine

yönelik olduğu zaman onları birer bedenî varlık hâline getirmesi, hatta azmanlaştırması söz konusudur.

Genç nesillere değer veren her millet yükselmiş, onları gençlik heveslerinin akışına terkedenler ise, bu ihmallerinin cezasını çok ağır olarak çekmişlerdir. Şayet bugün, çevremiz ihanetlerle kaynayıp duruyor ve nesiller hergün biraz daha azgınlaşıyorsa, bu, tamamen bizim ihmalimizin neticesidir. Evet, başımız bulutlarda dolaşırken, ayaklarımızın dibinden yatak odalarımıza kadar sızan kobraları sezemedik ve bugünkü acıklı hâlimizi kendi elimizle hazırladık...

TAMAMLAYICI MAKALELER



Bütün bir hayatını bu milletin gençliğinin topluma huzur verecek şekilde imanlı yetişmesine harcayan, bu uğurda yıllarca cami kürsülerinde, konferans salonlarında, değişik mekanlardaki sohbetlerde, göz yaşları içerisinde gür sesleriyle haykıran, gençliğin kayıp gidebileceği muhtemel bütün gedikleri kapatarak, kollarını bir makas gibi açıp “Durun kalabalıklar! Bu cadde çıkmaz sokak” diyen Muhterem Fethullah Gülen Hocaefendi’nin, çalışmamızın konusuyla birebir örtüşen ve otuz yıl boyunca her ay baş yazısını yazdığı Sızıntı Dergisi’nin ilk sayısında kaleme aldığı aşağıdaki makalesini sizlerle paylaşmak istiyoruz.

BU AĞLAMAYI DİNDİRMEK İÇİN YAVRU



Senin için bu yola atıldık. Acılarına ortak olmak, ızdıraplarını dindirmek, gönlünü âbâd etmek için. Bize gönül koyma, aheste-revlik ettik, vaktinde imdadına yetişemedik. Ama inan, sinemizde hep Yakub'un gadr-u efgânını, içimizde Zeliha'nın aşk-u hicrânını taşıdık durduk. O âb-endâm kâmetinin iki büklüm olduğunu her gördükçe, perişan kâkül'ün gibi kalbimde dağılıp durdu. Bükük boynun ve mahzun bakışların karşısında kaç defa kaddim büküldü, gözlerim doldu. Her feryadıma senin türkünden bir nağme katıp destanını dile getirmek istedi isem de, iniltin içimi yaktı; derdin gözümde büyüdü, içim burkuldu.

Sana el uzatmağa utanıyordum... Âbâ-ı kenâiseyye-i hatırlatan ca'li şefkatimle karşına çıkmağa ar ediyordum; zira sana gözümün önünde kıydılar, zülflerini târ-u mâr edip, bu hale koydular. Beynini söndürürken, kalbini kurşına yedirirken, görmüştüm olup bitenleri ve uzatama-

mıştım günahkâr elimi eline... Sızlanışına rağmen uzatamamıştım... *Kader*'in, *Faus*'un kaderi, ama *Mefiston* kim?.. Kim revâ gördü bunları sana?.. Emin bir ülkede idin. Sıcak bir yuvan vardı. Rızkın başının ucunda ve işin yolundaydı. Sonra şu vahşetzâre geldin. Geldiğine bin pişman oldun. Ama gelmek elinde değildi. Etrafını büsbütün boş bulup haline aşına kimse göremedin. Asıl efgânını sadece sen duyuyordun. Ve koşanlar, midenin ah-u vâhına koşuyorlardı. Bu günkü canhıraş feryatların, tâ o zaman başlamıştı. Tâ o zaman terk edilmiştin. Hem de can-fezâ iken. Sen başkalarının keyf ve eğlencesi olarak elde idin, kucakta idin; bir gül gibi göğüste idin, dudakta idin. Ama senin için yapılan şeylerde sana ait olanı bulmak mümkün değildi. Gariptin. Yalnızdın. Ve sahipsizdin.

Dünün bu gününü doğurdu ve bu günün ne olacağı belirsiz yarınlarını hazırlamakta. Yolların ayırımındasın yavrucuk... Şimdi bana mücadele et de, şu bâdirede *Bahadır*'ın olayım. Mızrabımı senin için vurup, feryadımı ruhuna duyurayım. Bu fırtına ve bu yangında gerektiği an imdadına koşmadığım için de kaldırım taşı gibi şu mücrim başımı ayaklarının altına koyayım. Ve bütün mücrimler adına senden özür dileyeyim: Bir keyf uğruna varlığına sebebiyet verenleri, etine-kemiğine bağlanıp gönlünü unutanları, bir geçici dem için ebediyetine kıyanları, ruhuna hoyratlık aşılıp sefaletini hazırlayanları afveyle yavrucuk.⁵

⁵ Sızıntı Başyazı, cilt: 1, sayı: 1, Şubat 1979.

GENÇ ADAM



Genç adam! Dön bir kere de kalbinin ve ruhunun soluklarına kulak ver! Geril ve nefsinle hesaplaşmaya hazır ol! İçinde ağaran inanç şafağıyla doğrul ve ucu vicdanında belirip Hakk'a doğru uzanan ışıktan yollarda yürümeye koyul! Bu altın yol zaman ve mekânın hem içinden hem de dışından geçer. Sen, ruhunu saran mânâ ve önündeki kutsî hedefin ışıllı parıldadığını ancak bu yolda göreceksin; göreceksin sonra da bu sonsuz ve çarpıcı hakikatin sihirli güzelliğine kapılıp gideceksin!

Önce, kendini keşfetmekle işe başlayacağın bu yoldaki her hamlende, sanki unuttuğun bir kısım gerçekleri ilk defa hatırlıyor gibi olacak, iç dünyanda buutlaştıkça buutlaşacak, baştan başa renkler, ışıklar içinde derin ve engin bir huzur kuşağına ereceksin!

İçinde ışıldayan inanç meş'alesinin aydınlığında, zaman ve mekânın her köşesine, ötelere gelen nurların dalga dalga yayıldığını göreceksin; inancın ışıktan, güçlü kolları ara-

sında o kadar yükseleceksin ki; süpernovaları, pulsarları ve karadelikleri mekânın bağrında açılıp kapanan güller, tomurcuklar gibi göreceksin ve seveceksin...

Zaman zaman ruhunun ölümsüz bir ışık gibi madde-
nin cidarlarını yırtarak zaman ve mekânın dışına kaydığını
vicdanında seyredecek ve kâinattaki her şeyin ezeli bir
kaynaktan aksedip geldiğini görerek coşacaksın. Nihayet,
her parlak şey üzerinde göz kırıp geçen bütün şuaların,
Sonsuz'dan gelen şavklar olduğunu sezecek, benliğini sa-
ran buğu buğu mânâlarla kendinden geçeceksin..! Ne var
ki, her vâridat bir kısım zahmetle elde edilmekte, her nimet
bir külfet mukabili verilmekte, maddî-manevî her muvaf-
fakiyet de bir düzine mahrumiyetlere bağlı bulunmaktadır.
Zahmetsiz vâridat, külfetsiz nimet olamayacağı gibi, bir kı-
sım mahrumiyetlere katlanmadan da hiçbir muvaffakiyet
elde edilemeyecektir.

Böylesine çetin ve aynı zamanda zevkli bir yolda yürü-
mek isteyen herkes, önce varacağı hedefi belirleyip yapacağı
şeyleri disiplin altına almalı; sonra da, bir daha geriye
dönmemeye niyet, inanç, azim ve kararlılığıyla yola koyulmalıdır
ki, takılıp yokuşlarda kalmasın; şaşırıp yön değiştirmesin
ve bir kısım sıkıntılar karşısında yılmaya düşmesin...

Hedefi belirlenmemiş bir yolda yürümek, hem boş hem
de tehlikelidir. Zirâ, böyle bir yolla, aslâ neticeye varılamayacağından,
sonunda ümidin felce uğraması, inanç ve azmin de bütün bütün
yitirilmesi ihtimâli bahis mevzuudur.

Herhangi bir eseri okurken, önce rahat anlayabileceği-

miz kolay kısımlarından başlayıp aheste aheste ilerlediği-miz gibi, aşma mecburiyetinde olduğumuz tepeleri aşarken de, onları parçalayarak, mesafelere bölerek geçmeye çalışmalıyız ki, aşılmaz gibi görünen yollarda ümitsizliğe düşüp yürümeden vazgeçmeyelim...

Asırlardan beri her yanıyla rahnedâr olmuş ferdî ve içti-mâî bünyenin, bir hamlede tamir edilip canlandırılmasına, eski dinamizmine kavuşturulup cihanla hesaplaşır hâle getirilmesine imkân yoktur. Ne var ki, ona ait parçaları birer birer ihyâ ederek (bütün)e eski fonksiyonunu kazandırmak da pekâlâ her zaman mümkün olabilir. Bunun gibi.. yapa-çağımız her şeyi aheste aheste ve kendi tabii seyri içinde ele alacak olursak, bu bizlerde birşeyler yaptığımız inancı-nı uyaracak ve azmimizi kamçılacaktır. Derken, bir gün önümüzdeki korkunç mesafeleri aşıp, yolun sonuna vardığımızı hayret ve hayranlıkla müşahade edecek, lütuflarını üzerimizde hissettiğimiz Zât karşısında şükranla iki büküm olacağız.

Havâilik ve ankâ-gönüllülük ile hiçbir iş başarılamaz! Çeşitli zorluklarla pençeleşip onları birer birer yenerek, irâ-delerinin çehrelerinde Hakk'ın inayetini isbat eden talihli-ler, bir gün kendilerini zirvede bulacak ve ettikleri tohum-ların yediveren başaklar gibi salındığını gördükçe, dönüp dönüp aydınlık geleceklerine tebessüm edeceklerdir.⁶

⁶ M. Fethullah Gülen, *Sızıntı*, 1 Nisan 1985, sayı: 75, cilt: 7.

GENÇLİĞE HİTABE



“Genç adam! İstikbâlin şanlı koşucusu! Allah bu koşuyu, varlık dairesinde ezel noktasını ebede bağlayan büyük sırrın haberi elden ele teslim edilsin diye yarattı. Hepimizin içinde, cemad, nebat, hayvan ve insan bir arada... Bize, insanı unutturdular! Sıra insan koşusuna geldi. Al haberi; ve insan koşusunun gayesini istikbâle ulaştır!”⁷ diyerek gençliğe ait önemli bir vazifeye vurgu yapan, “kalbinin dâvacısı bir gençlik” için çırpınan büyük üstad Necip Fazıl Kısakürek, hasretiyle yandığı gençliğe şöyle hitap etmiştir:

Bir gençlik, bir gençlik, bir gençlik...

“Zaman bendedir ve mekân bana emanettir!” şuurun-
da bir gençlik...

Devlet ve milletin 7 asırlık hayatında dört devre...

Birincisi iki buçuk asır... Aşk, vecd, fetih ve hakimi-
yet...

⁷ Necip Fazıl Kısakürek, *Çerçeve-2*, s. 147.

İkincisi üç asır... Kaba softa ve ham yobaz elinde sefâlet ve hezimet...

Üçüncüsü bir asır... Allah'ın, Kur'ân'ında "belhümadal-hayvandan aşağı" dediği cüce taklitçilere ve batı dünyasına esaret... Ya dördüncüsü?...

Son yarım asır!.. İşgal ordularının bile yapamayacağı bir cinayetle, madde plânında kurtarıldıktan sonra ruh plânında ebedî helâke mahkûmiyet...

İşte tarihinde böyle dört devre bulunduğunu gören... Bunları, yükseltici aşk, süründürücü satıhçılık, çürütücü taklitçilik ve öldürücü küfür diye yaftalayan ve şimdi, evet şimdi...

Beşinci devrenin kapısı önünde nur infilâkı yeni bir şafak fışkırışını gözleyen bir gençlik...

Gökleri çökertecek ve son moda kurbağa diliyle bütün "dikey"leri "yatay" hale getirecek bir çılgık kopararak "mukaddes emaneti ne yaptınız?" diye meydan yerine çıkacağı günü kollayan bir gençlik... Dininin, dilinin beyninin, ilminin, ırzının, evinin, kininin, kalbinin dâvacısı bir gençlik...

Halkadeğil, Hakkainanan, meclisinin duvarında "Hakimiyet Hakkındır" düsturuna hasret çeken, gerçek adâleti bu inatçı bulan ve haliş hürriyeti Hakkak ölelikte bilen bir gençlik... Emekçiye "Benim sana acıdığım ve seni koruduğum kadar sen kendine acıyamaz, kendini koruyamazsın.! Ama sen de, zulüm gördüğün iddiasıyla, kendi kendine hakkı ezmede ve en zalim patronlardan daha zalim istismarcılara yakarı kaptırmakta başı boş bırakılmazsın!" diyecek...

Kapitaliste ise "Allah buyruğunu ve Resûl emrini kalbinin

ve kasanın kapısına kazımadıkça serbest nefes bile alamazsın!” ihtarını edecek... Kökü ezelde ve dalı ebedde bir sistemin, aşkına, vecdine, diyalektiğine, estetiğine, irfanına, idrâkine sahip bir gençlik. Bir buçuk asırdır türlü buhranlar içinde yanıp kavrulan ve bunca keşfine rağmen başını yarasalar gibi taştan taşa çalarak kurtuluşunu arayan batı adamının bulamadığı, Türk’ün de yine bir buçuk asırdır işte bu hasta batı adamında bulduğunu sandığı şeyi, o mübarek oluş sırrını, her sistem ve mezhebe ortada ne kadar illet varsa devasının ve ne kadar cennet hayâli varsa hakikatinin, İslâmda olduğunu gösterecek ve bu tavırla yurduna, İslâm âlemine ve bütünü insanlığa model teşkil edecek bir gençlik... “Kim var?” diye seslenilince, sağına ve soluna bakmadan fert fert “ben varım!” cevabını verici, her ferdi “benim olmadığım yerde kimse yoktur!” fikrini besleyici bir dâva ahlâkına kaynak bir gençlik... Can taşıma liyâkatini, canların canı uğrun-da can vermeyi cana minnet sayacak kadar gözü kara ve o nispette usule, stratejiye uygun bir gençlik...

Büyük bir tasavvuf adamının benzetişiyle zifiri karanlıkta, ak sütün içindeki ak kılı farkedecek kadar gözü keskin; ve gerçek kahramanlık mâdeniyle sahtesini ayırdetmekte kuyumcu ustası bir gençlik... Bugün komik üniversitesi, hokkabaz profesörü, yalancı ders kitabı, demagog politikacısı, çıkartma kâğıdı şehri, muzahrafat kanalı sokağı, takma diş fabrikası, fuhuş albümü gazetesi, mümin zindanı mâbedi, temeli yıkık ailesi, hasılı kendisini yetiştirecek bütün cemiyet müesseselerinden aldığı zehirli tesiri üzerinden atabilecek, kendi öz talim ve terbiyesine memur vasıtalara kadar nefsinin koruyabilecek, destanlık bir meydan savaşı

içinde ve bu savaşı mutlaka kazanmakla vazifeli bir gençlik... Annesi, babası, ninesi ve dedesi de içinde olsa, gelmiş ve geçmiş bütün eski mümin nesillerden hiçbirini beğenmeyecek, onlara “siz güneşi ceplerinizde kaybetmiş marka müslümanlarısınız! Gerçek müslüman olsaydınız bu hallerden hiçbiri başımıza gelmezdi!” diyecek ve gerçek müslümanlığın “nasıl” ını ve “ne idüğü” nü her haliyle gösterecek bir gençlik. Tek cümleyle, Allahın, kâinatı yüzü suyu, hürmetine yarattığı Sevgilisinin fezâyı bütün yıldızlarıyla manto gibi saran mukaddes eteğine tutunacak, ve O’ndan başka hiçbir tutamak, dayanak, sığınak tanımayacak ve O’nun düşman larını ancak kubur farelerine lâyük bir muameleye tâbi tutacak bir gençlik... İşte bu gençliği, bu gençliğin ilk filizlerini karşımda görüyorum. Şekillenmesi, billurlaşması için 30 küsur yıldır, devrimbazlık kodamanların viski çektiği kamış borularla kalemime ciğerimden kan çekerek yırttığım, paralandığım ve zindanlarda süründüğüm bu gençlik karşısında, uykusuz, susuz, ekmezsiz, başımı secdeye mihlayıp bir ömür Allaha hamd etme makamındayım. Genç adam! Bundan böyle senden beklediğim şudur: Ta butumu öz ellerinle musalla taşına koyarken, Anadolu kıtası büyüklüğündeki dâva taşını da gediğine koymayı unutmama ve bunu tek vasiyetim bil!

Allahın selâmı üzerine olsun...

*“Surda bir gedik açtık; mukaddes mi mukaddes!
Ey kahbe rüzgâr, artık ne yandan esersen es!”*

Necip Fazıl KISAKÜREK

İSTİFADE EDİLEN KAYNAKLAR



Kur'ân-ı Kerim

Ahmet Şahin, *Tarihin Şeref Levhaları*, Cihan Yayınları, İstanbul

A. Sırrı Arvas, *Her Parlayan Yıldız Değildir*, Okul Yayınları, İstanbul, 2004

Dihlevî, *Bostanü'l-Muhaddisin*, Diyanet İşleri Başkanlığı, Ankara, 1986

Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliya*, Kahire, 1974

Feridüddin Attar, *Tezkiretü'l-Evliyâ*, Erdem Yayınları, İstanbul, 1991

Heyet, *Evlîyalar Ansiklopedisi*, Türkiye Gazetesi Yayınları, tsz.

Heyet, *Rehber Ansiklopedisi*, Türkiye Gazetesi, İstanbul, 1993

Heyet, *Sahabeden Günümüze Allah Dostları*, Şule Yayınları, İstanbul, 2003

Heyet, *İslâm Âlimleri Ansklopedisi*, yay. haz. İlhan Apak, Türkiye Gazetesi, İstanbul, tsz

- Heyet**, *İslâm Meşhurları Ansiklopedisi*, haz. A. Faruk Meyan, Hikmet Gazetecilik, İstanbul, 1970
- Heysemi**, *Şahabeddin Ahmed bin Hacer*, el-Hayrâtü'l-Hisân fi Menâkibil-İmâmı Ebi Hanife en-Nu'man, Beyrut, 1983.
- İbn Hacer**, *Tehzîbü't-Tehzîb*, Daru Sadır, Beyrut, 1907
- İbn Hişam**, *es-Sîretü'n-Nebeviyye*, Beyrut, Daru'l-Fikr, 1992
- İbn Kesîr**, *el-Bidâye*, Mektebetü'l-Maarif, Beyrut, 1981
- İbn Kesir**, *Tefsiru'l-Kur'âni'l-Azîm*, Daru İhyai'l-Kütübi'l-Arabiyye, Kahire, tsz.
- İbn Sa'd**, *Tabakatü'l-Kübrâ*, Daru Sadır, Beyrut, 1968
- İbnü'l-Cevzî**, *Sıfatü's-Safve*, Daru'l-Maarif, Beyrut, 1979
- İbnü'l-İmad**, *Şezerâtü'z-Zeheb*, Daru İbn Kesir, Beyrut, 1986
- İbrahim Sıddık İmâmoğlu**, *Büyük Dinî Hikayeler*, Osmanlı Yayınevi, İstanbul, 1992
- Kuşeyrî**, *Risale-i Kuşeyrî*, Daru'l-Kütübi'l-Hadise, Kahire, tsz.
- M. Fethullah Gülen**, *Ölüm Ötesi Hayat*, TÖV Yayınları, İzmir, 1997
- , *Çekirdekten Çınara*, Nil Yayınları, İstanbul, 2002
- , *Ölçü Veya Yoldaki Işıklar*, Nil Yayınları, İzmir, 2005
- M. Yusuf Kandehlevî**, *Hayatü's-Sahabe*, Divan Yayınları, İstanbul, 1990
- Minik Yüreklere*, Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, Web kütüphanesi.
- Muhammed Ebû Zehra**, *İslâm'da Fikhî Mezhepler Tarihi*, Çev. Abdulkadir Şener, ----, *el-İmâm eş-Şafîi*, İstanbul, tsz.
- Mustafa Necati Bursalı**, *Harika Çocuklar*, Şelale Yayınları, İstanbul, 1990

- Nebhani**, *Câmiu Kerâmâti'l-Evliyâ*, Daru'l-Fikr, Beyrut, 1989
- Necip Fazıl**, *Başbuğ Velilerden*, Büyük Doğu Yayınları, İstanbul, 1993
- Ömer Rıza Kehhale**, *Mu'cem-ül Müellifin*, Mektebetu'r-Risale, Beyrut, 1993
- Sülemî**, *Tabakâtu's-Sufiyye*, Daru'l-Kitabi'n-Nefis, Haleb, 1986
- Suyuti**, *Siyeru A'lâmi'n-Nübelâ*, Müessesetu'r-Risale, Beyrut, 1996
- , *Tabakatü'l-Huffaz*, Daru'l-Buhusi'l-İlmiyye, Beyrut, 1983
- Şemseddin Sivasî Ahmet**, *Menakıb-ı İmâm Azam*, İstanbul, 1291.
- Vehbi Vakkasoğlu**, *Maneviyat Dünyamızda İz Bırakanlar*, Cihan Yayınları, İstanbul, 1987.